

23/2010

Oikeusministeriön sädöshankkeet 1.2.2010

*oikeusministeriö
justitieministeriet*

Oikeusministeriön sädöshankkeet 1.2.2010

1.2.2010

Julkaisun nimi Oikeusministeriön säädöshankkeet 1.2.2010**Tekijä** Oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto**Oikeusministeriön julkaisu** Toiminta ja hallinto **Sarjanumero** 23/2010**OSKARI numero** OM 4/014/2010**ISSN-L** 1798-7075**ISSN (nid.)** 1798-7075**ISSN (PDF)** 1798-7083**ISBN (nid.)** 978-952-466-842-2**ISBN (PDF)** 978-952-466-843-9**Asia- ja avain-
sanat** säädösvalmistelu, hankkeet**Tiivistelmä** Katsaus vireillä olevista oikeusministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Katsaus perustuu tilanteeseen 1.2.2010.

1.2.2010

Publikationens titel	Justitieministeriets lagberedningsprojekt den 1 februari 2010		
Författare	Justitieministeriet, lagberedningsavdelningen		
Justitieministeriets publikation	Verksamhet och förvaltning	Serienummer	23/2010
OSKARI nummer	JM 4/014/2010		
ISSN-L	1798-7075		
ISSN (häft.)	1798-7075	ISSN (PDF)	1798-7083
ISBN (häft.)	978-952-466-842-2	ISBN (PDF)	978-952-466-843-9
Sak- och nyckelord	Lagstiftning, lagberedning, författning		
Referat	En översikt över lagberedningsprojekt som är under arbete vid justitieministeriet samt information om deras mål, bakgrund, centrala innehåll och uppskattade verkningar samt projektplan med tidsplan för genomförande. Översikten är baserad på läget den 1 februari 2010.		

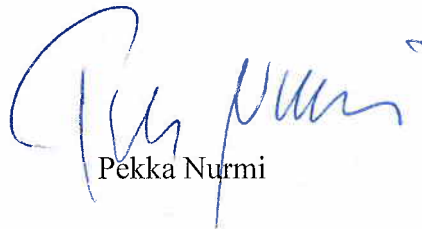
JOHDANTO

Oikeusministeriön toiminnan tavoitteista merkittävä osa toteutetaan lainsäädäntöhankkeilla. Näiden valmistelu tapahtuu pääosin ministeriön lainvalmisteluosastolla. Osasto julkaisee kahdesti vuodessa katsauksen vireillä olevista ministeriön säädöshankkeista, niiden tavoitteista ja taustasta, keskeisestä sisällöstä ja arvioiduista vaikutuksista sekä toteutuksesta aikatauluineen. Säädöshankeluettelon tarkoituksena on antaa informaatiota vireillä olevasta lainvalmistelusta niin ministeriön omalle henkilöstölle ja muille ministeriöille kuin ulkopuolisille sidosryhmille ja kiinnostuneille.

Tämä hankekatsaus perustuu tilanteeseen 1.2.2010. Katsaukseen on sisällytetty ne hankkeet, joissa oikeusministeriö on valtioneuvoston vastuualuejaon perusteella valmisteleva ja esittelevä ministeriö. Hankkeet on jaksotettu oikeusaloittaisesti. EU:n piirissä vireillä olevat ja muut kansainväliset hankkeet on sisällytetty luetteloon siltä osin kuin niiden valmistelu on Suomen lainsäädännön kannalta riittävän konkreettisesti vaiheessa tai niitä koskevat toimenpiteet ovat muutoin ministeriössä vireillä. Hankkeet on yleensä poistettu katsauksesta siinä vaiheessa, kun niiden voimaantuloajankohta on päätetty edellyttäen, että välittömiä täytäntöönpanotoimia ei ole vireillä.

Lainvalmisteluhankkeet löytyvät myös oikeusministeriön internet-kotisivulta <http://www.om.fi>. Lähempiä tietoja hankkeista saa hankekuvausten yhteydessä mainituilta oikeusministeriön valmistelijoilta (ks. puhelinnumero ja sähköpostiosoite etunimi.sukunimi@om.fi).

Ylijohtaja

Pekka Nurmi

SISÄLLYS

1. VALTIOSÄÄNTÖ	15
1.1 Perustuslain tarkistaminen	15
1.2 Valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annettujen lakien muuttaminen	17
1.3 Yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistaminen	19
1.4 Direktiivi yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta	21
1.5 Vaali- ja puolerahoituslainsäädännön tarkistaminen	23
1.6 Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen	24
1.7 Valmiuslainsäädännön uudistaminen	25
2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ	27
2.1 Julkisoikeudellisia saamia koskevan yleisen hallinto-oikeudellisen lainsäädännön kehittäminen	27
2.2 Hallintolainkäytön kehittäminen (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)	28
2.3 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin	32
2.4 Oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittäminen oikeusturvakeinona	33
2.5 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittäminen	34
2.6 Onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön kehittäminen	37
3. INFORMAATIO-OIKEUS	39
3.1 Henkilötietolainsäädännön seuranta ja arviointi	39
3.2 Turvallisuusselvityksiä koskevan lain uudistaminen	40
3.3 Tietoturvallisuusasetus	41
3.4 EU:n ja Australian välisen PNR-sopimuksen voimaansaattaminen	42
3.5 EU:n ja USA:n välisen vuoden 2007 PNR-sopimuksen voimaansaattaminen	43
4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET	45
4.1 Maahan ja perinteisiin elinkeinoihin liittyvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestäminen saamelaisten kotiseutualueella	45
5. AHVENANMAA	47
5.1 Ahvenanmaan itsehallintolain muuttaminen	47
5.2 Asetus Maarianhaminan lentoaseman yhteistyövaltuuskunnasta	47
6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS	49
6.1 Perintökaaren uudistamistarpeiden selvittäminen	49
6.2 Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat	50
6.3 Suomen kansainvälisen perhelainsäädännön uudistaminen	51
6.4 Lapseksiottamista koskevan lainsäädännön uudistaminen	52
6.5 Holhous- ja edunvalvonta-asioiden selvitys	53
6.6 Eu-asetus sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta avioeroasioissa (Rooma III)	54

6.7	Asetusehdotus kansainvälisistä perintöasioista.....	55
6.8	EU-säädös avioliiton varallisuussuhteisiin sovellettavasta laista mukaan lukien toimivalta ja vastavuoroinen tunnustaminen.....	56
6.9	Elatusapujen perintää koskeva yleissopimus ja lainvalintaa koskeva pöytäkirja.....	57
6.10	Lasten suojelua koskevan vuoden 1996 Haagin yleissopimuksen voimaansaattaminen.....	58
6.11	Aikuisten suojelua koskeva sopimus.....	59
6.12	Lasten oikeuksien käyttöä koskeva eurooppalainen yleissopimus.....	60
7.	VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA.....	61
7.1	Julkisyhteisön vahingonkorvausvastuu.....	61
7.2	Maanvuokralain tarkistaminen.....	61
7.3	Yleissopimus välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevista yhdenmukaisista aineellisoikeudellisista säännöistä.....	63
7.4	Välittäjän hallinnassa oleviin arvopapereihin liittyviin tiettyihin oikeuksiin sovellettavaa lakia koskeva yleissopimus.....	64
7.5	EU:n selvitysdirektiivin ja rahoitusvakuusdirektiivin muutosten täytäntöönpano.....	65
7.6	Maksupalvelut.....	66
7.7	Maksuviivästysdirektiivin uudistaminen.....	67
7.8	Vakuutusopimuslain tarkistaminen.....	68
7.9	Kulutusluottoja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus.....	69
7.10	EU:n asuntoluottoja koskeva sääntely.....	70
7.11	EU:n direktiivi kuluttajien oikeuksista.....	71
7.12	Aikaosuusdirektiivin täytäntöönpano.....	73
7.13	YK:n kauppakonventioon tehdyn varauman peruuttaminen.....	74
7.14	Sopimusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva EU-asetus (Rooma I).....	75
7.15	Euroopan sopimusoikeuden yhteinen viitekehys.....	76
7.16	Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista.....	77
7.17	Lentoyhtiöiden vahingonkorvausvastuuta koskevan yleissopimuksen uudistaminen.....	78
8.	YHTIÖOIKEUS.....	80
8.1	Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.....	80
8.2	Osakeyhtiölain varojenjakosäännösten tarkistaminen.....	81
8.3	Yhdistyslain tarkistaminen.....	84
8.4	Säätiölain tarkistaminen.....	85
8.5	Eurooppalainen yksityinen yhtiö.....	86
8.6	Eurooppalainen säätiöasetus.....	87
8.7	Komission tarkistettu suositus noteerattujen yhtiöiden johdon ja valvontaelinten palkkoja ja palkkioita koskevasta järjestelmästä.....	88
9.	ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS.....	90
9.1	Kuljetusvälineitä koskevien kiinnitysjärjestelmien yhtenäistäminen.....	90
9.2	Sähköinen kiinteistön kauppa ja panttaus.....	91
9.3	Vesilainsäädännön uudistaminen.....	92

10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ	94
10.1 Luottotietolainsäädännön tarkistaminen	94
10.2 Velkajärjestelylain uudistaminen.....	95
10.3 Konkurssilain tarkistaminen	96
11. RIKOSOIKEUS	98
11.1 Rikoslain kokonaisuudistuksen loppuunsaattaminen.....	98
11.2 Rassistiset rikokset	99
11.3 Kidutusrikos.....	100
11.4 Ehdotus EU:n puitepäätökseksi järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta.....	101
11.5 Ehdotus EU:n direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojasta.....	102
11.6 Ihmiskaupan vastainen Euroopan neuvoston yleissopimus.....	103
11.7 Lasten suojelemista seksuaalista riistoa ja hyväksikäyttöä vastaan koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen ja siihen liittyvien lainsäädäntömuutosten tekeminen	104
11.8 Tulliselvitysrikosta koskeva lainsäädäntötyö	105
11.9 Rahanpesua ja terrorismin rahoittamista koskeva Euroopan neuvoston yleissopimus.....	106
11.10 Ympäristön suojelua rikosoikeudellisin keinoin koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen voimaansaattaminen.....	107
11.11 EU:n ympäristörikos- ja alusjäterikodirektiivien täytäntöönpano	109
11.12 Ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksien rikosoikeudellista suojaa koskevaksi EU:n direktiiviksi.....	110
11.13 Alkoholirikoksia koskevien säännöksiä uudistaminen.....	111
11.14 Hallituksen esitys eläinsuojelurikosten seuraamusten tehostamisesta.....	112
11.15 Kotirauhan rikkomista koskevan pykälän muuttaminen.....	114
11.16 Parisuhde- ja työpaikkaväkivalta ja pahoinpitelysäännökset	115
11.17 Lahjusrikossäännösten muuttaminen.....	116
11.18 Rahanpesua koskevien kriminalisointien muutostarpeet	117
11.19 Metsästysrikosten seuraamusten ja niihin liittyvien tutkintakeinojen tehostaminen.....	119
11.20 Suojaamattoman langattoman internet-lähiverkon (WLAN) käytön rikosoikeudellisia kysymyksiä.....	120
12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ	121
12.1 Valvontarangaistus.....	121
12.2 Vanginkuljetusta koskeva lainsäädäntö.....	123
12.3 Vankeuslain jatutkintavankeuslain sekä rikoslain 2 c luvun säännösten täydentäminen	124
12.4 Nuorten seuraamusjärjestelmän kehittäminen	125
12.5 Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevan lainsäädännön kehittäminen.....	127
12.6 Yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttaminen.....	127
12.7 Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttaminen	128
12.8 Rikosseuraamusalan hallinnon uudistaminen	129
12.9 Seksuaalirikollisten hoito seuraamusjärjestelmässä.....	130

12.10	Kuntien osallistuminen automaattiseen liikennevalvontaan	132
12.11	Pysäköinninvalvontaa koskeva lainsäädäntö	133
13.	OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS	135
13.1	IPR-asioiden keskittäminen markkinaoikeuteen	135
13.2	Muutoksenhakulupa hovioikeudessa	136
13.3	Rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettelyn kehittäminen	137
13.4	Esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilainsäädännön uudistaminen	139
13.5	Oikeudenkäyntiasiamiehiä ja -avustajia koskevan sääntelyn tarkistaminen	141
13.6	Tiedoksiannon tehostaminen oikeudenkäynnissä	142
13.7	Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen	143
13.8	Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen	145
13.9	Tuomioistuinharjoittelun kehittäminen	146
13.10	Vapaudenmenetyksen korvaamista koskevien säännösten tarkistaminen	148
13.11	Tuomarit kansainvälisissä ja eu:n tuomioistuimissa – kansallisen valinta- ja nimeämismenettelyn kehittäminen	149
14.	KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS	151
14.1	Uusi Luganon yleissopimus	151
14.2	Sovitteludirektiivin täytäntöönpano	152
14.3	Euroopan unionin ja Islannin tasavallan sekä Norjan kuningaskunnan välinen sopimus tiettyjen keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä 29 päivänä toukokuuta 2000 tehdyn yleissopimuksen ja siihen vuonna 2001 liitetyn pöytäkirjan soveltamisesta	153
14.4	Ehdotus EU:n direktiiviksi oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä	154
14.5	Ehdotus EU:n puitepäätökseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta	155
14.6	Hallituksen esityksen laatiminen tuomioiden huomioon ottamista koskevan puitepäätöksen täytäntöönpanon edellyttämistä lainsäädäntömuutoksista	156
14.7	Keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen toinen lisäpöytäkirja	157
14.8	Pohjoismaiden välinen sopimus rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta (Pohjoismaiden pidätysmääräys)	157
14.9	Sopimukset EU:n ja USA:n välillä rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa	158
14.10	Suomen ja Hongkongin välillä toukokuun 5 päivänä 2005 allekirjoitettu rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva sopimus sekä lokakuun 4 päivänä 2007 allekirjoitettu kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus	160
14.11	Rikosrekisteritietojen sähköinen säilytys- ja vaihtojärjestelmä EU:ssa	161
14.12	Eurooppalainen valvontamääräys jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä	162
14.13	Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsittäviä toimenpiteitä sekä ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskevien puitepäätösten täytäntöönpano	163

14.14 Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen voimaansaattaminen.....	164
14.15 Eurojustin vahvistamista koskevan neuvoston päätöksen voimaansaattaminen.....	165
14.16 Eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano	166
14.17 EU:n puitepäätös rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta	167
14.18 Haagin yleissopimus oikeuspaikkasopimuksista.....	168
14.19 Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi eurooppalaisesta suojelumääräyksestä.....	169

1. VALTIOSÄÄNTÖ

1.1 PERUSTUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Tarkoituksena on, että perustuslain muutokset tulisivat voimaan 1 päivänä maaliskuuta 2012.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Perustuslakiuudistus 2000. Eripainos. LAVOn julkaisu 3/2000

Uuden perustuslain seurantaraportti I, 28.2.2001. Oikeusministeriö

Selvitys perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Perustuslain seurantatyöryhmän mietintö. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:7

Perustuslakiuudistukseen liittyviä selvityksiä. Perustuslain seurantatyöryhmän mietinnön liite. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2002:8

Pääministerin ilmoitus 4/2002 vp

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 102/2003 vp, EV 111/2005 vp, EK 11/2007 vp ja SäädK 802/2007)

Hallituksen esitys laiksi Suomen perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 71/2006 vp, EV 202/2006 vp, EK 9/2007 vp ja SäädK 596-612/2007)

Valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeet Suomessa – Arvioita ja kehittämislinoja (Oikeusministeriön julkaisu 2004:12)

Turvallisuuspoliisin parlamentaarinen valvonta. Oikeusvertaileva taustaselvitys (Oikeusministeriön julkaisu 2007:16)

Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio. Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:8.

Presidentti-instituutio meidän aikamme Euroopassa, professori Jyrängin selvitys

Suoran demokratian käytäntöjen vertailu ja arviointi – näkökulmia suoran demokratian kehittämiseksi Suomessa, Maija Setälä

3. Keskeinen sisältö

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmassa todetaan seuraavasti: "Arvioidaan vuonna 2000 voimaan tulleen perustuslain toimivuutta. Perustuslain mahdollista muuttamista varten asetetaan parlamentaarinen ohjausryhmä".

Oikeusministeriö asetti 31.1.2008 työryhmän (Perustuslaki 2008 -työryhmä), jonka tehtävänä oli valmistella ja kartoittaa ennakolta perustuslain toimivuuteen ja mahdollisiin muutostarpeisiin liittyviä kysymyksiä myöhemmin asetettavaa parlamentaarista valmisteluelintä varten sekä arvioida hankkeen edellyttämien selvitysten tarve ja ohjata selvitysten laatimista. Perustuslaki 2008 -työryhmän muistio valmistui 3.10.2008.

Valtioneuvosto asetti 30.10.2008 parlamentaarisen komitean, jonka tehtävänä on valmistella tarpeelliset muutokset Suomen perustuslakiin Perustuslaki 2008 -työryhmän muistion pohjalta. Komitean tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

Komitean tulee kuulla eduskunnan, tasavallan presidentin kanslian, valtioneuvoston kanslian, ulkoasiainministeriön ja ylimpien tuomioistuinten edustajia. Komitean tulee työnsä aikana järjestää myös laaja asiantuntijaseminaari.

4. Organisointi

Perustuslain tarkistamiskomitean kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Taxell, Christoffer, ministeri, kansleri

Jäsenet:

Suominen, Ilkka, ministeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tiilikainen, Teija, valtiosihteeri, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Manninen, Hannes, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Jääteenmäki, Anneli, europarlamentaarikko, Keskustan eduskuntaryhmä

Koskinen, Johannes, kansanedustaja, varapuhemies, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Paasio, Heli, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Lapintie, Annika, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Haavisto, Pekka, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Nylander, Mikaela, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Kankaanniemi, Toimi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Vistbacka, Raimo, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Varajäsenet:

Ukkola, Tuulikki, kansanedustaja, Kansallisen kokoomuksen eduskuntaryhmä

Tölli, Tapani, kansanedustaja, Keskustan eduskuntaryhmä

Ojala-Niemelä, Johanna, kansanedustaja, Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä

Puhjo, Veijo, kansanedustaja, Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä

Hautala, Heidi, kansanedustaja, Vihreä eduskuntaryhmä

Naucélér, Elisabeth, kansanedustaja, Ruotsalainen eduskuntaryhmä

Räsänen, Päivi, kansanedustaja, Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä

Ruohonen-Lerner, Pirkko, kansanedustaja, Perussuomalaisten eduskuntaryhmä

Pysyvät asiantuntijat:

Hidén, Mikael, emeritusprofessori

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Nurminen, Pekka, Euroopan parlamentin Suomen tiedotustoimiston päällikkö

Ojanen, Hanna, ohjelmajohtaja, Ulkopoliittinen instituutti

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Sakslin, Maija, vastaava tutkija, Kansaneläkelaitos

Setälä, Maija, akatemiatutkija

Sevón, Leif, presidentti

Tuori, Kaarlo, professori, Helsingin yliopisto

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteerit:

Pääsihteeri

Majuri, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67697

Muut sihteerit:

Kaukoranta, Päivi, yksikön päällikkö, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö

Salminen, Janne, assistentti, Turun yliopisto

5. Taustatietoja

Uusi Suomen perustuslaki tuli voimaan 1.3.2000. Oikeusministeriössä laadittiin keväällä 2001 ensimmäinen seurantaraportti perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta. Marraskuussa 2002 valmistui perustuslain seurantatyöryhmän mietintö perustuslakiuudistuksen toimeenpanosta, jonka jälkeen hallitus antoi asiasta eduskunnalle selvityksen pääministerin ilmoituksen (PI 4/2002 vp) muodossa.

Perustuslain tarkistamista koskevat, lepäämässä olleet lakiehdotukset on hyväksytty vaalien jälkeisillä valtiopäivillä ja vahvistettu. Perustuslain 35 ja 90 §:n muuttamisesta annettu laki tuli voimaan 1.6.2007, ja perustuslain 9 ja 38 §:n muuttamisesta annettu laki 1.10.2007.

6. Aikataulu

Komitean toimikausi on 31.10.2008–30.9.2009. Komitean toimikautta on jatkettu 30.9.2009 ja 18.12.2009 siten, että määräaika päättyi 29.1.2010. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

-

8. Muut tiedot

OM 9/021/2008

OM042:00/2008

1.2 VALTIONEUVOSTON OIKEUSKANSLERISTA JA EDUSKUNNAN OIKEUSASIAMIEHESTÄ ANNETTUIJEN LAKIEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on selvittää mahdollisuuksia perustaa YK:n hyväksymät ns. Pariisin periaatteet huomioon ottaen eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen perus- ja ihmisoikeuksien yleiseen edistämiseen Suomessa keskittyvä ihmisoikeusinstituutio neuvottelukuntineen.

Lisäksi tavoitteena on selvittää, voidaanko laajentaa ylimpien laillisuusvalvojen harkintavaltaa kanteluiden tutkimisessa sekä lyhentää kanteluiden vanhentumisaikaa siten, että sääntelyssä tulisi nykyistä paremmin huomioiduksi lainvalvojen mahdollisuus valvoa perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista tehokkaasti ja joustavasti.

Oikeusministeriö asetti 26.6.2009 työryhmän, jonka tehtävänä on laatia selvitystyönsä perusteella mahdollisesti tarvittavan lainsäädännön (laki eduskunnan oikeusasiamiehestä 14.3.2002/197 ja laki valtioneuvoston oikeuskanslerista 25.2.2000/193) muutosehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muutoksia valtioneuvoston oikeuskanslerista ja eduskunnan oikeusasiamiehestä annettuihin lakeihin valmistelevan työryhmän asettamispäätös 26.6.2009 (OM 6/41/2009).

3. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Jäsenet:

Pölonen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia

Martikainen, Petri, esittelijäneuvos, osastopäällikkö, Valtioneuvoston oikeuskanslerinvirasto

Jokinen, Janne, ulkoasiainsihteeri, ulkoasiainministeriö

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu, Vähemmistövaltuutetun toimisto

Kouros, Kristiina, pääsihteeri, Ihmisoikeusliitto ry.

Pysyvät asiantuntijat:

Hidén, Mikael, emeritusprofessori

Pirjatanniemi, Elina, professori, Åbo akademi

Viljanen, Veli-Pekka, professori, Turun yliopisto

Sihteeri:

Groop-Bondestam, Janina, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67686

4. Aikataulu

Työryhmän toimikausi päättyy 30.6.2010. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

5. Taustatietoja

Kansallisen ihmisoikeusinstituution perustaminen Suomeen

Kansallisilla ihmisoikeusinstituutioilla tarkoitetaan yleensä *YK:n hyväksymien ns. Pariisin periaatteiden* mukaisia hallitusten perustamia pysyviä toimielimiä, joiden erityisenä tehtävänä on ihmisoikeuksien edistäminen ja valvonta kansallisella tasolla. Periaatteet laadittiin vuonna 1991 YK:n järjestämässä ensimmäisessä kansainvälisessä kansallisten ihmisoikeusinstituutioiden tapaamisessa Pariisissa. YK:n ihmisoikeuskomitea hyväksyi periaatteet vuonna 1992 ja YK:n yleiskokous ja Wienin ihmisoikeuskonferenssi vuonna 1993. YK:n lisäksi mm. *Euroopan neuvoston* ministerikomitea on vuonna 1997 suositellut, että jäsenvaltiot ottaisivat Pariisin periaatteet huomioon kansallisia ihmisoikeusinstituutiota perustaessaan. Viittauksia Pariisin periaatteisiin on myös eräissä kansainvälisissä ihmisoikeussopimuksissa, jotka Suomi on ratifioinut, sekä Euroopan unionin oikeudessa.

Oikeusasiamiehen vuoden 2007 kertomuksesta antamassaan mietinnössä perustuslakivaliokunta (PeVM 4/2009 vp.) uudisti aiemmat kannanottonsa kansallisen ihmisoikeus-

instituution perustamisesta Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslian yhteyteen. Valiokunta totesi asian olevan vireillä valtioneuvoston piirissä ja oikeusasiamiehen kanslian vuosien 2009-2012 toiminta- ja taloussuunnitelmassa jo otetun huomioon se mahdollisuus, että ihmisoikeusinstituutio sijoitettaisiin oikeusasiamiehen yhteyteen. Valiokunta piti tärkeänä, että hanketta edelleen viedään ripeästi eteenpäin.

Laillisuusvalvojille tehdyn kantelun tutkimista koskevan sääntelyn uudistamistarpeet

Kuluneen kymmenen vuoden aikana oikeuskirjallisuudessa ja ylimpien laillisuusvalvojien kannanotoissa on tuotu toistuvasti esiin näkökohtia sen puolesta, että nykyistä hyvin kanteluvetoista toimintaa pitäisi olla mahdollista suunnata entistä kohdennetummin ja tarkoituksenmukaisemmin omiin aloitteisiin, tarkastuksiin ja muihin yleistä merkittävyyttä omaaviin asioihin. Sekä oikeusasiamiehen kansliassa että oikeuskanslerinvirastossa on pyritty sisäisillä hallinnollisilla järjestelyillä keventämään kantelujen käsittelyyn kuuluvaa menettelyä. Tästä huolimatta ja kantelumäärien lisääntyessä laillisuusvalvontatyön painopiste on säilynyt kantelujen käsittelemisessä eikä lisäresursseja toivottavissa olevin määrin ole vapautunut muuta perus- ja ihmisoikeusvalvontaa varten.

6. Muut tiedot

OM 6/41/2009

OM030:00/2009

1.3 YHDENVERTAISUUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa yhdenvertaisuuslainsäädäntöä tavalla, joka täyttäisi nykyistä paremmin perustuslain 6 §:n sisältämän yhdenmukaisen ja laaja-alaisen syrjintäkiellon asettamat vaatimukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yhdenvertaisuustoimikunnan asettamispäätös OM 12/42/2006

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot.

Yhdenvertaisuustoimikunnan välimietintö. Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2008:1

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistustarve ja -vaihtoehdot. Lausuntotiivistelmä yhdenvertaisuustoimikunnan välimietinnöstä. Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2008:13

Ehdotus uudeksi yhdenvertaisuuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi. Yhdenvertaisuustoimikunnan mietintö. Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2009:4

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksella pyritään vahvistamaan yhdenvertaisuuden suojaamista siten, että lainsäädäntö kattaisi entistä selkeämmin kaikki syrjintäperusteet, soveltuisi yhdenmukaisemmin kaikkiin elämänalueisiin ja asettaisi eri syrjintätilanteet mahdollisimman samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin. Uudistuksen yhteydessä tarkistetaan tarvittavissa

määrin myös syrjintäasioita nykyisin hoitavien viranomaisten asemaa, tehtäviä ja toimivaltuuksia. Tämä tehdään ottaen huomioon Suomen nykyinen perus- ja ihmisoikeusvalvonta kokonaisuutena sekä tällaiselle valvonnalle asetetut kansainväliset vaatimukset.

Uudistuksen yhteydessä tulee ottaa huomioon voimassa olevaan yhdenvertaisuuslainsäädäntöön liittyvät erityispiirteet. Lähtökohtana on, ettei nykyisen lainsäädännön mukaista suojan tasoa heikennetä eikä nykyisiin lakeihin kirjattuja seuranta-, valvonta- ja edistämismittareita ja niihin liittyviä toimivaltuuksia kavenneta, vaan niitä pyritään edelleen vahvistamaan.

Toimikunnan ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Hanketta on valmisteltu oikeusministeriön 25.1.2007 asettamassa yhdenvertaisuustoimikunnassa, jonka kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

From-Emmesberger, Sofie, yksikön päällikkö, ulkoasiainministeriö

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Keskinen, Sinikka, erityisasiantuntija, sisäasiainministeriö

Heinilä-Hannikainen, Tarja, johtaja, sosiaali- ja terveysministeriö

Jouttimäki, Riitta-Maija, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Kröger, Tarja, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Mäkinen, Pirkko, tasa-arvovaltuutettu

Suurpää, Johanna, vähemmistövaltuutettu

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava

Lahermaa, Anja, lakimies, STTK

Lehto, Anu-Tuija, lakimies, SAK

Leppänen, Katja, asiantuntija, EK

Niittylä, Lauri, lakimies, kunnallinen työmarkkinalaitos

Tähtinen, Outi, lainopillinen asiamies, Suomen yrittäjät

Bruun, Niklas, professori, Helsingin yliopisto

Ojanen, Tuomas, professori, Helsingin yliopisto

Könkkölä, Kalle, toiminnanjohtaja, Vammaisfoorumi ry:n edustajana

Murto, Liisa, oikeuksienvälvalvontalakimies, kansalaisjärjestöjaoston edustajana

Pysyvä asiantuntija:

Piehl, Aino, erikoistutkija, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus

Sihteerit:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö (pääsihteeri), p. (09) 160 67687

Kumpulainen, Sini, tutkija, oikeusministeriö (sihteeri), p. (09) 160 67557

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (sihteeri), p. (09) 160 67761

Oikeusministeriö asetti 27.5.2008 työelämäjaoston ja kansalaisjärjestöjaoston avustamaan toimikuntaa.

5. Taustatietoja

Vastauksessaan hallituksen esitykseen laiksi yhdenvertaisuuden turvaamisesta sekä eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (EV 95/2003 vp) eduskunta edellytti, että hallitus valmistelee esityksen sellaiseksi yhdenvertaisuuslainsäädännöksi, jossa lähtökohtana on suomalainen perusoikeusjärjestelmä ja kaikkien syrjintäperusteiden asettaminen samanlaisten oikeussuojakeinojen ja seuraamusten piiriin.

6. Aikataulu

Toimikunta jätti mietintönsä oikeusministeriölle 15.12.2009. Oikeusministeriö järjestää toimikunnan ehdotuksesta lausuntokierroksen. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Uudistus vahvistaisi yhdenvertaisuuden suojaa ja selkeyttäisi nykyistä yhdenvertaisuuslainsäädäntöä.

8. Muut tiedot

OM 12/42/2006

OM004:00/2007

1.4 DIREKTIIVI YHDENVERTAISEN KOHTELUN PERIAATTEEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSTA

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö osallistuu neuvoston työryhmässä käytäviin neuvotteluihin neuvoston direktiivistä uskonnosta tai vakaumuksesta, vammaisuudesta, iästä tai seksuaalisesta suuntautumisesta riippumattoman yhdenvertaisen kohtelun periaatteen täytäntöönpanosta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2008) 426 lopullinen, ehdotus neuvoston direktiiviksi

SEK(2008) 2180, komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutusten arviointi

P6 TA(2009) 0211, Euroopan parlamentin lainsäädäntöpäätöslauselma

U 44/2008 vp

TyVL 22/2008 vp

PeVL 34/2008 vp

SuVP 41/2008 vp

SuVP 48/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiivin tarkoituksena on torjua syrjintää, joka perustuu uskontoon tai vakaumukseen, vammaisuuteen, ikään tai seksuaaliseen suuntautumiseen. Direktiiviä sovellettaisiin julkisella ja yksityisellä sektorilla, kun on kyse sosiaalisesta suojelusta, sosiaaliturva ja terveydenhuolto mukaan lukien, sosiaalietuuksista, koulutuksesta ja yleisesti saatavilla olevien tavaroiden ja palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta, asuminen mukaan lukien.

4. Organisointi

Valmistelija:

Makkonen, Timo, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67687

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tavoitteena on täydentää yhteisöjen nykyistä, syrjinnänvastaista sääntelyä ja luoda tätä kautta aikaisempaa yhdenmukaisempi vähimmäistaso suojalle sellaista syrjintää vastaan, jota tapahtuu EY:n perustamissopimuksen 13 artiklassa tarkoitetuilla kielletyillä syrjintäperusteilla. Mainitun artiklan nojalla on aikaisemmin annettu kolme syrjinnänvastaista säädöstä (neuvoston direktiivit 2000/43/EY, 2000/78/EY ja 2004/113/EY).

Ehdotus on osa komission Uudistettua sosiaalista toimintaohjelmaa: mahdollisuudet, saatavuus ja yhteisvastuu 2000-luvun Euroopassa KOM(2008) 412, jonka yhtenä tavoitteena on syrjinnän torjuminen. Ehdotus liittyy myös komission tiedonantoon Syrjimättömyys ja yhtäläiset mahdollisuudet: uusi sitoutuminen KOM(2008) 420. Ehdotus yhdenvertaisuusdirektiiviksi on osa mainitussa asiakirjassa esiteltyä kokonaisvaltaista strategiaa yhdenvertaisuuden edistämiseksi.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä alkoi Ranskan puheenjohtajuuskaudella heinäkuussa 2008 ja sitä on sen jälkeen aktiivisesti käsitelty Tsekin ja Ruotsin puheenjohtajuuskausilla. Asiasta käytiin periaatekeskustelu työllisyys-, sosiaalipolitiikka-, terveys- ja kuluttaja-asioiden neuvostossa lokakuussa 2008. Lokakuussa 2009 neuvosto otti tiedoksi puheenjohtajamaan tilannekatsauksen asiassa. Neuvotteluja jatketaan Espanjan puheenjohtajuuskaudella.

7. Vaikutukset

Direktiivi yhdenmukaistaisi yhteisöjen nykyistä syrjinnänvastaista sääntelyä siten, että etnisen alkuperän ja sukupuolen lisäksi syrjintä olisi kiellettyä uskonnon tai vakaumuksen, vammaisuuden, iän ja seksuaalisen suuntautumisen perusteella paitsi työelämässä myös työelämän ulkopuolella. Direktiivillä on heijastusvaikutuksia Suomessa käynnissä olevaan hankkeeseen yhdenvertaisuuslainsäädännön uudistamiseksi.

8. Muut tiedot

OM 7/469/2008

EU/2008/1180

1.5 VAALI- JA PUOLUERAHOITUSLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida puolueiden ja vaaliehdokkaiden saaman rahoituksen ja sen valvonnan nykytilaa sekä laatia tarvittavat ehdotukset, jotka lisäävät rahoituksen läpinäkyvyyttä ja joissa huomioidaan Euroopan neuvoston antamat suositukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan asettamispäätös OM 4/021/2008
- Ehdotus laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta. Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2009:1)
- Kolmas arviointikierros, Suomen puoluerahoituksen läpinäkyvyyttä koskeva arviointiraportti (Teema II) hyväksytty GRECO:n 35. täysistunnossa Strasbourgissa 3.-7.12.2007
- GRECO:n antamien suositusten täytäntöönpanotilanne, oikeusministeriön raportti 24.6.2009
- Kolmas arviointikierros, Suomea koskeva vaatimustenmukaisuuskertomus Kriminalisoinnit (ETS 173 ja 191, GPC 2) ja Puoluerahoituksen läpinäkyvyys, hyväksytty GRECO:n 45. täysistunnossa Strasbourgissa 30.11.–4.12.2009
- HE 13/2009 vp
- PeVM 2/2009 vp
- Laki ehdokkaan vaalirahoituksesta 24.4.2009/273
- Puoluerahoituksen avoimuus. Vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2009:3)

3. Keskeinen sisältö

Hanke perustuu Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelmaan, jonka mukaan hallitus arvioi vaali- ja puoluerahoituksen laki- ja menettelymuutostarpeet Euroopan neuvoston alaisen GRECO:n (Group of States Against Corruption) antamien suositusten jälkeen. GRECO hyväksyi Suomea koskevan raportin täysistunnossaan 7.12.2007 ja antoi Suomelle 10 puoluerahoitusta koskevaa suositusta.

4. Organisointi

Oikeusministeriö asetti 30.5.2008 OTL Lauri Tarastin johtaman vaali- ja puoluerahoitustoimikunnan valmistelemaan tarvittavia lakiehdotuksia. Toimikunta luovutti välimietintönsä Ehdotus laiksi ehdokkaan vaalirahoituksesta (oikeusministeriö, komiteanmietintö 2009:1) 27.1.2009 ja mietintönsä Puoluerahoituksen avoimuus (oikeusministeriö, komiteanmietintö 2009:3) 6.11.2009.

Valmistelijat:

Manninen Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67761

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67953

5. Taustatietoja

GRECO:n Suomea koskeva maaraportti puoluerahoituksen avoimuudesta on saatavissa oikeusministeriön vaalisivuilta osoitteesta www.vaalit.fi [suomeksi](#), [ruotsiksi](#),

[englanniksi](#) ja [ranskaksi](#). Tietoja GRECO:n kolmannesta maatarcastuskierrroksesta löy-
tyy englanniksi ja ranskaksi osoitteesta:

http://www.coe.int/t/dghl/monitoring/greco/evaluations/round3/ReportsRound3_en.asp

6. Aikataulu

Hallituksen esitys puolerahoituksen avoimuudesta annetaan vuoden 2010 valtiopäivil-
le.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi poliittisen rahoituksen avoimuutta ja tehostaisi rahoituksen valvon-
tajärjestelmää.

8. Muut tiedot

OM 4/021/2008

OM033:00/2008

1.6 EDUSKUNTAVAALIJÄRJESTELMÄN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa eduskuntavaalijärjestelmää siten, että suhteellinen vaalitapa voi
toteutua mahdollisimman hyvin ja yhtäläisesti eri puolilla maata ja että myös eduskun-
nan alueellinen edustavuus voidaan mahdollisimman hyvin turvata.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vaalialuetoimikunnan asettamispäätös OM 8/51/2007

Eduskuntavaalijärjestelmän uudistaminen. Vaalialuetoimikunnan mietintö 24.4.2008
(Oikeusministeriö. Komiteanmietintö 2008:2)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tavoitteet on asetettu pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusoh-
jelmassa, jonka mukaan vaalijärjestelmää uudistetaan nykyisen vaalipiirijaon pohjalta.
Uudistuksen perustana on vaalialuejärjestelmä, joka kattaa koko Suomen ja pitää sisäl-
lään vaaliliittokiellon eduskuntavaaleissa.

Hanketta valmistellut toimikunta ehdottaa, että koko maa olisi yhtenä vaalialueena vaa-
lien tulosta laskettaessa. Kustakin vaalipiiristä valittaisiin edelleen asukasluvun osoitta-
ma määrä edustajia. Ehdokkaat myös asetettaisiin nykyiseen tapaan vaalipiireittäin ja
äänestäjät äänestäisivät vain oman vaalipiirinsä ehdokkaita. Näiden periaatteiden säilyt-
tämällä turvattaisiin eduskunnan alueellinen edustavuus. Toimikunnan ehdotukseen
sisältyy myös valtakunnallinen 3,5 prosentin ja vaalipiirikohtainen 12 prosentin ääni-
kynnys sekä vaaliliittojen kielto. Eri vaalipiirien sitoutumattomat valitsijayhdistykset ja
yhteislistat kuitenkin voisivat yhtyä valtakunnalliseksi yhteislistaksi. Toimikunnan mie-
tintöön sisältyy kolme eriävää mielipidettä, joista yksi koskee uudistamistapaa sinänsä
sekä kaksi äänikynnysten korkeutta.

4. Organisointi

Hanketta on valmisteltu oikeusministeriön 31.5.2007 asettamassa Lauri Tarastin johtamassa vaalialuetoimikunnassa. Toimikunnan mietinnön pohjalta valmistelua on jatkettu hallituspuolueiden edustajien keskinäisillä neuvotteluilla ja virkamiestyönä.

Valmistelijat:

Jääskeläinen, Arto, vaalijohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67572

Aaltonen, Jussi, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67620

Tiusanen, Kaisa, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67953

5. Taustatietoja

Hyväksyessään perustuslakiuudistuksen vuoden 1998 valtiopäivillä eduskunta edellytti, että hallitus selvittää suhteellisuuden toteutumisessa eduskuntavaaleissa olevat ongelmat ja tarvittaessa valmistelee vaalilainsäädännön muutokset suhteellisuuden vahvistamiseksi ja toisaalta poliittisen kentän pirstoutumisen ehkäisemiseksi (EV 262/1998 vp). Asiaa valmisteltiin myös oikeusministeriön 15.3.2000 asettamassa vaalitoimikunta 2000:ssa. Toimikunta käsitteli suhteellisuuden parantamista viiden eri mallin avulla, mutta ei päässyt asiassa yksimielisyyteen eikä siten laatinut varsinaista ehdotusta (Vaalitoimikunta 2000:n mietintö. KM 2001:8).

6. Aikataulu

Vaalialuetoimikunta jätti mietintönsä 24.4.2008. Oikeusministeriö on järjestänyt toimikunnan ehdotuksesta lausuntokierroksen ja hankkeesta on neuvoteltu hallituksen piirissä. Hallituksen esitys vaalialueuudistuksesta on tarkoitus antaa vuoden 2010 valtiopäiville.

Hallitusohjelman mukaan eduskuntavaalien vaalijärjestelmä uudistuksen tulee olla voimassa viimeistään vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Vaaliajankohtien muutokset voisivat tulla voimaan eduskuntavaaleissa vuonna 2011 ja presidentinvaalissa vuonna 2012.

7. Vaikutukset

Uudistus parantaisi eduskuntavaalijärjestelmän suhteellisuutta.

8. Muut tiedot

OM 8/51/2007

OM025:00/2007

1.7 VALMIUSLAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on valmiuslain saattaminen nykyistä paremmin vastaamaan perustuslain vaatimuksia. Lisäksi tavoitteena on johdonmukainen ja ajantasainen toimivaltuuksien järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valmiuslakitoimikunnan asettamispäätös OM 32/41/2003

Valmiuslainsäädännön tarkastelua perustuslain näkökulmasta. Valmiuslakitoimikunnan välimietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2004:1)

Ehdotus uudeksi valmiuslaiksi. Valmiuslakitoimikunnan mietintö (Oikeusministeriö. Komiteamietintö 2005:2)

Tiivistelmä valmiuslakitoimikunnan mietinnöstä saaduista lausunnoista (Oikeusministeriö. Lausuntoja ja selvityksiä 2006:5)

HE 3/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella esitys uudeksi valmiuslaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67761

5. Taustatietoja

Nykyinen valmiuslaki on tullut voimaan vuonna 1991, ja se on voimassa poikkeuslakina. Eduskunnan perustuslakivaliokunta on kahdesti (PeVL 1/2000 vp ja PeVL 57/2002 vp) kiinnittänyt huomiota tarpeeseen selvittää mahdollisuuksia siihen, että valmiuslaissa luovuttaisiin sääntelyn rakentumisesta lainsäädäntövallan delegointiin.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle helmikuussa 2008 (HE 3/2008 vp).

7. Vaikutukset

Valmiuslain uudistaminen selkeyttäisi poikkeusoloja koskevaa sääntelyä ja tekisi sen nykyistä avoimemmaksi. Muuten uudistuksella ei juurikaan ole vaikutuksia normaalioloissa. Poikkeusoloissa vaikutukset riippuisivat olennaisesti kriisin luonteesta (aseellinen hyökkäys, taloudellinen kriisi tai erittäin vakava suuronnettomuus).

8. Muut tiedot

OM 32/41/2003

OM033:00/2003

2. HALLINTOMENETTELY JA HALLINTOLAINKÄYTTÖ

2.1 JULKISOIKEUDELLISIA SAAMISIA KOSKEVAN YLEISEN HALLINTOOIKEUDELLISEN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Arvioidaan tarvetta laatia hallituksen esitys, joka koskee julkisoikeudellisten saatavien vanhentumista, korkoa ja kuittausta sekä perusteettoman edun palautusta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriössä virkatyönä suoritettuja selvityksiä aihealueesta 1980-luvulta alkaen.

Hallintolakahankkeen asiakirjat.

Julkisoikeudelliset velkasuhteet – yleislainsäädännön tarve (Oikeusministeriön julkaisu 2004:9).

3. Keskeinen sisältö

Viime vuosina on uudistettu muun ohella korkolainsäädäntöä ja vanhentumislainsäädäntöä sekä tehty merkittäviä muutoksia ulosottolainsäädäntöön. Julkisoikeudellisten saamisten osalta on merkittävästi uudistettu lähinnä vain harkinnanvaraisia valtionavustuksia koskevaa lainsäädäntöä. Muiden julkisoikeudellisten saamisten oikeudelliset peruskysymykset, kuten saatavan vanhentumissääntely, korkoseuraamukset, kuittausedellytykset sekä perusteettoman edun palauttamista koskeva sääntely on voimassa olevassa lainsäädännössä säännelty epäyhtenäisesti ja puutteellisesti.

Lainsäädännön uudistuksella pyritään ratkaisemaan näitä kysymyksiä oikeusjärjestyksen jo tapahtuneeseen kehittämistyöhön soveltuvalla tavalla sekä ottaen huomioon julkisoikeudellisiin saamisiin liittyvät erityissääntely- ja oikeusturvatarpeet.

4. Organisointi

Ensi vaiheessa on laadittu arviomuistio, jonka pohjalta päätetään jatkotoimista.

Valmistelija:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.8.2010 saakka),
p. 050 368 7094

5. Taustatietoja

Julkisoikeudellisten saamisten erityiskysymykset erotettiin hallintolakia valmisteltaessa myöhemmin mahdollisesti toteutettavaksi hankkeeksi.

6. Aikataulu

Arviomuistio on valmistunut elokuussa 2004.

Arviomuistiosta on pyydetty lausunnot 11.2.2005 mennessä.

Jatkotoimista päätetään 2010.

7. Vaikutukset

Taloudellisia ja muita vaikutuksia ei voida täsmentää tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2004

OM059:00/2004

2.2 HALLINTOLAINKÄYTÖN KEHITTÄMINEN (Hallintolainkäyttötoimikunta ja sen alaiset työryhmät)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on jatkaa hallintolainkäytön kehittämistä oikeusministeriön oikeuspolitiikan strategian mukaisesti niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan korkeatasoinen oikeusturva hallinnossa turvataan kehittämällä hallinnon sisäistä oikaisujärjestelmää ja jatkamalla hallintolainkäyttöjärjestelmän kokonaisvaltaista kehittämistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

- Hallintolainkäytön horisontaaliryhmän väliraportti 1.5.2000 ja loppuraportti 30.11.2001
- Hallintolainkäytön kehittämisohjelma 2004–2007 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10) sekä muistio 19.9.2005 ohjelman tilanteesta syksyllä 2005
- Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi (Oikeusministeriön julkaisu 2006:4)
- Hallintolainkäyttötoimikunnan asettamiskirje 26.9.2007 taustamuistioineen
- Passiivisuustyöryhmän muistio sääntelyvaihtoehdoista 4.4.2008
- Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Passiivisuustyöryhmän mietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintö 2008:5)
- Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti hallintotuomioistuinten lainkäyttöhenkilökunnan kyselystä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:18)
- Käsittelyn joutuisuus hallinnossa ja oikeussuojakeinot käsittelyn viivästyessä. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:8)
- Hallintolainkäytön nykytila ja kehittämistarpeet. Raportti kyselystä asiamiehille ja avustajille (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:17)
- Hallintolainkäytön kehittäminen. Prosessityöryhmän välimietintö (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2009:19)

3. Keskeinen sisältö

Hallintolainkäyttötoimikunnan tehtävänä on laatia ehdotukset seuraavista asiakokonaisuuksista:

- 1) oikeussuojakeinot hallintoviranomaisen passiivisuustilanteissa
- 2) hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistaminen
- 3) eri hallintotuomioistuintasojen tehtävät ja asema hallinnon oikeussuojajärjestelmässä.

Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon hallintolainkäyttölain soveltamisesta saadut käytännön kokemukset, hallintotoiminnassa tapahtuneet muutokset sekä oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin edellytysten täsmentyminen kansanvälisten tuomioistuinten ratkaisukäytännössä. Toimikunnan tulee ottaa työssään huomioon muut hallintolainkäytön kehittämishankkeet. Hallintolainkäyttöä tulee tarkastella kokonaisuutena, johon kuuluvat hallintotuomioistuinten lisäksi erityistuomioistuimet ja lautakuntatyypiset muutoksenhakuelimet.

4. Organisointi

Hallintolainkäytön kehittämistä arvioidaan ja selvitetään hallintolainkäyttötoimikunnan lisäksi sen alaisuudessa toimivissa alatyöryhmissä (jäljempänä kohdassa B, C ja D tarkoitettujen työryhmät, jotka käsittelevät viranomaisten passiivisuutta ja hallintolainkäytön menettelysäännösten kehittämistä). Alatyöryhmät toimivat toimikunnan apuna.

A) Hallintolainkäyttötoimikunta

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. (09) 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö, vakuutusosasto

Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Mäkinen, Eija, professori, Vaasan yliopisto

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Prättälä, Kari, lakiasiain päällikkö, Suomen Kuntaliitto

Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus

Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus

Siitari-Vanne, Eija, hallintoneuvos (mvs), korkein hallinto-oikeus

Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus

Sihteerit:

Siitari-Vanne, Eija, hallintoneuvos (mvs), korkein hallinto-oikeus, p. 010 364 0370

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. (09) 160 67692

Ikkela, Virpi, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

p. (09) 160 67674

Koivisto, Ida, tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri),

p. (09) 191 23538

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,

(avustava sihteeri) p. (09) 160 67661

B) Passiivisuustyöryhmä (toimikausi päättynyt 30.9.2008)

Puheenjohtaja:

Niemivuo, Matti, professori, Lapin yliopisto

Jäsenet:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus
 Huhtanen, Raija, professori, Tampereen yliopisto
 Niemi, Anne E., hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto

Sihteerit:

Suviranta, Outi, professori, Helsingin yliopisto
 Stoor, Håkan, vanhempi oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia,
 Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
 p. (09) 160 67661

C) Prosessityöryhmä

Puheenjohtaja:

Mäenpää, Olli, professori, Helsingin yliopisto, p. (09) 191 22480

Jäsenet:

Antila, Outi, osastopäällikkö, sosiaali- ja terveysministeriö, vakuutusosasto
 Heikkilä, Liisa, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus
 Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto
 Mutikainen, Riitta, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Pekkala, Antti, hallinto-oikeustuomari, Rovaniemen hallinto-oikeus
 Pellonpää, Matti, hallintoneuvos, korkein hallinto-oikeus
 Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto
 Renvall, Hannu, ylituomari, Turun hallinto-oikeus
 Siitari-Vanne, Eija, hallintoneuvos (mvs), korkein hallinto-oikeus
 Tarukannel, Veijo, ylituomari, Kuopion hallinto-oikeus
 Uusitalo, Kari, vakuutus-oikeustuomari, vakuutus-oikeus
 Vehmas, Liisa, oikeusaputoimen johtaja, Helsingin oikeusaputoimisto

Pysyvät asiantuntijat:

Aer, Janne, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus
 Ekblom-Wörlund, Anne, markkinaoikeustuomari, markkinaoikeus
 Pölönen, Pasi, oikeusasiamiehensihteeri, eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
 Rautiainen, Juha, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Sihteerit:

Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto,
 p. (09) 160 67915
 Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
 p. (09) 160 67692
 Ikkela, Virpi, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
 p. (09) 160 67674
 Koivisto, Ida, tohtorikoulutettava, Helsingin yliopisto (sivutoiminen sihteeri),
 p. (09) 191 23538

Laherto, Minna, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (avustava sihteeri),
p. (09) 160 67661

D) Hallintolainkäytön tasotyöryhmä

Puheenjohtaja:

Pohjolainen, Teuvo, professori, Joensuun yliopisto, p. (013) 251 3699

Jäsenet:

Pietarinen, Päivi, kansliapäällikkö, korkein hallinto-oikeus

Mäenpää, Marjatta, ylituomari, Helsingin hallinto-oikeus

Talvitie, Liisa, ylituomari, Vaasan hallinto-oikeus

Halila, Leena, esittelijäneuvos, korkein hallinto-oikeus

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto

Pitkäranta, Ann-Mari, kehittämisspäällikkö, oikeusministeriö, oikeushallinto-osasto

Harjula, Heikki, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Länsineva, Pekka, yliassistentti, Turun yliopisto

Sihteerit:

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. (09) 160 67692

Anttila, Erno, assistentti, Turun yliopisto (sivutoiminen sihteeri)

5. Taustatietoja

Hallintolainkäyttölaki (586/1996) tuli voimaan 1.12.1996. Hallintolainkäytön kehittämistarpeita on tarkasteltu edellä (kohdassa 2) mainituissa asiakirjoissa ja lisäksi esimerkiksi oikeusturva-asiain neuvottelukunnan vuosikertomuksissa 2001–2002 ja 2002–2003 sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3).

6. Aikataulu

Toimikunnan toimikausi on 1.10.2007–31.12.2010. Tavoitteena on antaa vuoden 2010 valtiopäiville 1) hallituksen esitys käsittelyn joutuisuutta hallinnossa ja oikeussuojakeinoja hallintoasian käsittelyn viivästyessä koskevaksi lainsäädännöksi (viranomaisen passiivisuus) ja 2) hallituksen esitys oikeudenkäynnin viivästymisen hyvittämisestä hallintolainkäytössä.

Toimikunnan alatyöryhmistä prosessityöryhmä on 31.12.2009 antanut välimietinnön hallintolainkäytön yleisten menettelysäännösten uudistamisesta. Työryhmän loppumietintö tulee antaa 31.12.2010 mennessä. Hallintolainkäytön tasotyöryhmä antaa mietintönsä 31.10.2010 mennessä.

Toimikunnan alatyöryhmistä passiivisuustilanteita käsittelevä työryhmän toimikausi on päättynyt ja työryhmä on luovuttanut mietintönsä 30.9.2008. Työryhmän mietinnöstä pyydetyistä lausunnoista on laadittu lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:8). Esityksen jatkovalmistelu tehdään oikeusministeriössä virkatyönä.

7. Vaikutukset

Kehittämällä parannetaan kansalaisten oikeusturvaa sekä tehostavat hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2007

OM029:00/2007

2.3 MAASEUTUELINKEINOJEN VALITUSLAUTAKUNNASSA KÄSITELTÄVIEN ASIOIDEN SIIRTÄMINEN HALLINTO-OIKEUKSIIN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on luoda edellytykset maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien muutoksenhakuasioiden siirtämisestä hallinto-oikeuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintotuomioistuintoimikunnan mietintö (KM 1997:4)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (KM 2003:3)

Hallintolainkäytön kehittämissuunnitelma 2004–2007

(Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2004:10).

Maaseutuelinkeinohallinnon muutoksenhakusäännösten uudistamistyöryhmän muistio (MMM työryhmämuistio 2004:1)

Oikeusministeriön ja maa- ja metsätalousministeriön yhteinen työryhmän asettamispäätös 8.9.2005 (Hare OM030:00/2005)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän välimietintö (OM työryhmämietintö 2006:7)

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmän mietintö (OM työryhmämietintö 2007:1)

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtäminen hallinto-oikeuksiin Lausuntoyhteenveto (OM lausuntoja ja selvityksiä 2007:11)

3. Keskeinen sisältö

Maaseutuelinkeinojen muutoksenhakutyöryhmä ehdottaa mietinnössään ensinnäkin, että kuntien maaseutuelinkeinoviranomaisten päätöksistä haetaan muutosta valituksen sijasta oikaisuvaatimuksena työvoima- ja elinkeinokeskukseen. Toiseksi muutoksenhaku nykyisin maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan toimivaltaan kuuluvissa asioissa siirretään alueellisiin hallinto-oikeuksiin keskittäen osan asioista Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen ja muuten jakaen asiat käsiteltäviksi kaikissa hallinto-oikeuksissa. Kolmanneksi yhdenmukaistetaan valituslupaperusteet maaseutuelinkeinoasioissa kaikilta osin hallintolainkäyttölain mukaisiksi.

4. Organisointi

Valmistelija:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

5. Taustatietoja

Maaseutuelinkeinojen valituslautakunnassa käsiteltävien asioiden siirtämistä hallintotuomioistuinjärjestelmään on ehdotettu aikaisemmin hallintotuomioistuintoimikunnan mietinnössä (KM 1997:4) sekä tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietinnössä (KM 2003:3). MMM:n työryhmämuistiossa 2004:1 on ehdotettu, että valituslautakuntaa edeltävässä muutoksenhakuvaiheessa otettaisiin käyttöön pakolliseksi esivaiheeksi oikaisuvaatimusmenettely silloin, kun ensi asteen hallintopäätöksen tekee kunnan viranomaisena.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annetaan, jos uudistuksen rahoitus saadaan järjestetyksi.

7. Vaikutukset

Asioiden siirto hallintotuomioistuinjärjestelmään vahventaa hallintotuomioistuinten yleistä kehittämistä. Hallinto-oikeuksissa käsitellään tämän jälkeen ensi asteena suurin osa valituksista, jotka kohdistuvat yhteisön varoista ja kansallisista varoista maksettaviin elinkeino- ja yritystukiin.

Työryhmän mietinnön mukaan siirron toteutuminen edellyttää, että maaseutuelinkeinojen valituslautakunnan nykyisiä kustannuksia vastaava määräraha siirretään maa- ja metsätalousministeriöstä oikeusministeriöön ja että sen lisäksi oikeusministeriön hallinnonalalle saadaan noin 400 000 euron lisämääräraha.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2005 ja MMM 244/042/2003
OM030:00/2005

2.4 OIKAISUVAATIMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN OIKEUSTURVAKEINONA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää oikaisuvaatimusjärjestelmää oikeusturvakeinona niin, että oikeusongelmiin saadaan ratkaisu nykyistä joutuisammin, monipuolisemmin ja edullisemmin. Lähtökohtana on parantaa hallinnon oikeusturvaa sekä tehostaa hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Hallintolainkäytön kehittämistarpeita. Näkökohtia lainvalmistelun pohjaksi. Oikeusministeriön julkaisu 2006:4
Toimikunnan asettamispäätös OM 20/41/2006
Toimikunnan välimietintö KM 2007:1
Toimikunnan mietintö KM 2008:4
Lausunnot toimikunnan mietinnöstä 2009:5

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia ehdotus oikaisuvaatimusjärjestelmän kehittämisestä oikeusturva-keinona. Erityisesti tulee selvittää, tulisiko oikaisuvaatimusjärjestelmää laajentaa ja millä tavalla, ja olisiko järjestelmää toisaalta syytä kehittää yleiseksi pakolliseksi muutoksenhaun esivaiheeksi. Samalla tulee selvittää oikaisuvaatimusmenettelyä koskevan yleissääntelyn tarve sekä tehdä ehdotukset mahdollisista erityissääntelyyn tarvittavista muutoksista. Hanke kuuluu oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuusohjelmaan.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Manninen, Sami, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, p. (09) 160 67690

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle marraskuussa 2009 (HE 226/2009 vp).

7. Vaikutukset

Hankkeella parannetaan hallinnon oikeusturvaa ja tehostetaan hallintotuomioistuinten ja muiden hallintolainkäyttöelinten toimintaa. Hanke lisää oikeusministeriön hallinnonalan tuottavuutta.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2006

OM005:00/2007

2.5 JULKISTEN HANKINTOJEN OIKEUSSUOJAJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on kehittää julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmää siten, että oikeussuojajärjestelmä toimii asiantuntevasti ja asioiden laadun edellyttämällä tavalla ripeästi. Tavoitteena on lisäksi ryhtyä tarvittaviin lainsäädäntötoimiin EU:ssa hyväksytyyn hankintojen oikeussuojadirektiivien muutosten täytäntöön panemiseksi. Muutokset edellyttävät markkinaoikeuden toimivaltuuksien kehittämistä.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelman mukaan markkinaoikeuden asemaa ja kilpailuosaamista vahvistetaan. Markkinaoikeuden asemaa ja tehtäviä arvioidaan muutoinkin kokonaisvaltaisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 4.5.2006 antama ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi neuvoston direktiivien 89/665/ETY ja 92/13/ETY muuttamisesta julkisia hankintoja

koskeviin sopimukseen liittyvien muutoksenhakumenettelyjen tehokkuuden turvaamiseksi [asiakirja KOM (2006) 195 lopullinen]
 U 49/2006 vp, TaVL 25/2006 vp
 Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisista hankinnoista sekä vesi- ja energiahuollon, liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankinnoista (HE 50/2006 vp)
 Oikeusministeriön lausunto kauppa- ja teollisuusministeriölle 30.6.2006 (OM 126/43/2006)
 Oikeudenmukainen ja turvallinen yhteiskunta – oikeusministeriön hallinnonalan tulevaisuuskuva 2006
 Hallintotuomioistuinten toimintakertomus 2006
 Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen hallitusohjelma
 Oikeusministeriössä laadittu arviomuistio julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämisestä (valmistunut 9.7.2007)
 Oikeusministeriön ja kauppateollisuusministeriön yhdessä asettaman työryhmän toimeksianto (asettamispäätös 30.11.2007).
 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen (oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2008:6)
 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistaminen. Kyselyraportti (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:16)
 Ehdotus julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamisesta, työryhmän välimietintö (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:9)
 Ehdotus julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen muuttamisesta. Lausuntoyhteenveto (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:28)
 Julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän kehittäminen. Työryhmän loppumietintö (Oikeusministeriö, mietintöjä ja lausuntoja 6/2010)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on selvitettävä julkisten hankintojen oikeussuojakeinojen uudistamistarpeet. Tavoitteena on, että oikeussuojakeinojen käyttöedellytykset ovat selkeitä ja että oikeussuojakeinot johtavat sisällöllisesti ja ajallisesti tehokkaaseen asioiden käsittelyyn hankintamenettelyyn osallistuvien oikeussuojan ja hankintayksiköiden toimintaedellytysten turvaamiseksi.

Oikeussuojadirektiivin mukaiset uudet oikeussuojakeinot tulee sopeuttaa kansalliseen oikeusjärjestykseen eri osapuolten oikeudet tehokkaasti ja tasaveroisesti huomioon otavalla tavalla. Direktiivin sallimia sopeutuksia kansalliseen oikeusjärjestykseen on käytettävä oikeusvarmuutta turvaavalla tavalla.

Työryhmän on otettava huomioon työvoima- ja elinkeinoministeriössä sekä oikeusministeriössä vireillä olevat lainvalmisteluhankkeet, joilla on vaikutusta markkinaoikeuden tehtäviin ja työmäärään. Työryhmän on samoin otettava huomioon puolustushankintoja koskevan direktiivin valmistelu.

Työryhmän toimeksianto on työryhmän periaatemietinnön ja siitä saadun lausuntopäätteen perusteella täsmennetty 30.1.2009 siten, että työryhmän tulee laatia 30.4.2009 mennessä hallituksen esityksen muotoon työryhmän mietintö, johon sisältyvät ehdotukset oikeussuojadirektiivin täytäntöönpanossa tarvittavista lainsäädäntötoimista.

Työryhmän lopputoimikauden aikana laaditaan muista periaatemietinnössä ehdotetuista lainsäädäntötoimista erillinen hallituksen esitysluonnos.

4. Organisointi

Työryhmä (JUHO)

Puheenjohtaja:

Nurmi, Pekka, ylijohdaja, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto p. (09) 160 67670

Jäsenet:

Pekkala, Elise, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto (vv. 31.8.2010 saakka), p. 050 368 7094

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Koivurinta, Hannu, budjettisihteeri, valtiovarainministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Nenonen, Anne, esittelijäneuvos, korkein hallinto-oikeus

Salminen, Hannele, hallinto-oikeustuomari, Turun hallinto-oikeus

Oksanen, Antero, johtava lakimies, Suomen Kuntaliitto

Lehtonen, Jukka, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto EK

Tuomola, Anja, lainopillinen asiamies, johtaja, Suomen Yrittäjät

Nordberg, Tommi, asiantuntija, puolustusministeriö (25.8.2008 alkaen)

Pysyvät asiantuntijat:

Kontuniemi, Eija, lakiasiainpäällikkö, Hansel Oy

Pohjonen, Mika, asianajaja, Asianajotoimisto Hannes Snellman

Sihteerit:

Lähde, Johanna, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Nordenstreng, Laura, määräaikainen markkinaoikeussihteeri, markkinaoikeus (sivutoiminen sihteeri)

Ukkola, Markus, lakimies, Suomen Kuntaliitto (sivutoiminen sihteeri)

Remes, Markus, lakimies, Kone Oyj (sivutoiminen sihteeri)

Hannonen, Niina, ylitarkastaja, työ- ja elinkeinoministeriö (sivutoiminen sihteeri)

5. Taustatietoja

Hankintalainsäädännön uudistus on tullut voimaan 1.6.2007. Hankintalainsäädännön uudistuksen yhteydessä ei tehty muutoksia oikeussuojakeinoihin. Hankintojen oikeussuojadirektiivien muutokset hyväksyttiin EU:ssa 15.11.2007 pidetyssä neuvostossa.

Hanke sisältyy hallituksen strategia-asiakirjaan kuuluvaan lainsäädäntösuunnitelmaan (suunnitelman 2. hanke).

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.12.2007–31.12.2009. Työryhmä on 1) laatinut periaatemietinnön julkisten hankintojen oikeussuojajärjestelmän uudistamisesta (työryhmämietintö 2008:6), 2) hallituksen esitysluonnoksen oikeussuojadirektiivin täytäntöpanosta (työryhmämietintö 2009:9) sekä 3) ehdotuksen muista toimista julkisten han-

kintojen oikeussuojajärjestelmän kehittämiseksi (Työryhmän loppumietintö. Oikeusministeriön mietintöjä ja lausuntoja 6/2010).

Hallituksen esitys yllä, kohdassa 3 mainituista muista toimista annetaan mahdollisesti vuoden 2010 valtiopäiville. Hallituksen esityksen laadinnasta huolehtii työ- ja elinkeinoministeriö.

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen julkisten hankintojen kokonaisarvo vuosittain on noin 20 miljardia euroa eli noin 15 % bruttokansantuotteestamme. Vaikka hankinta-asioissa turvaututaan hankintojen määrään nähden vähäisessä määrin oikeussuojakeinoihin, hankinta-asioiden käsittelyn viivästyminen aiheuttaa merkittäviä taloudellisia seuraamuksia hankintayksiköille ja tarjoajille. Oikeuskäsittelyn tehostamisen vaikutukset julkistaloudelle ja elinkeinotoiminnalle arvioidaan hankkeen edistyessä.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2006

OM033:00/2006

2.6 ONNETTOMUUSTUTKINTAA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on saattaa onnettomuustutkinnassa tarvittavia toimivaltuuksia, tutkintaviranomaisia ja menettelytapoja koskeva sääntely ajan tasalle ja huolehtia, että se on sopusoinnussa Suomen perustuslain, Suomen kansainvälisten velvoitteiden ja EU-lainsäädännön kanssa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 21.1.2009 taustamuistioineen.

3. Keskeinen sisältö

Keskeinen sisältö on valmistella ehdotus onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön uudistamiseksi. Laki onnettomuuksien tutkinnasta (373/1985) tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986. Laissa säädetään suuronnettomuuksien sekä ilmailussa, raideliikenteessä ja vesiliikenteessä tapahtuneiden onnettomuuksien tutkinnasta yleisen turvallisuuden lisäämiseksi ja onnettomuuksien ehkäisemiseksi.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on 21.1.2009 asettanut työryhmän. Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Kari Lehtola, varatuomari

Jäsenet:

Tuomo Karppinen, johtaja, onnettomuustutkintakeskus
Janne Koivukoski, valmiusjohtaja, sisäasiainministeriö, pelastusosasto
Minnamaria Nurminen, vanhempi hallitussihteeri, puolustusministeriö
Anna Sotaniemi, hallitusneuvos, liikenne- ja viestintäministeriö
Keijo Suuripää, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö, poliisiosasto
Liisa Vanhala, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, p. (09) 160 67761

Sihteerit:

Minna Laherto, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto,
p. (09) 160 67661, etunimi.sukunimi@om.fi
Pirjo Valkama-Joutsen, hallintopäällikkö, onnettomuustutkintakeskus,
p. (09) 160 67635, etunimi.sukunimi@om.fi

5. Taustatietoja

Laki onnettomuuksien tutkinnasta tuli voimaan 1 päivänä tammikuuta 1986.
Asetus onnettomuuksien tutkinnasta (79/1996) tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1996.
Laki eräiden kuolemaan johtaneiden tapahtumien tutkinnasta (662/2008) tuli voimaan 4 päivänä marraskuuta 2008.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika on jatkettu ja sen tulee antaa mietintönsä onnettomuustutkintaa koskevan lainsäädännön uudistamisesta 30.1.2010 mennessä. Työryhmän mietintö on määrä luovuttaa ja julkaista 12.2.2010. Hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Lainsäädännön uudistamisella selkeytetään onnettomuustutkintaa koskevaa lainsäädäntöä. Hankkeella ei ole merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 24/41/2008
OM048:00/2008

3. INFORMAATIO-OIKEUS

3.1 HENKILÖTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN SEURANTA JA ARVIOINTI

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on arvioida henkilötietolain (523/1999) toimivuus henkilötietojen käsittelyä sääntelevänä yleislakina, erityissäännösten tarpeellisuus ja merkitys sekä varmistaa lainsäädännön toimivuus ja johdonmukaisuus. Edelleen tavoitteena on lainsäädännön selkiyttäminen ja sitä kautta velvollisuuksien ja oikeuksien parempi toteutuminen.

Ensimmäisessä vaiheessa laaditaan suunnitelma henkilötietolain soveltamiskäytännön ja sen vaikutusten selvittämisestä. Samalla kartoitetaan erityislainsäädäntö ja sen suhde henkilötietolakiin sekä Suomea sitoviin kansainvälisiin velvoitteisiin. Myöhemmässä vaiheessa arvioidaan laadittujen selvitysten pohjalta tarvittavat lainsäädäntö- ja muut toimenpiteet.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on laatia perusmuistio tietosuojalainsäädännön nykytilasta, säädöspoliittisista linjauksista sekä tarvittavista lainsäädäntö- ja muista toimenpiteistä. Muistiota laadittaessa tulee keskittyä keskeisimpiin henkilörekistereihin ja niitä koskevien sääntelyjen analysointiin. Sädöspoliittisia linjauksia tehtäessä on arvioitava erityislainsäädännön tarve sekä erityissääntelyssä noudatettavat periaatteet. Tavoitteena on, että eri hallinnonalojen erityissäädökset ovat yhdensuuntaiset henkilötietolain ja EU:n henkilötietodirektiivin kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67693

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67695

Hynynen, Helena, oikeustieteen kandidaatti, verohallitus

5. Taustatietoja

Oikeusturva-asiain neuvottelukunta on toimintakertomuksessaan (oikeusministeriön julkaisu 2005:12) vuodelta 2005 esittänyt, että tietosuojaan liittyvän sääntelyn toimeenpanosta ja käytännön toteutumisesta tehtäisiin samanlainen empiirinen selvitys kuin julkisuuslaista tehtiin vuosina 2000-2003.

6. Aikataulu

Perusmuistio asiasta laaditaan 30.4.2010 mennessä.

7. Vaikutukset

Hankkeella pyritään tarpeettoman ja päällekkäisen sääntelyn tarkistamiseen ja sitä kautta myös kustannusten vähentämiseen.

8. Muut tiedot

OM 2/41/2003

3.2 TURVALLISUUSSELVITYKSIÄ KOSKEVAN LAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistelutyön tavoitteena on lainsäädännön kehittäminen siten, että henkilöstön sekä yritysten luotettavuus ja niiden toimitilojen turvallisuus voidaan tehokkaasti ja perusoikeudet huomioon ottavalla tavalla selvittää keskeisten yleisten ja yksityisten etujen suojaamiseksi.

Työryhmän tulee säädösehdotustensa perusteeksi selvittää turvallisuusselvityslain yleinen ja turvallisuusselvitysmenettelyn erityinen soveltamisala ottaen huomioon eri toimintoihin liittyvät turvallisuuden osatekijät sekä tarve henkilöstö- ja yritysturvallisuuden keinoin varmistaa yhteiskunnan kriittisten toimintojen suojaaminen.

Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviointimuistio 13.3.2008 OM 4/41/2006

Asettamispäätös 1.10.2008 OM 4/41/2006

3. Keskeinen sisältö

Turvallisuusselvityksistä annettu laki (177/2002) tuli voimaan 1.9.2002, minkä vuoksi on asianmukaista selvittää, kohdistuuko lakiin välittömiä tarkistustarpeita. Erityisesti tulee selvittää, onko yritysturvallisuusselvityksien käyttömahdollisuuksien oltava laajemmat kuin mitä kansainvälisistä tietoturvallisuusvelvoitteista annetussa laissa (588/2004) säädetään.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p (09) 160 67693

Jäsenet:

Hovi, Heikki, turvallisuuspäällikkö, valtioneuvoston kanslia

Väätäinen, Erkki, turvallisuuspäällikkö, ulkoasiainministeriö

Aho, Pekka, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Inha, Jyri, lainsäädäntöneuvos, valtiovarainministeriö

Herrala, Jenni, hallitussihteeri, puolustusministeriö

Kaartamo, Päivi, hallitusneuvos, sosiaali- ja terveysministeriö

Mäkinen, Kari, hallitusneuvos, työ- ja elinkeinoministeriö

Hanski, Ilkka, ylitarkastaja, suojelupoliisi

Vira, Terhi, ylitarkastaja, pääesikunta

Kumpula, Elisa, toimistopäällikkö, tietosuojavaltuutetun toimisto

Nyyssölä, Mikko, asiantuntija, Elinkeinoelämän keskusliitto (työnantajien yhteinen edustaja)

Ilveskivi, Paula, lakimies, Akava (palkansaajajärjestöjen yhteinen edustaja)

Asiantuntijat:

Parmes, Rauli, turvallisuusjohtaja, liikenne- ja viestintäministeriö

Tiihonen, Kalevi, yritysturvallisuustoimiston päällikkö, Elinkeinoelämän keskusliitto

Haiko, Markku, kehittämispäällikkö, Suomen Kuntaliitto

Karhunen, Risto, rikostorjunnan asiantuntija, Finanssialan Keskusliitto

Sihteerit:

Vettenranta, Leena, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, p. (09) 160 67695

Neuvonen, Riku, hallinto-oikeuden assistentti, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys asiasta vuoden 2011 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Hankkeen toteuttaminen edistää turvallisuusselvityslain toimivuutta sekä voi parantaa julkisyhteisön ja yritysten mahdollisuuksia huolehtia tietoturvallisuudesta.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2006

OM037:00/2008

3.3 TIETOTURVALLISUUSASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on uudistaa valtionhallinnon tietoturvallisuutta koskeva alemmanasteinen sääntely vuonna 2005 toteutetun viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain muutoksen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Valtionhallinnon tietoturvallisuudesta annettaisiin erillinen asetus, johon otettaisiin nykyistä yksityiskohtaisemmat säännökset asiakirjojen luokittelusta sekä eri käsittelyvaiheita koskevista tietoturvallisuusvaatimuksista. Asiakirjaluokittelussa siirryttäisiin kansainvälisen käytännön mukaiseen neljään käsittelyluokkaan.

4. Organisointi

Valmistelija:

Wallin, Anna-Riitta, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67693

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Asetus on tarkoitettu antaa samanaikaisesti valtiovarainministeriön asiaan liittyvän ohjeistuksen kanssa keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Hankkeen avulla tehostetaan tietoturvallisuutta valtionhallinnossa.

8. Muut tiedot

OM 10/41/2007

OM017:00/2007

3.4 EU:N JA AUSTRALIAN VÄLISEN PNR-SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on saattaa sopimusta koskevat menettelyt päätökseen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

9946/3/08 JAI 276 AUS 10 RELEX 370 DATAPROTECT 32 (Euroopan unionin ja Australian välinen sopimus lentoliikenteenharjoittajien Euroopan unionista peräisin olevien PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Australian tullilaitokselle, EUVL L 213/49, 8.8.2008)

Neuvoston päätös 2008/651/YUTP/YOS sopimuksen allekirjoittamisesta (EUVL L 213/47 8.8.2008) 5303/10 JAI 32 AUS 2 RELEX 30 DATAPROTECT 4 (ehdotus neuvoston päätökseksi sopimuksen tekemisestä) + COR 1 (fi)

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen mukaan lentoyhtiöt, joilla on varausjärjestelmiä EU:n jäsenvaltioiden alueella ja/tai siellä käsiteltyjä PNR-tietoja ja jotka harjoittavat lentoliikennettä Australiaan, Australiasta tai Australian kautta, siirtävät EU:sta peräisin olevia PNR-tietoja Australian tullilaitokselle. Australia puolestaan takaa riittävän tietosuojan tullilaitokselle toimitetuille tiedoille.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. (09) 160 67639

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67836

5. Taustatietoja

Sopimusta on sovellettu väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta 30.6.2008 lukien. Euroopan parlamentin on hyväksyttävä sopimus ennen kuin neuvosto voi tehdä lopullisen päätöksen sopimuksen tekemisestä.

Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen ja sen voimaansaattamislain (HE 116/2009 vp; EV 184/2009 vp). Sopimusta ja sen voimaansaattamislakia (955/2009) sovelletaan väliaikaisesti valtioneuvoston asetuksen (998/2009) nojalla.

6. Aikataulu

Sopimus tulee lopullisesti kansainvälisesti voimaan vuoden 2010 alkupuolella, jolloin sopimuksen väliaikaista soveltamista koskeva valtioneuvoston asetus (998/2009) kumotaan valtioneuvoston asetuksella, jolla samalla saatetaan voimaan sopimus ja säädetään voimaansaattamislain (955/2009) voimaantulosta.

7. Vaikutukset

Sopimuksella torjutaan terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia.

8. Muut tiedot

OM 7/481/2008

OM030:00/2008

3.5 EU:N JA USA:N VÄLISEN VUODEN 2007 PNR-SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa sopimusta koskevat menettelyt päätökseen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan unionin ja Amerikan yhdysvaltojen välinen sopimus lentoyhtiöiden PNR- eli matkustajarekisteritietojen käsittelemisestä ja siirtämisestä Yhdysvaltojen turvallisuusministeriölle (DHS) (vuoden 2007 PNR-sopimus) (EUVL L 204/18 4.8.2007)

Neuvoston päätös 2007/551/ YUTP/OSA sopimuksen allekirjoittamisesta

5304/10 JAI 33 USA 7 RELEX 31 DATAPROTECT 5 (ehdotus neuvoston päätökseksi sopimuksen tekemisestä)

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksessa EU:lle asetetaan velvoite varmistaa, että USA:han saapuvaa tai sieltä lähtevää kansainvälistä matkustajaliikennettä harjoittavat lentoyhtiöt antavat varausjärjestelmissään

olevia PNR-tietoja USA:n sisäisen turvallisuuden ministeriölle. Ministeriö puolestaan varmistaa riittävän suojan siirrettäville tiedoille.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, p. (09) 160 67639

Rantalankila, Leena, neuvotteleva virkamies, oikeusministeriö, p. (09) 160 67836

5. Taustatietoja

Sopimusta on sovellettu väliaikaisesti sen allekirjoittamisesta 26.7.2007 lukien. Euroopan parlamentin on hyväksyttävä sopimus ennen kuin neuvosto voi tehdä lopullisen päätöksen sopimuksen tekemisestä.

Eduskunta on hyväksynyt sopimuksen ja sen voimaansaattamislain (HE143/2007; EV 104/2007 vp). Sopimusta ja sen voimaansaattamislakia (44/2008) sovelletaan väliaikaisesti valtioneuvoston asetuksen (79/2008) nojalla.

6. Aikataulu

Sopimus tulee lopullisesti kansainvälisesti voimaan vuoden 2010 alkupuolella, jolloin sopimuksen väliaikaista soveltamista koskeva valtioneuvoston asetus (79/2008) kumotaan valtioneuvoston asetuksella, jolla samalla saatetaan voimaan sopimus ja säädetään voimaansaattamislain (44/2008) voimaantulosta.

7. Vaikutukset

Sopimuksen tarkoituksena on torjua terrorismia, siihen liittyvää rikollisuutta ja muita vakavia kansainvälisiä rikoksia. Sopimuksella turvataan EU:n ja USA:n välisen lento- liikenteen häiriötön ja turvallinen jatkuminen.

8. Muut tiedot

OM 8/481/2007

OM027:00/2007

4. KIELELLISET JA KULTTUURISET OIKEUDET

4.1 MAAHAN JA PERINTEISIIN ELINKEINOIHIN LIITTYVIEN ALKUPERÄISKANSAOIKEUKSIEN JÄRJESTÄMINEN SAAMELAISTEN KOTISEUTUALUEELLA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on valmistella hallituksen esitys saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien alkuperäiskansaoikeuksien järjestämisestä saamelaisten kotiseutualueella koskevaksi lainsäädännöksi. Tarkoitus on valmistella ehdotus Suomen kansainvälisistä velvoitteista johtuvat vaatimukset täyttäväksi sekä ottamalla huomioon ILO-sopimuksen nro 169 määräykset maahan, veteen ja luonnonvaroihin kohdistuvista oikeuksista sopimuksen ratifiointiesteiden poistamiseksi näiltä osin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Pekka Vihervuori: Maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat oikeudet saamelaisten kotiseutualueella. ILO:n alkuperäis- ja heimokansoja koskevan yleissopimuksen edellyttämät saamelaisten maahan ja vesiin kohdistuvia oikeuksia koskevat muutosehdotukset (Oikeusministeriön yleisen osaston julkaisuja 3/1999)

Saamelaistoimikunnan asettamispäätös (OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000)

Lausunto maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella, Oikeustieteen tohtori Juhani Wirilander 8.8.2001

Saamelaistoimikunnan mietintö (KM 2001:14)

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä saamelaistoimikunnan mietinnöstä 3.5.2002

Luonnos hallituksen esitykseksi, pdf, 35 s.

Lausuntoyhteenveto ja tiivistelmä hallituksen esitysluonnoksesta 18.9.2002

Saamelaiskäräjien maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä, I osamietintö, syyskuu 2002

Tarjouspyyntö 21.10.2002 Oikeudellis-historiallisesta tutkimuksesta

Pöytäkirja tapaamisesta 19.12.2002 oikeusministeriön ja saamelaiskäräjien edustajien välillä, 24.1.2003

Tutkimussopimus oikeusministeriön sekä Oulun yliopiston ja Lapin yliopiston välillä, 28.1.2003

Oikeusministeriön päätös lisääjän myöntämisestä tutkimukselle, 28.6.2004

Yhteispohjoismaisen asiantuntijaryhmän ehdotus saamelaissopimukseksi valmistui (tiedote 16.11.2005)

Toimeksianto 10.10.2005, OM 2/559/2005

Asiantuntijamääräys 1.3.2006, OM 2/559/2005

Tutkimusraportit, Oikeusministeriön julkaisut 2006:5, 2006:6, 2006:7 ja 2006:8 sekä Juridica Lapponica 32.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella hallituksen esitys lainsäädännöksi siitä, miten saamelaisten maahan, veteen, luonnonvaroihin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvat alkuperäiskansaoikeudet voidaan järjestää saamelaisten kotiseutualueella.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Siitari-Vanne, Eija, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö (vv. 31.8.2010 saakka),
p. 050 368 7094

Kurkinen, Mirja, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67621

Vanhala, Liisa, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67761

Busck-Nielsen, Camilla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. (09) 160 67694

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö kutsui 25.5.1999 hallintoneuvos, OTT Pekka Vihervuoren selvittämään maahan, veteen ja luonnonvaroihin sekä perinteisiin elinkeinoihin liittyvää asiakokonaisuutta saamelaisten kotiseutualueella. Selvitysmies Vihervuori luovutti laatimansa selvityksen oikeusministeriölle 11.10.1999.

OTT Juhani Wirilander antoi 8.8.2001 lausunnon maanomistusoloista ja niiden kehityksestä saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaistoimikunnan tuli tehdä asiassa ehdotus. Kun asiassa ei voitu edetä toimikunnan ehdotuksen ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta, jatkettiin hankkeen kehittelyä virkatyönä. Lisätietoja hankittiin oikeusministeriön Oulun ja Lapin yliopistojen yhteiseltä tutkimusryhmältä tilaamalla tutkimuksella entisten Kemin ja Tornion Lappien alueen asutus- ja väestöhistoriasta, maankäytöstä ja maanomistusoloista.

6. Aikataulu

Vuosien 2008 ja 2009 kuluessa on eri osapuolten kanssa neuvoteltu tarvittavien lainsäädäntöratkaisujen päälinjoista. Asiakokonaisuuden käsittelyä on jatkettu sen selvittämiseksi, onko löydettävissä voimassa olevaan lainsäädäntöön sovitettavissa oleva ratkaisu saamelaisten kotiseutualueen valtionmaiden hallinnosta ja saamelaisten kulttuurimuo-
toon kuuluvien elinkeinojen tukemisesta. Oikeusministeriön tavoitteena on, että neuvotellut saamelaiskäräjien kanssa voitaisiin käynnistää mahdollisimman pian. Mahdollinen hallituksen esitys asiasta annetaan vuoden 2010 valtiopäiville.

7. Vaikutukset

Vahvistaa saamelaisten oikeuksia maahan ja perinteisiin elinkeinoihin saamelaisalueella sekä luo edellytyksiä ILO:n sopimuksen n:o 169 ratifioinnille.

8. Muut tiedot

OM 1/559/2005

OM 2/559/2005

OM0644:00/06/06/2000/22.11.2000

5. AHVENANMAA

5.1 AHVENANMAAN ITSEHALLINTOLAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on valmistella säännösetdotukset Ahvenanmaan maakuntapäivien osallistumisesta Lissabonin sopimuksen mukaiseen toissijaisuusvalvontaan. Säännökset lisätäisiin Ahvenanmaan itsehallintolakiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toissijaisuusperiaatteen merkitystä Ahvenanmaan maakuntapäivien kannalta on käsitelty oikeusministeriön työryhmämietinnössä 2005:9. Hallitus on esityksessään 23/2008 vp, s. 129 ilmoittanut tarkoituksena olevan antaa erillinen esitys Ahvenanmaan itsehallintolain muuttamisesta toissijaisuusperiaatteen osalta.

3. Keskeinen sisältö

Itsehallintolain 59 a §:ään lisättäisiin uusi 4 momentti, jossa maakuntapäiville annettaisiin sen toimivaltaan kuuluvissa asioissa mahdollisuus ilmoittaa eduskunnalle käsityksensä

siitä, onko Euroopan unionissa valmisteltu ehdotus säädökseksi toissijaisuusperiaatteen mukainen.

4. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren Sten, lainsäädäntöneuvos, p. (09) 160 67745

5. Aikataulu

Hallituksen esitys pyritään antamaan 31.3.2010 mennessä.

6. Muut tiedot

OM 2/08/2010

5.2 ASETUS MAARIANHAMINAN LENTOASEMAN YHTEISTYÖVALTUUSKUNNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on uudistaa Maarianhaminan lentoaseman yhteistyövaltuuskunnasta annettu tasavallan presidentin asetus (431/2008).

2. Keskeinen sisältö

Valtion liikelaitos Finavia on yhtiöitetty 1.1.2010. Organisaatiomuutos on otettava huomioon Maarianhaminan lentoaseman yhteistyövaltuuskuntaa koskevissa säännöksissä.

3. Organisointi

Valmistelija:

Palmgren, Sten, lainsäädäntöneuvos, p. (09) 160 67745

4. Aikataulu

Uusi asetus pyritään antamaan maaliskuun 2010 loppuun mennessä.

5. Muut tiedot

OM 3/08/2010

6. HENKILÖ-, PERHE- JA PERINTÖOIKEUS

6.1 PERINTÖKAAREN UUDISTAMISTARPEIDEN SELVITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Perintökaaren uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on tarpeellisin osin nykyaikaistaa perintökaari. Lainsäädännön tulisi suojata niitä, jotka olivat perittävästä taloudellisesti riippuvaisia, mutta samalla antaa perittäväille mahdollisuus määrätä jäämistöstään edellyttäen, ettei edellä mainittujen asemaa loukata. Pesänselvitys- ja perinnönjakomenettelyä koskevien säännösten tulee osapuolten oikeusturvasta huolehtien edistää pesänselvityksen ja perinnönjaon joutuisaa toimittamista.

4. Organisointi

Valmistelija:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7703

5. Taustatietoja

Perintökaari, joka tuli voimaan vuonna 1966, perustuu pääasiallisesti 1930-luvulla suoritettuun lainvalmisteluun. Laki suunniteltiin yhteiskuntaan, joka elinkeino- ja väestörakenteeltaan poikkesi olennaisesti nykyajan Suomesta. On tarpeen selvittää, miltä osin perintökaaren säännökset ovat yhteiskunnan muutosten seurauksena vanhentuneet ja ovatko muutokset synnyttäneet uusia suojan arvoisia tarpeita, joihin nykylainsäädäntö ei vastaa.

6. Aikataulu

Avopuolison asemaa koskevat muutokset valmistellaan kohdassa 6.2. mainitun hankkeen yhteydessä. Muutoin aikataulu avoin. (6.2. Avoliiton purkautumiseen liittyvät varallisuus oikeudelliset ongelmat)

7. Hankkeen vaikutukset

Jäämistöstä annettavien etuuksien jakautuminen vastaisi entistä paremmin nykyisiä arvoituksia. Pesänselvitys ja perinnönjako voitaisiin toteuttaa nykyistä joustavammin.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2003

OM022:00/2003

6.2 AVOLIITON PURKAUTUMISEEN LIITTYVÄT VARALLISUUSOIKEUDELLISET ONGELMAT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on turvata avopuolison taloudellinen vähimmäissuoja avoliiton purkautuessa eron tai avopuolison kuoleman vuoksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 3.6.2004 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintöjä 2004:6, luku II)
Lausuntotiivistelmä 20.4.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:10, jakso 3.2)

Arviomuistio 23.5.2005

Lausuntotiivistelmä 8.9.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:22)

Työryhmän asettamispäätös 13.6.2008

Työryhmämietintö 10.12.2008 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2008:10)

Lausuntotiivistelmä 8.4.2009 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:6)

Yhteenveto kansalaispalautteesta 18.5.2009 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:10)

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on valmistella ehdotukset laiksi, jossa säädetään avopuolisoiden omaisuuden jaosta avoliiton purkautuessa, sekä laiksi perintökaaren 8 luvun säännösten muuttamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7703

5. Taustatietoja

Avoliittotyöryhmä ehdotti mietinnössään 2008, että avopuolisoiden omaisuuden omistussuhteet säilyisivät lähtökohtaisesti ennallaan, mutta avopuolisolla olisi oikeus hyvitykseen yhteistalouteen annetusta panoksesta, jos omaisuuden jako muutoin johtaisi perusteettomaan etuun toiselle avopuolisolle. Avopuolisilla olisi mahdollisuus hakea pesänjakajaa toimittamaan omaisuuden erottelu. Lisäksi avopuoliso voisi hakea määräaikaista käyttöoikeutta yhteisenä kotina käytettyyn asuntoon ja irtaimistoon kohtuullista korvausta vastaan. Hyvitysmahdollisuus ja mahdollisuus hakea asunnon määräaikaista käyttöoikeutta olisivat työryhmäehdotuksen mukaan käytettävissä myös avopuolison kuoleman jälkeen. Lisäksi avopuoliso voisi vaatia avustusta kuolleen avopuolison jäämistöstä toimeentulonsa turvaamiseksi. Mietinnön ja lausuntopalautteen pohjalta on viimeistelty luonnosta hallituksen esitykseksi keventämällä sääntelyä ja lisäämällä sen tahdonvaltaisuutta.

6. Aikataulu

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys eduskunnalle kevälistuntokaudella 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntely selkeyttäisi avopuolisoiden varallisuusosoikeudellista asemaa ja turvaisi avopuolison taloudellisen vähimmäissuojan avoliiton purkautuessa. Mahdollisuus pesänjakajan määräämiseen vähentäisi tuomioistuimessa käsiteltäviä riitoja omaisuuden jaosta.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2005

OM038:00/2008

6.3 SUOMEN KANSAINVÄLISEN PERHELAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen kansainvälisen perhe- ja perintölainsäädännön uudistaminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän periaatemuistio (OM:n lainvalmisteluosaston julkaisu 5/1994)

HE 44/2001 vp

Laki avioliittolain muuttamisesta, laki eräistä kansainvälisluontoisista perheoikeudellisista suhteista annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta, laki perintökaaren muuttamisesta, laki rekisteröidystä parisuhteesta annetun lain 13 ja 14 §:n muuttamisesta (1226-1229/2001)

Laki rekisteröidystä parisuhteesta (950/2001)

Valtioneuvoston asetus avioliittoasetuksen muuttamisesta (139/2002)

Valtioneuvoston asetus eräistä kansainvälisluontoisista suhteista annetun lain soveltamisesta annetun asetuksen eräiden säännösten kumoamisesta (140/2002)

Laki transseksuaalin sukupuolen vahvistamisesta (563/2002)

Laki kuolleeksijulistamisesta (127/2005)

Laki edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007)

Laki isyyslain muuttamisesta (1016/2009)

3. Keskeinen sisältö

Hanketta jatketaan laatimalla ehdotus holhousta koskevien kansainvälisten yksityisoikeuden alaan kuuluvien säännösten uudistamisesta (ks. hanke 6.11 Aikuisten kansainvälinen suojele).

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

7. Hankkeen vaikutukset

Lainsäädäntö antaa entistä tarkemmat oikeusohjeet siitä, millä edellytyksillä Suomen viranomainen on toimivaltainen kansainvälisiä liittyviä sisältävissä tapauksissa, mitä lakia tällöin sovelletaan ja miten suhtaudutaan asiaa koskeviin ulkomaisiin ratkaisuihin.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2005

6.4 LAPSEKSIOTTAMISTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on ajanmukaistaa lapseksiottamisesta annettu laki erityisesti adoptioprosessia ja adoptiolupa-asioissa toimivaltaista viranomaista koskevan sääntelyn osalta. Lisäksi tavoitteena on saattaa kansallisesti voimaan lasten adoptiota koskeva Euroopan neuvoston uudistettu yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 25.10.2007

Lausuntotiivistelmä 10.3.2008 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2008:7)

Asettamispäätös 29.5.2009

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on valmistella ehdotus adoptiolaiksi, joka korvaa lapseksiottamisesta annetun lain. Uuden lain tulee olla sisällöltään sopusoinnussa lasten adoptiota koskevan Euroopan neuvoston uudistetun yleissopimuksen kanssa ja siten mahdollistaa se, että Suomi ratifioi yleissopimuksen. Työn lähtökohtana on vuonna 2007 valmistunut arviomuistio ja siitä saatu lausuntopalaute.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan lapseksiottamisesta annetun lain kokonaisuudistusta.

Puheenjohtaja:

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7719

Jäsenet:

Rantala, Hanna, lakimies, sosiaali- ja terveysministeriö

Möller, Marjatta, hovioikeudenneuvos, Helsingin hovioikeus

Ahonen, Hanna, erityisasiantuntija, Valvira

Haimi-Kaikkonen, Aulikki, vs. johtava sosiaalityöntekijä, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto

Tammi, Tiina, järjestölakimies, Pelastakaa Lapset ry

Kumpumäki, Tuula, toiminnanjohtaja Yhteiset Lapsemme ry

Poikonen, Seija, vs. toiminnanjohtaja, Adoptioperheet ry

Sihteeri:

Määttänen, Laura, tutkija, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7666

5. Taustatietoja

Lapseksiottamista koskeva laki (153/1985) tuli voimaan vuonna 1985. Sitä uudistettiin laajahkosti vuonna 1997 (175/1996), mm. jotta Haagin vuoden 1993 yleissopimus kansainvälisistä adoptioista voitiin saattaa Suomessa voimaan.

Ulkomailta Suomeen adoptoitavien lasten määrä on huomattavasti lisääntynyt, minkä vuoksi on syytä arvioida sitä, millä tavoin kansainvälisiin adoptioihin liittyvien lupasioiden käsittely olisi tarkoituksenmukaisinta järjestää. Myös muihin adoptiota koskeviin säännöksiin on havaittu liittyvän tarkistustarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 1.6.2009-30.11.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 16/41/2007

OM014:00/2008

6.5 HOLHOUS- JA EDUNVALVONTA-ASIOIDEN SELVITYS

1. Tavoite ja tehtävät

Holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvien muutos- ja kehittämistarpeiden selvittäminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Edunvalvojien valvonta Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa 17.8.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:21)

Työryhmän asettamispäätös 20.8.2009

3. Keskeinen sisältö

Tehtävänä on varmistaa, että holhoustointa koskeva lainsäädäntö luo tulevaisuudessakin tarkoituksenmukaiset ja tehokkaat puitteet holhoustoimen hoitamiselle eri osapuolten oikeusturvanäkökohdat huomioon ottaen.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän selvittämään holhousasioihin ja edunvalvontaan liittyvät muutos- ja kehittämistarpeet.

Puheenjohtaja:

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

Jäsenet:

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö
 Rubanin, Maaria, hallitussihteeri, oikeusministeriö
 Lehtonen, Leena, hallitusneuvos, valtiovarainministeriö
 Heusala, Aila, kehittämisspäällikkö, Itä-Suomen lääninhallitus
 Fager, Lasse, johtava yleinen edunvalvoja, Turun oikeusaputoimisto
 Tamminen, Anna, järjestönjohtaja, Muistiliitto ry.

Sihteeri:

Jäsen Salla Lötjönen toimii samalla työryhmän sihteerinä, puh. 09 1606 7703

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Työryhmän toimikausi on 1.9.2009 - 31.1.2010.

7. Hankkeen vaikutukset**8. Muut tiedot**

OM 12/41/2009

OM034:00/2009

6.6 EU-ASETUS SOVELLETTAVASTA LAISTA JA TUOMIOISTUIMEN TOIMIVALLASTA AVIOEROASIOISSA (ROOMA III)**1. Tavoite ja tehtävät**

Antaa kattavat säännökset avioeroasioissa sovellettavasta laista ja tuomioistuimen toimivallasta Euroopan unionissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 82 lopullinen, vihreä kirja

E 63/2005 vp, LaVL 22/2005 vp

KOM(2006) 399 lopullinen, asetusehdotus

U 53/2006 vp

LaVL 19/2006 vp

U-jatkokirjelmä 25.3.2008

LaVL 6/2008

3. Keskeinen sisältö

Osapuolille annettaisiin mahdollisuus valita tuomioistuin avio- ja asumuseroasioissa. Säädetään avio- ja asumuseroa koskevissa asioissa sovellettavasta laista. Sääntely täydentäisi ns. Bryssel II a – asetusta, joka sääntelee muun muassa toimivaltaisen tuomioistuimen määräytymistä avioeroasioissa sekä avioerotuomioiden tunnustamista.

4. Organisointi

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665
Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Neuvottelut asiasta ovat toistaiseksi keskeytyneet, koska asetuksen sisällöstä ei saavutettu yksimielisyyttä. Espanja on ilmoittanut, että haluaa käsitellä jatkettavan keväällä 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Sääntelyn tavoitteena on vähentää kansainvälisiin avioeroihin liittyviä ongelmia EU-valtioissa.

8. Muut tiedot

OM 8/482/2005
EU/2006/1185
EU/2005/0804

6.7 ASETUSEHDOTUS KANSAINVÄLISISTÄ PERINTÖASIOISTA**1. Tavoite ja tehtävät**

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt kansainvälistä perintöoikeutta koskevista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 65, vihreä kirja
E-kirjelmä 75/2005 vp
KOM(2009) 154, asetusehdotus
U 84/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Asetusehdotuksessa ehdotetaan säännöksiä toimivallasta, sovellettavasta laista, päätösten ja virallisten asiakirjojen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta perintöasioissa sekä eurooppalaisen perintötodistuksen käyttöönotosta. Keskeisenä liittymäperusteena olisi sekä toimivaltasäännöksissä että sovellettavaa lakia koskevissa säännöksissä perinnönjättäjän viimeinen asuinpaikka. Ehdotetun eurooppalaisen perintötodistuksen tavoitteena on helpottaa kansainvälisten perintöasioiden nopeaa ratkaisua siten, että perintötodistus olisi hyväksyttävä kaikissa jäsenvaltioissa todisteena perillisten ja testamentinsaajien asemasta sekä testamentin toimeenpanijoiden ja muiden pesänhoitajien valtuuksista.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 09 1606 7665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, 09 1606 7703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotus annettiin syksyllä 2009 ja sitä koskevia neuvotteluja käydään neuvoston työryhmässä. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Helpottaisi sellaisten perintöasioiden hoitamista, joilla on liittymiä yhtä useampaan jäsenvaltioon.

8. Muut tiedot

OM 11/482/2005

EU/2005/0756

6.8 EU-SÄÄDÖS AVIOLIITON VARALLISUUSSUHTEISIIN SOVELLETTAVASTA LAISTA MUKAAN LUKIEN TOIMIVALTA JA VASTAVUORONEN TUNNUSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on laatia yhdenmukaiset säännöt avioliiton varallisuussuhteita koskevista kansainvälis-yksityisoikeudellisista kysymyksistä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 400 lopullinen, vihreä kirja

E-kirjelmä 134/2006 vp

3. Keskeinen sisältö

Vihreän kirjan tarkoituksena on käynnistää kuuleminen kansainvälisissä yhteyksissä esiin tulevista avioliittojen tai muiden yhteiselämän muotojen varallisuuskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7703

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen perustamiseksi laaditun EU:n neuvoston ja komission toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta ei ole annettu. Eurooppa-neuvosto on katsonut, että säädöksen tulisi olla valmis viimeistään 2011.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukaistaisi avioliiton varallisuussuhteita koskevat kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvat säännökset EU-maissa.

8. Muut tiedot

OM 6/482/2006

EU/2006/1186

6.9 ELATUSAPUJEN PERINTÄÄ KOSKEVA YLEISSOPIMUS JA LAINVALINTAA KOSKEVA PÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa tehtiin 2007 elatusapujen perintää koskeva yleissopimus, jolla on tarkoitus korvata New Yorkissa vuonna 1956 tehty yleissopimus elatusavun perimisestä ulkomailla sekä Haagissa vuosina 1958 ja 1973 tehdyt elatusapupäätösten tunnustamista ja täytäntöönpanoa koskevat yleissopimukset. Samalla tehtiin elatusvelvoitteisiin sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.listing
KOM (2009) 373, Komission ehdotus
U 56/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä hallinnollisesta yhteistyöstä elatusavun perintää koskevista asioista sekä toisessa sopimusvaltiossa annetun elatusapua koskevan päätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta. Sovellettavaa lakia koskeva pöytäkirja sisältää määräykset elatusvelvoitteisiin sovellettavasta laista.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

5. Taustatietoja

Komissio on 28.7.2009 antanut ehdotuksen neuvoston päätökseksi, jonka mukaan yhteisö sitoutuisi yleissopimukseen. Asiaa koskevat neuvottelut ovat meneillään neuvoston työryhmässä.

6. Aikataulu

Voimaansaattamisen aikataulu on avoin.

7. Hankkeen vaikutukset

Parannetaan mahdollisuuksia elatusapujen kansainväliseen perintään.

8. Muut tiedot

OM 5/85/2006

6.10 LASTEN SUOJELUA KOSKEVAN VUODEN 1996 HAAGIN YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Haagissa vuonna 1996 toimivallasta, sovellettavasta laista, tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta sekä yhteistyöstä vanhempainvastuuseen ja lasten suojeluun liittyvissä asioissa tehdyn yleissopimuksen hyväksyminen ja yleissopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 6.4.2004

Työryhmän mietintö 24.8.2005, (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2005:11)

HE 218/2008

Laki 435/2009

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälisen yksityisoikeuden alaan kuuluvia määräyksiä lapsen huollosta, tapaamis-oikeudesta ja holhouksesta sekä lastensuojelusta. Sopimuksessa on myös viranomaisten kansainvälistä yhteistoimintaa koskeva luku.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

5. Taustatietoja

Haagin 1996 sopimus tuli kansainvälisesti voimaan 1.1.2002, ja sen on tällä hetkellä ratifioinut tai siihen on liittynyt kymmenen valtiota. Euroopan yhteisön jäsenmaiden kannalta Haagin 1996 sopimus on nk. jaetun toimivallan sopimus. Jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet sopimuksen omasta puolestaan ja yhteisön puolesta 1.4.2003. Oikeus- ja sisäasiainneuvostossa on keväällä tehty päätös, jonka mukaan jäsenvaltiot pyrkivät suorittamaan kansalliset voimaansaattamistoimenpiteet niin, että ratifiointiasiakirjat voi-

daan tallettaa mahdollisuuksien mukaan ennen 5.6.2010. Suomen osalta sopimuksen voimaansaattamisen edellyttämä lainsäädäntö on vahvistettu.

6. Aikataulu

Ks. kohta 5.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi lasten suojelua kansainvälisissä tilanteissa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2004

OM047:00/2004

6.11 AIKUISTEN SUOJELUA KOSKEVA SOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomen osalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Sopimukseen liittyviä asiakirjoja on Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssin verkko-osoitteessa http://hcch.e-vision.nl/index_en.php?act=conventions.listing.

Lausuntopyyntö ehdotuksesta hallituksen esitykseksi 17.11.2009

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksen sisällöstä päätettiin Haagissa 20.9.-2.10.1999 pidetyssä erityiskomission istunnossa, jolla oli diplomaattikonferenssin luonne. Yleissopimus (Convention on the international protection of adults) koskee sellaisten aikuisten suojelua, jotka henkilökohtaisten kykyjensä heikentymisen tai riittämättömyyden vuoksi eivät kykene itse huolehtimaan eduistaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Helin, Markku, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7665

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Suomi allekirjoitti sopimuksen syyskuussa 2008. Tavoitteena on antaa yleissopimuksen voimaansaattamista koskeva hallituksen esitys eduskunnalle keväällä 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimuksen ratifiointi parantaisi toimintarajoitteisten aikuisten suojelua kansainvälisissä tilanteissa, jos riittävä määrä valtioita sitoutuisi siihen.

8. Muut tiedot
OM 6/85/2006
OM043:00/2009

6.12 LASTEN OIKEUKSIEN KÄYTTÖÄ KOSKEVA EUROOPPALAINEN YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

ETS no. 160. Yleissopimukseen liittyviä asiakirjoja on Euroopan neuvoston verkkosivuilla

Luonnos hallituksen esitykseksi yleissopimuksen hyväksymisestä 9.6.2009

Lausuntotiivistelmä 18.9.2009 (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2009:23)

3. Keskeinen sisältö

Euroopan neuvostossa tehtiin 25.1.1996 yleissopimus lasten oikeuksien käyttämisestä.

Sopimus koskee lapsen kuulemistä ja lapsen oikeutta saada edustaja lasta koskeviin oikeudenkäynteihin sekä tuomioistuimen ja lapsen edustajan tehtäviä näissä oikeudenkäynneissä.

4. Organisointi

Valmistelija

Lötjönen, Salla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 160 67703

5. Taustatietoja

Suomi allekirjoitti sopimuksen syyskuussa 2008.

6. Aikataulu

Tavoitteena on antaa hallituksen esitys yleissopimuksen voimaansaattamisesta eduskunnalle kevätistuntokaudella 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutukset ovat vähäiset, sillä kansallinen lainsäädäntömme ottaa huomioon esitettyjen oikeudellisten menettelyiden osalta lapsen kuulemiseen ja edustamiseen liittyvät kysymykset.

8. Muut tiedot
OM 5/84/2006
OM026:00/2009

7. VELVOITEOIKEUS JA KULUTTAJANSUOJA

7.1 JULKISYHTEISÖN VAHINGONKORVAUSVASTUU

1. Tavoite ja tehtävät

Julkisyhteisöjen vahingonkorvausvastuuta koskevan lainsäädännön uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitys vahingonkorvauslain uudistamistarpeesta (selvitysraportti OM/23.6.1998)

3. Keskeinen sisältö

Ensi vaiheessa kartoitetaan lainsäädännön mahdollisia muutostarpeita.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti, T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7713

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7719

5. Taustatietoja

Hanke liittyy vuonna 1998 aloitettuun vahingonkorvauslain uudistamiseen. Henkilövahinkojen korvaamista koskeva sääntely uudistettiin vuoden 2006 alusta. Puhtaan varallisuusvahingon korvaussääntelyn osalta puolestaan päädyttiin vuonna 2003 siihen, ettei tarvetta lainsäädäntömuutoksiin ole.

6. Aikataulu

Oikeusministeriö on tilannut ulkopuoliselta selvitysmieheltä sääntelyn uudistamistarpeesta selvityksen. Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään selvityksen ja siitä saadun lausuntopalautteen perusteella vuonna 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

8. Muut tiedot

OM 19/41/2007

7.2 MAANVUOKRALAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Maanvuokralain tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 2.2.2009

Maanvuokrasopimuksia ja niissä käytettyjä ehtoja koskeva selvitys 1.10.2008

Lausuntotiivistelmä 17.6.2009 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2009:16)

Työryhmän asettamispäätös 24.9.2009

3. Keskeinen sisältö

Rakennetun viljelmän ja maatalousmaan vuokran enimmäisvuokra-aikoja pidennetään. Vuokralaisen asemaa parannetaan saattamalla ajan tasalle säännökset, jotka koskevat maanvuokrasopimuksen päättämistä.

4. Organisointi

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan maanvuokralain tarkistamista.

Puheenjohtaja:

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 09 1606 7719

Jäsenet:

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 09 1606 7706

Valjakka, Katri, vanhempi hallitussihteeri, maa- ja metsätalousministeriö

Airikkala, Risto, lakimies, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Sinisalo, Piia, lakimies, Suomen Kuntaliitto

Ålgars, Helena, varatuomari, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund r.f.

Sihteeri:

Rajamäki, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, p. 09 1606 7673

Työryhmän jäsen Jari Salila toimii myös työryhmän toisena sihteerinä.

5. Taustatietoja

Maanvuokrasuhteita sääntelee maanvuokralaki (258/1966). Vuokraoikeuden kirjaamisesta sekä sen panttaamisesta säädetään maakaassa (540/1995). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan maanvuokralainsäädäntöä uudistetaan siten, että vastaa rakentamista ja elinkeinotoimintaa varten tapahtuvan maanvuokrauksen tarpeita.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Hankkeen vaikutuksia voidaan arvioida myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 7/42/2007

OM038:00/2009

7.3 YLEISSOPIMUS VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIA ARVOPAPEREITA KOSKEVISTA YHDENMUKAISISTA AINEELLISOIKEUDELLISISTA SÄÄNNÖISTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa välittäjän hallinnassa olevia arvopapereita koskevia aineellisoikeudellisia säännöksiä. Sopimusneuvotteluissa tavoitteena on varmistaa yleissopimuksen ja Suomen arvo-osuusjärjestelmän riittävä yhteensopivuus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Yleissopimusluonnos

E 106/2005 vp, sekä jatkokirjeet 17.6.2008 ja 25.9.2009

Kuulemismuistio 13.5.2009

28.5.2009 pidettyyn kuulemiseen liittyvä pöytäkirja

Kokousmuistio - UNIDROIT -diplomaattikonferenssi 2009

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus koskee arvopapereita, joihin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Tällaisia arvopapereita hallitaan moniportaisissa välittäjien ketjuissa mutta myös omistajakohtaisilla arvopaperitileillä, joissa sijoittajalla säilyy suora esineoikeus arvopaperiin ja välitön suhde liikkeeseenlaskijaan. Jälkimmäisistä esimerkkejä ovat Suomen arvo-osuusjärjestelmässä omistajakohtaisille arvo-osuustileille merkityt arvopaperit.

Yleissopimuksessa määrätään mm. välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden hankkimisesta, luovuttamisesta ja käyttämisestä vakuutena sekä arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien etusijajärjestyksestä. Määräyksiä on myös arvopapereihin kohdistuvien oikeuksien haltijan suojasta välittäjän maksukyvyttömyystilanteessa samoin kuin eräistä arvopapereiden selvitysjärjestelmiin liittyvistä erityiskysymyksistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7721

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on ns. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. EU:n komissio on osallistunut neuvotteluihin yhteisön toimivaltaan kuuluvissa kysymyksissä.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa 9.10.2009. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta ja ratifioinnista päätetään myöhemmin.

Kehitys EU:ssa saattaa johtaa siihen, että komissio antaa kesällä 2010 ”Securities Law Directive”- ehdotuksen, josta johtuen yleissopimuksen ratifiointi ei ainakaan tänä aikana etene.

7. Vaikutukset

Yhdenmukaistamalla aineellisoikeudellisia säännöksiä yleissopimus vähentää erityisesti rajat ylittävään arvopapereiden vaihdantaan ja vakuuskäyttöön liittyviä oikeudellisia riskejä. Siten yleissopimus parantaa arvopaperimarkkinoiden toimivuutta ja alentaa markkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

Yleissopimus ei aiheuta keskeisiä muutostarpeita Suomen lainsäädäntöön, vaikka sopimus tulisikin Suomea sitovaksi.

8. Muut tiedot

EU/2005/1064

OM 3/472/2005

7.4 VÄLITTÄJÄN HALLINNASSA OLEVIIN ARVOPAPEREIHIN LIITTYVIIN TIETTYIHIN OIKEUKSIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksen mahdollinen allekirjoittaminen ja ratifioiminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 26.5.2003

Lausuntotiivistelmä 1.9.2003

E-kirjelmä 98/2002 vp

U 13/2004 vp

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimuksessa määritellään, minkä maan lakia sovelletaan välittäjän hallinnassa olevien arvopapereiden luovutukseen ja vakuuskäyttöön silloin, kun arvopaperiin liittyvät oikeudet merkitään välittäjän ylläpitämälle tilille. Pääsäännön mukaan sovellettaisiin tilinhaltijan ja välittäjän valitsemaa lakia. Sopimus koskisi myös Suomen arvo-osuusjärjestelmässä arvo-osuustileille merkittyjä arvopapereita.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

5. Taustatietoja

Yleissopimus on nk. sekasopimus sisältäen sekä Euroopan yhteisön että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä. Yleissopimukseen liittyminen edellyttää sekä EU:n että kansallisen lainsäädännön tarkistamista.

6. Aikataulu

Yleissopimus hyväksyttiin Haagin kansainvälisen yksityisoikeuden konferenssissa 13.12.2002. EU:n komissio teki 5.1.2004 neuvostolle ehdotuksen päätökseksi yleissopimuksen allekirjoittamisesta yhteisön puolesta. Yleissopimuksen allekirjoittamisesta on useaan otteeseen keskusteltu neuvoston työryhmässä, mutta asiasta ei ole päästy yhteisymmärrykseen. Komissio on ilmeisesti luopunut pyrkimyksestä saada yleissopimus allekirjoitetuksi ja on ilmoittanut aikovansa tämän sijasta antaa vuonna 2010 arvopaperioikeutta koskevan direktiiviehdotuksen, jossa sääntelyn kohteena olisivat muun muassa lainvalintakysymykset.

7. Hankkeen vaikutukset

Yleissopimus parantaisi oikeusvarmuutta sovellettavasta laista ja näin tehostaisi ja mahdollisesti lisääisi arvopapereiden vaihdantaa ja vakuuskäyttöä erityisesti rajojen yli. Se myös alentaisi arvopaperimarkkinoiden ja niillä toimivien kustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/482/2003

OM028/00/2001

EU290702/0073

7.5 EU:N SELVITYSDIREKTIIVIN JA RAHOITUSVAKUUSDIREKTIIVIN MUUTOSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on muuttaa selvityksen lopullisuutta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annettua direktiiviä 98/26/EY sekä rahoitusvakuusdirektiiviin 2002/47/EY direktiivillä 2009/44/EY tehdyt muutokset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiivi 2009/44/EY selvityksen lopullisuudesta maksujärjestelmissä ja arvopaperien selvitysjärjestelmissä annetun direktiivin 98/26/EY ja rahoitusvakuusjärjestelyistä annetun direktiivin 2002/47/EY muuttamisesta linkitettyjen järjestelmien sekä lainasaamisen osalta.

3. Keskeinen sisältö

Selvitysdirektiivin muutokset koskevat muun muassa selvitysjärjestelmien keskinäisiä yhteyksiä sekä yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa. Rahoitusvakuusdirektiivin ehdotetut muutokset koskevat ennen kaikkea luottosaatavien lisäämistä direktiivin soveltamisalaan kuuluviin vakuustyyppeihin. Lisäksi direktiiveihin ehdotetaan muun muassa muun yhteisölainsäädännön kehityksestä johtuvia teknisiä muutoksia ja selvennyksiä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7721

5. Taustatietoja

Selvitysdirektiivi ja rahoitusvakuusdirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön pääosin ns. nettoutuslailla (1084/1999) ja rahoitusvakuuslailla (11/2004).

6. Aikataulu

Muutosdirektiivin edellyttämät kansalliset säädökset on annettava viimeistään 30.12.2010 ja niiden on tultava voimaan viimeistään 30.6.2011. Luonnos hallituksen esitykseksi laaditaan alkuvuodesta 2010 ja esitys annetaan eduskunnalle keväällä 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Ehdotetut muutokset selventävät oikeustilaa muun muassa yhteen liitettyjen selvitysjärjestelmien osalta ja ovat siten omiaan lisäämään oikeusvarmuutta arvopaperien selvitystoiminnassa. Sama koskee yöllä tapahtuvaa selvitystoimintaa, joka ei tosin toistaiseksi ole käytössä Suomessa. Luottosaatavan vakuuskäyttöä koskevilla säännöksillä ei ole kovin suurta merkitystä Suomen lainsäädännön kannalta. Muutosten täytäntöönpano edellyttää joitakin muutoksia nettoutuslakiin ja rahoitusvakuuslakiin.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2008

EU/2008/0917

7.6 MAKSUPALVELUT

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on EU:n maksupalveludirektiivin täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmämietintö 18.12.2008 (Oikeusministeriön työryhmämietintöjä 2008:11)

Luonnos hallituksen esitykseksi 24.4.2009

Lausuntotiivistelmä (5.8.2009)

Hallituksen esitys maksupalvelulaksi (HE 169/2009 vp)

3. Keskeinen sisältö

Säädetään maksupalvelulaki, jolla pannaan täytäntöön maksupalveludirektiivi siltä osin kuin on kysymys maksupalveluntarjoajien tiedonantovaatimuksista sekä maksupalvelujen tarjoamiseen ja käyttöön liittyvistä oikeuksista ja velvollisuuksista (lähinnä direktiivin III ja IV osastot).

4. Organisointi

Valmistelija

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7719

5. Taustatietoja

Maksupalveluja sisämarkkinoilla koskevan Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2007/64/EY tavoitteena on edistää sisämarkkinoiden toimintaa ja tehostaa maksujär-

jestelmiä luomalla niin sanottu yhtenäinen eurooppalainen maksualue. Tämä edellyttää sekä maksupalveluntarjoajia että maksupalvelujen sisältöä koskevien jäsenvaltioiden säännösten yhdenmukaistamista.

Direktiivillä kumotaan sisällöltään huomattavasti suppeampi, rajojen yli suoritettavista tilisiirroista annettu direktiivi (97/5/EY).

Direktiivin sellaisten säännösten, jotka koskevat muun muassa maksupalvelujen tarjoamisen elinkeino-oikeudellisia edellytyksiä ja maksupalveluntarjoajien valvontaa, täytäntöönpanon edellyttämä lainsäädäntö on valmisteltu valtionvarainministeriössä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys maksupalvelulaksi on annettu 2.10.2009. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Maksupalvelulaki nopeuttaa erityisesti rahat ylittävien maksujen välitystä ETA-alueella. Laki parantaa muutenkin monin tavoin kuluttajien ja muiden maksupalvelun käyttäjien asemaa.

Laki aiheuttaa merkittäviä sopeuttamiskustannuksia pankeille ja muille maksupalveluja tarjoaville yrityksille. Kustannukset ovat kuitenkin suurelta osin kertaluonteisia, ja hyötyjen odotetaan ylittävän kustannukset järkevän ajan kuluessa, joten kokonaisvaikutus on kansantalouden kannalta positiivinen.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2007

OM031:00/2007

7.7 MAKSUVIIVÄSTYSDIREKTIIVIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Maksuviivästysdirektiivin 2000/35/EY korvaaminen uudella direktiivillä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2009) 126 lopullinen

U 39/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Uudella direktiivillä tarkistettaisiin ja täydennettäisiin voimassa olevan maksuviivästysdirektiivin säännöksiä, jotta kaupallisissa toimissa tapahtuvia maksuviivästyksiä voidaan torjua nykyistä tehokkaammin.

Ehdotuksen mukaan velkojalla olisi maksun viivästyessä oikeus saada viivästyskoron lisäksi viivästyneen maksun määrään suhteutettu korvaus perintäkuluista.

Jos viranomainen viivästyy sille toimitettua tavaraa tai palvelua koskevan laskun maksamisessa, sen olisi ehdotuksen mukaan maksettava viivästyskoron lisäksi myöhästymiskorvauksena viisi prosenttia viivästyneen maksun määrästä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7719

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

5. Taustatietoja

Ehdotus on osa kasvua ja työllisyyttä tukevaa Lissabonin strategiaa. Sillä pannaan osaltaan täytäntöön eurooppalaisia pk-yrityksiä tukeva aloite ("Small Business Act", KOM(2008) 394) ja Euroopan talouden elvytysuunnitelmasta annettu komission tiedonanto (KOM(2008) 800).

6. Aikataulu

Neuvottelut direktiiviehdotuksesta on aloitettu neuvoston työryhmässä toukokuussa 2009.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiiviehdotuksen arvioidaan edistävän sitä, että yritykset ja viranomaiset suorittavat maksuvelvoitteensa oikea-aikaisesti, ja siten parantavan erityisesti pk-yritysten kassavirtaa ja tukevan niiden kilpailukykyä.

8. Muut tiedot

OM 1/479/2009

EU/2009/0800

7.8 VAKUUTUSSOPIMUSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vakuutussopimuslain tarkistaminen niin, että lain toimivuuden seurannassa ilmi tulleet epäselvyydet ja muut ongelmat voidaan poistaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Seurantatiivistelmä 10.1.2002

Arviomuistio 10.1.2005

Työryhmän asettamispäätös 16.2.2005

Työryhmämietintö 30.8.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:16)

Lausuntotiivistelmä 15.5.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:10)

HE 63/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Lain soveltamisalaa ja sen pakottavuutta vakuutuksenottajan hyväksi laajennettaisiin. Vakuutuksenantajalle tulisi velvollisuus perustella päätös, jolla vakuutushakemus hylä-

tään tai vakuutus irtisanotaan. Vakuutuksenantajan velvollisuutta antaa tietoja sijoitus-
sidonnaisista vakuutuksista lisättäisiin. Lisäksi tarkistettaisiin säännöksiä mm. ryhmä-
etuvakuutuksista, henkivakuutusehtojen muuttamisesta, edunsaajamääräyksestä, korva-
usvaatimuksen vanhentumisesta ja kanneajasta.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7672

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7514

5. Taustatietoja

Vakuutus sopimuslaki (543/1994) tuli voimaan 1.7.1995. Lakiin on sen voimaantulon
jälkeen tehty vain muun lainsäädännön muuttumisesta johtuneita tarkistuksia.

Oikeusministeriö lähetti etutahoille joulukuussa 2000 tiedustelun vakuutus sopimuslain
säännösten toimivuudesta. Saaduista vastauksista laadittiin tiivistelmä, jonka pohjalta
oikeusministeriössä järjestettiin kuulemistilaisuus. Oikeusministeriön toimeksiannosta
OTT Jaana Norio-Timonen laati arviomuiston lain uudistamistarpeesta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 8.5.2009. Käsittely eduskunnan talousvalio-
kunnassa on vielä kesken.

7. Hankkeen vaikutukset

Ei merkittäviä vaikutuksia, sillä muutostarpeet rajoittunevat sääntelyn selkeyttämiseen.
Sopimuspuolille ei ole tulossa merkittäviä uusia oikeuksia tai velvollisuuksia.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2005

OM019:00/2005

7.9 KULUTUSLUOTTOJA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KOKONAISUUDISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön uusi kulutusluottodirektiivi 2008/48/EY
ja tehdä luottomarkkinoiden kehittymisen johdosta tarvittavat muut muutokset kulutus-
luottoja koskevaan lainsäädäntöön.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 2.10.2008

Asettamispäätökseen liittyvä taustamuistio 10.9.2008

Työryhmämietintö 2009:15

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan uudistettavaksi kulutusluottoja koskeva kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luku, minkä lisäksi ehdotetaan eräitä muutoksia osamaksukaupasta annettuun lakiin (91/1966) ja luottotietolakiin (527/2007). Muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/48/EY kulutusluottosopimuksista.

Kansallisten luottomarkkinoiden kehittymisen johdosta ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden luotonantajien rekisteröinnistä, jonka mukaan kuluttajaluottoja saisi tarjota vain luotonantajarekisteriin merkitty luotonantaja. Lakia sovellettaisiin tietyin poikkeuksin sellaisiin kuluttajaluottoja tarjoaviin luotonantajiin, jotka eivät kuulu Finanssivalvonnan valvonnan piiriin. Rekisteri- ja valvontaviranomaisena toimisi ehdotuksen mukaan Etelä-Suomen aluehallintovirasto. Tältä osin esitys ei perustu direktiiviin, vaan sääntely olisi puhtaasti kansallista.

4. Organisointi

Valmistelijat

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7514

Rajamäki, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7673

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Tavoitteena on, että hallituksen esitys annetaan eduskunnalle huhtikuussa 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Direktiivi edellyttää kulutusluottoja koskevan kuluttajansuojalain (38/1978) 7 luvun kokonaisuudistusta. Suurimmat direktiivistä johtuvat muutostarpeet liittyvät säännöksiin, jotka koskevat luotonantajan tiedonantovelvollisuutta ennen luottosopimuksen tekemistä. Eräiden luotonantajien rekisteröintiä koskeva lakiehdotus rajaisi oikeuden tarjota kuluttajaluottoja vain niille toimijoille, jotka ovat luotettavia ja ammattitaitoisia.

8. Muut tiedot

OM 12/41/2008

OM031:00/2008

7.10 EU:N ASUNTOLUOTTOJA KOSKEVA SÄÄNTELY

1. Tavoite ja tehtävät

Asuntoluottoja koskevan yhteisösääntelyn tarpeen arvioiminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimialan ja kuluttajajärjestöjen edustajista koostuvan työryhmän, ns. Forum Groupin raportti, joulukuu 2004

KOM(2005) 327 lopullinen, vihreä kirja

Oikeusministeriön lausunto komissiolle vihreästä kirjasta, 29.11.2005

E-kirjelmä 109/2005 vp
 TaVP 96/2005 vp
 Report of the Mortgage Funding Expert Group
 Mortgage Industry and Consumers Expert Group, Final Report
 KOM(2007) 807 lopullinen, valkoinen kirja
 E-kirjelmän jatkokirje 17.4.2008

3. Keskeinen sisältö

Selvitetään, onko yhteisötasolla tarpeen säätää asuntoluotoista ja muista sellaisista luotoista, joiden vakuutena on kiinteistö, tai ryhtyä muihin toimenpiteisiin rajat ylittävien kiinnitysluottomarkkinoiden toiminnan edistämiseksi. Komission alustavan arvion mukaan lainsäädäntöä tarvittaneen luotonantajan tiedonantovelvollisuudesta ennen luottosopimuksen tekemistä, luoton todellisen vuosikoron laskemisesta, vastuullisesta luotonannosta ja kuluttajan oikeudesta maksaa luotto enneaikaisesti.

4. Organisointi

Valmistelija
 Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Komissio jatkaa vuosina 2008-2010 yhteistyössä jäsenvaltioiden ja markkinaosapuolten kanssa edellä mainittujen lainsäädäntötoimien ja muiden toimenpiteiden valmistelua.

7. Vaikutukset

Taloudellisia vaikutuksia voidaan arvioida luotettavasti vasta, kun on päätetty mahdollisten säädösehdotusten sisällöstä. Komissio on arvioinut, että yhdentyvät kiinnitysluottomarkkinat voisivat nostaa EU:n bruttokansantuotetta ja yksityistä kulutusta.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2005
 EU/2005/1220

7.11 EU:N DIREKTIIVI KULUTTAJIEN OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komission direktiiviehdotukseen on yhdistetty osittain uudistettuina neljä nykyistä kuluttajansuojadirektiiviä (kotimyynni, kohtuuttomat sopimusehdot, etämyynni, ja kulutus-tavaran kauppa). Tavoitteena on lisätä rajat ylittävää kuluttajankauppaa ja parantaa siten sisämarkkinoiden toimintaa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2006) 744 lopullinen, vihreä kirja
 E 26/2007 vp

Suomen lausunto komissiolle 14.6.2007
KOM(2008) 614 lopullinen
U 77/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotus koskee kaikentyypisiä elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan välisiä sopimuksia. Ehdotuksessa on suhteellisen vähän uutta sääntelyä nykyisiin direktiiveihin verrattuna. Merkittävin muutos on, että direktiivi olisi täysharmonisoiva, eli jäsenmaat eivät saisi omassa sääntelyssään poiketa siitä. Nykyiset direktiivit ovat ns. minimisäädöksiä, joten jäsenvaltioilla on ollut oikeus ylläpitää korkeampaa kuluttajansuojan tasoa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7672

Rajamäki, Sofia, tutkija, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7673

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotus perustuu komission helmikuussa 2007 antamaan vihreään kirjaan kuluttajansuojaa koskevan yhteisön säännöstön tarkistamisesta sekä vihreän kirjan pohjalta järjestettyyn kuulemiseen.

6. Aikataulu

Komissio antoi direktiiviehdotuksen 8.10.2008. Ehdotuksen käsittely neuvoston työryhmässä on alkanut marraskuun 2008 lopulla ja Euroopan parlamentissa tammikuussa 2009. Käsittelyssä ei pyritä 1. lukemisen yhteisymmärrykseen neuvoston ja parlamentin kesken. Parlamentin mietintö komission ehdotuksesta valmistunee marraskuussa 2010 ja neuvoston yhteinen kanta todennäköisesti vuoden 2011 alkupuolella. Sen jälkeen vuorossa on parlamentin 2. käsittely.

7. Hankkeen vaikutukset

Yhdenmukainen lainsäädäntö on omiaan parantamaan yritysten toimintaedellytyksiä sisämarkkinoilla. Hyvin toimivat sisämarkkinat hyödyttävät kuluttajia, kun hyödykevalikoimat laajenevat ja lisääntyvä kilpailu alentaa hintoja. Sääntelyn yhdenmukaistaminen helpottaa varsinkin rajat ylittävää verkkokauppaa sekä pienyritysten että kuluttajien eduksi.

Jos direktiiviehdotus hyväksyttäisiin sellaisenaan, suomalaisen kuluttajan suoja kuitenkin heikentyisi. Heikennykset koskisivat mm. myyjän virhevastuun kestoa, kuluttajan oikeuksia tavaran luovutuksen viivästyessä, kuluttajan vastuuta tavaran palauttamisesta aiheutuvista kuluista koti- ja etämyynissä sekä peruuttamisoikeuden laajuutta etämyynissä. Lisäksi ehdotus johtaisi kansallisen sopimusoikeusjärjestelmän hajaantumiseen periaatteiltaan epä johdonmukaiseksi ja epäyhtenäiseksi.

8. Muut tiedot

OM 4/471/2008

EU/2008/1481

7.12 AIKAOSUUSDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön uusi aikaosuusdirektiivi 2008/122/EY.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 9.12.2009

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän on valmisteltava hallituksen esityksen muotoon laadittu ehdotus direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Direktiivi koskee aikaosuuksien ja pitkäkestoisten lomatuotteiden (mm. ns. alennuslomakerhot) markkinointia, myyntiä ja jälleenmyyntiä sekä aikaosuuksien vaihtoa. Direktiivin keskeiset säännökset (elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvoitteet, sopimuksen sisältöä ja kieltä koskevat vaatimukset, kuluttajan oikeus peruuttaa sopimus ja kieltä vastaan kuluttajan suorituksia peruuttamisaikana) vastaavat periaatteiltaan voimassa olevaa direktiiviä. Säännöksiä on kuitenkin täydennetty ja tarkistettu erityisesti soveltamisalan laajentamisesta johtuen. Peruuttamisaika olisi nykyisen 10 päivän sijasta 14 päivää.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7672

Jäsenet:

Rajamäki, Sofia, tutkija, oikeusministeriö

Knuuti, Tuomo, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Hakamäki, Mika, lakimies, Kuluttajavirasto

Harju, Raisa, lakimies, Keskuskauppakamari

Sario, Tuula, johtava lakimies, Suomen Kuluttajaliitto ry

Tengman, Vesa, hallituksen puheenjohtaja, Suomen viikko-osakeyhdistys ry

Sihteeri:

Koivisto, Johanna, EU-erisyisasiantuntija, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/122/EY kuluttajien suojaamisesta aikaosuuksia, pitkäkestoisia lomatuotteita, jälleenmyyntiä ja vaihtoa koskeviin sopimukseen liittyvien tiettyjen seikkojen osalta (ns. aikaosuusdirektiivi) annettiin 14 päivänä tammikuuta 2009. Direktiivi on pantava täytäntöön 23 päivään helmikuuta 2011 mennessä.

Direktiivi korvaa vuonna 1994 annetun direktiivin 94/47/EY ja sen tavoitteena on erityisesti sääntelyn soveltamisalaa laajentamalla korjata nykyisen lainsäädännön epäkoh-
tia.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 30.6.2010

7. Hankkeen vaikutukset

Suomen täytäntöönpanolain soveltamisala on jo nykyisin direktiivin 94/47/EY soveltamisalaa laajempi. Komission ongelmallisiksi havaitsemia uusia lomatuotteita ei toistaiseksi ole ollut tarjolla Suomen markkinoilla. Uudistuksella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia aikaosuuksien kotimarkkinoihin. Etelä-Euroopan lomakohteissa markkinoinnin kohteeksi joutuvien suomalaisten lomalaisten oikeusasema paranee.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2009

OM045:00/2009

7.13 YK:N KAUPPAKONVENTIOON TEHDYN VARAUMAN PERUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

YK:n kauppakonvention (CISG) 92 artiklan mukaisen varauman peruuttaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 23.3.2009

Avtalsslutande vid internationella köp av varor. TemaNord 2009:507

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena on peruuttaa YK:n kauppakonventionon tehty varauma, jonka mukaan Suomi ei sitoudu noudattamaan konvention II osan määräyksiä kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemisestä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7719

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7672

5. Taustatietoja

Suomi on ratifioinut YK:n kauppakonvention vuonna 1987, ja se on tullut Suomen osalta voimaan 1.1.1989. Ratifioidessaan konvention Suomi teki varauman, jonka mukaan se ei sovelle konvention II osan määräyksiä. Norja, Ruotsi ja Tanska tekivät vastaavan varauman.

Suomi valmistelee varauman peruuttamista yhteistyössä muiden varauman tehneiden Pohjoismaiden kanssa.

6. Aikataulu

Muistiosta on saatu lausunnot keskeisiltä etujärjestöiltä. Jatkotoimista on tarkoitus päättää myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Varauman peruuttaminen selkeyttäisi oikeustilaa ja parantaisi sopimuspuolten mahdollisuuksia ennakoida, mitä oikeussääntöjä kansainvälistä tavaran kauppaa koskevan sopimuksen tekemiseen sovelletaan.

8. Muut tiedot

OM 2/42/2009

7.14 SOPIMUSVELVOITTEISIIN SOVELLETTAVAA LAKIA KOSKEVA EU- ASETUS (ROOMA I)

1. Tavoite ja tehtävät

Tehdään kansalliseen lainsäädäntöön vuonna 2008 hyväksytyyn asetukseen edellyttämät tarkistukset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2002) 654 lopullinen, vihreä kirja

E 5/2003 vp

KOM (2005) 650 lopullinen, asetusehdotus

U 7/2006

Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus N:o 593/2008 sopimusvelvoitteisiin sovellettavasta laista (Rooma I)

3. Keskeinen sisältö

Asetuksessa säädetään siitä, minkä valtion lain nojalla on arvioitava sopimusvelvoitetta, jolla on liittymä kahteen tai useampaan valtioon.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti, T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7713

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7514

5. Taustatietoja

Liittyy vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueen toimintasuunnitelman toimeenpanoon.

6. Aikataulu

Asetusta on sovellettu joulukuusta 2009. Lainsäädännön selkeyden vuoksi on tarpeen kumota voimassa olevaan lainsäädäntöön sisältyvät, asetuksen kanssa ristiriidassa olevat säännökset. Tällaisia säännöksiä on muun muassa merilaissa. Teknisluonteisia tarkistuksia on tarpeen tehdä ainakin kuluttajansuojalakiin ja työsopimuslakiin.

7. Hankkeen vaikutukset

Asetuksen säännökset vastaavat pääpiirteissään Rooman yleissopimuksen sääntelyä, minkä vuoksi asetuksen vaikutukset Suomessa jäivät verrattain vähäisiksi.

8. Muut tiedot

OM 15/461/2002

EU/2003/0097

7.15 EUROOPAN SOPIMUSOIKEUDEN YHTEINEN VIITEKEHYS**1. Tavoite ja tehtävät**

Osallistuminen Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen valmisteluun

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2001) 398, Komission tiedonanto

KOM(2003) 68, Komission tiedonanto

KOM(2004) 651, Komission tiedonanto

E-kirjelmä 79/2001 sekä jatkokirjelmät 2.4.2003, 2.12.2004 ja 20.5.2009

3. Keskeinen sisältö

Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen on tarkoitus toimia suositusluonteisena ohjeena EU-lainsäätäjille, kun valmistellaan sopimusoikeudellista lainsäädäntöä. Viitekehyksen on tarkoitus koostua peruseriaaiteista, määritelmistä ja mallisäännöistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Antila, Tuomo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7719

Lahelma, Marjo, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7672

5. Taustatietoja

Tampereen Eurooppa-neuvosto kehotti vuonna 1999 tutkimaan kokonaisvaltaisesti tarvetta lähentää jäsenvaltioiden lainsäädäntöä yksityisoikeudellisissa asioissa esteiden poistamiseksi riita-asioiden sujuvalta käsittelyltä.

Komissio on antanut EU-sopimusoikeudesta kolme tiedonantoa (2001, 2003 ja 2004). Tiedonannoissa on esitetty muun muassa Euroopan sopimusoikeuden yhteisen viitekehyksen luomista.

Komissio teki vuonna 2005 laajan tutkijaryhmän kanssa sopimuksen yhteistä viitekehystä koskevan ehdotuksen laatimisesta. Tutkijaryhmä on julkaissut ehdotuksensa tammikuussa 2009.

6. Aikataulu

Komissio ei ole esittänyt arviota siitä, milloin se tekee ehdotuksen yhteiseksi viitekehyyksi.

7. Hankkeen vaikutukset

Hanke tähtää EU:n sopimusoikeudellisen sääntelyn johdonmukaisuuden lisäämiseen ja laadun parantamiseen. Hankkeella ei ole välittömiä vaikutuksia kansalliseen lainsäädäntöön.

8. Muut tiedot

OM 5/482/2009

7.16 YLEISSOPIMUS LIIKUTELTAVIIN LAITTEISIIN KOHDISTUVISTA KANSAINVÄLISISTÄ OIKEUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvia kansainvälisiä oikeuksia (Convention on International Interests in Mobile Equipment) koskevan Unidroit'n yleissopimuksen ja lentokalustoa koskevan pöytäkirjan allekirjoittamis- ja ratifioimistarpeen selvittäminen. Hallitusten välisissä neuvotteluissa valmistellaan parhaillaan myös rautateiden liikkuvan kaluston sekä avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskevia pöytäkirjoja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tausta-asiakirjoja on verkko-osoitteessa <http://www.unidroit.org/> (sen jälkeen valinta "International Interests in Mobile Equipment").

KOM(2008) 508 lopullinen, päätösehdotus (yleissopimus ja lentokalustopöytäkirja)

KOM(2009) 94 lopullinen (rautatiekalustopöytäkirja)

E 49/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Tarkoituksena luoda kansainvälinen rekisteri, johon voitaisiin merkitä liikuteltavaan kalustoon kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia.

4. Organisointi

Valmistelijat

Leinonen, Antti, T., lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7713

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Yleissopimus ja lentokalustoa koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa Etelä-Afrikassa marraskuussa 2001 ja ne tulivat kansainvälisesti voimaan 1.3.2006. Eräät yleissopimuksen ja pöytäkirjan määräyksistä kuuluvat Euroopan yhteisön yksinomaiseen toimivaltaan. Komissio antoi elokuussa 2008 ehdotuksen yleissopimukseen ja pöytäkirjaan liittymisestä yhteisön puolesta ja neuvosto päättäneesi asiasta alkuvuonna 2009. Suomen osalta yleissopimuksen ja pöytäkirjan ratifiointitarvetta on selvitetty 28.9.2007 päättyneellä lausuntokierroksella.

Rautateiden liikkuvan kaluston vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja hyväksyttiin diplomaattikonferenssissa helmikuussa 2007. Komissio antoi ehdotuksen neuvoston päätökseksi pöytäkirjan allekirjoittamisesta 3.3.2009. Avaruusesineiden vakuuskäyttöä koskeva pöytäkirja on valmisteilla mutta Suomi ei osallistu valmisteluun. Unidroit'n sihteeristö selvittää lisäksi tarvetta maatalous-, kaivos- ym. laitteiden vakuuskäyttöä koskevaan pöytäkirjaan.

7. Hankkeen vaikutukset

Mahdollisuus vahvistaa arvokkaaseen liikuteltavaan kalustoon, kuten ilma-aluksiin kohdistuvia kansainvälisiä vakuusoikeuksia, jotka ovat vaikeuksitta täytäntöönpantavissa kaikissa sopimusvaltioissa, tehostaa omaisuuden vakuuskäyttöä ja alentaa kaluston rahoituskustannuksia.

8. Muut tiedot

OM 3284/45/2001

7.17 LENTOYHTIÖIDEN VAHINGONKORVAUSVASTUUTA KOSKEVAN YLEISSOPIMUKSEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa lentokoneiden kolmansille tahoille aiheuttamien vahinkojen korvaamista koskeva kansainvälisoikeudellinen sääntely.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Convention on Compensation for Damage to Third Parties, Resulting from Acts of Unlawful Interference Involving Aircraft

Signed at Montréal on 2 May 2009

Convention on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties

Signed at Montréal on 2 May 2009

3. Keskeinen sisältö

Diplomaattikonferenssissa 20.4.-1.5.2009 hyväksyttiin kaksi yleissopimusta, joilla nykyaikaistetaan ja selkeytetään lentokoneiden maanpinnalla aiheuttamien vahinkojen korvausvastuuta (Conventions on Compensation for Damage Caused by Aircraft to Third Parties from Acts of Unlawful Interference or from General Risks). Yleissopimukset kuuluvat osittain EU:n yksinomaiseen toimivaltaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Kummoinen, Katri, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7514

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimusten mahdollisesta allekirjoittamisesta ja ratifioinnista päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vahingonkorvausvastuun yhtenäistäminen maailmanlaajuisesti selkeyttäisi korvaussääntelyä, helpottaisi vastuiden vakuuttamista ja parantaisi matkustajien korvausoikeudellista asemaa.

8. Muut tiedot

OM 2875/45/2001

8. YHTIÖOIKEUS

8.1 ASUNTO-OSAKEYHTIÖLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Asunto-osakeyhtiölain uudistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio asunto-osakeyhtiölain muutostarpeesta

Lausuntotiivistelmä 12.2.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:6)

Työryhmän asettamispäätös 18.5.2004

Seurantaryhmän asettamispäätös 28.5.2004

Työryhmän väliraportti 31.3.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:11)

Tiivistelmä väliraportista saaduista lausunnoista 16.6.2005

Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö 10.5.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:9)

Lausuntopyyntö Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietinnöstä 17.5.2006

2007:17 Asunto-osakeyhtiölakityöryhmän mietintö (OM 2006:9) lausuntotiivistelmä

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 4.6.2008

Yhteenvedo asunto-osakeyhtiölain kokonaisuudistuksesta 4.6.2008

Lausuntopyyntö vastikeperusteesta poikkeamista ja toiminnantarkastusta koskevista ehdotuksista uuden asunto-osakeyhtiölain säännöksiksi

Tiivistelmä lausunnoista

Luonnos Hallituksen esitykseksi Eduskunnalle uudeksi asunto-osakeyhtiölainsäädännöksi 28.1.2009

HE 24/2009

Ympäristövaliokunnan mietintö (YmVM 10/2009 vp)

Asunto-osakeyhtiölaki (1599/2009)

Luonnos ehdotukseksi uudeksi asunto-osakeyhtiöasetukseksi 30.12.2009

3. Keskeinen sisältö

Uudistuksen lähtökohtana on edistää asunto-osakeyhtiömuotoista asumista siten, että se voidaan järjestää osakkaiden kannalta mahdollisimman tehokkaasti, turvallisesti ja riittävän ennakoitavalla tavalla. Lisäksi pyritään lain selkeyteen ja helppolukuisuuteen. Laissa otetaan myös huomioon osakeyhtiölain kokonaisuudistus ja muu yhtiölainsäädännön kehitys.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 09 1606 7664

5. Taustatietoja

Asunto-osakeyhtiölaki (AOYL, 809/1991) tuli voimaan vuonna 1992. Perusparannusta, uudistusta, lisärakentamista ja lisäalueen hankkimista koskevaan asunto-osakeyhtiön yhtiökokouksen päätökseen sovellettavien säännösten muutos tuli voimaan vuonna

2001 (316/2001). Muut asunto-osakeyhtiölakiin tehdyt muutokset ovat liittyneet muun lainsäädännön muutoksiin.

Asunto-osakeyhtiöiden ja osakkaiden tekemien korjausten, uudistusten ja lisärakentamisen tarve kasvaa, kun rakennuskanta ja asukkaat ikääntyvät ja asukaskunta, rakennustekniikka, asumispalvelut ja asuinkiinteistöjä koskevat viranomaisvaatimukset muuttuvat. Samat tekijät lisäävät tarvetta myös muihin järjestelyihin ja vastuusuhteiden selvittämiseen asunto-osakeyhtiöissä. Muilta osin AOYL on osoittautunut pääosin toimivaksi.

Luonnoksessa uudeksi asunto-osakeyhtiöasetukseksi ehdotetaan säädettäväksi huoneiston pinta-alan laskemisesta ja isännöitsijätodistuksen sisällöstä. Luonnos uudeksi asunto-osakeyhtiöasetukseksi on lausuntokierroksella, jonka määräaika päättyy 19.2.2010.

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan asunto-osakeyhtiölainsäädännön kokonaisuudistus toteutetaan vaalikauden aikana.

6. Aikataulu

Eduskunnan ympäristövaliokunta antoi hallituksen esitystä koskevan mietinnön (YmVM 10/2009) 24.11.2009. Eduskunta hyväksyi lait ympäristövaliokunnan mietinnössä ehdotetulla tavalla muutettuna 22.11.2009. Uusi asunto-osakeyhtiölaki (1599/2009) ja muut lakimuutokset tulevat voimaan 1.7.2010. Asunto-osakeyhtiöasetus annetaan siten, että se tulee voimaan 1.7.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Kunnossapitovastuuta ja yhtiön päätöksentekoa sekä kunnossapidon suunnittelua, toteutusta ja valvontaa koskevan sääntelyn selventäminen parantaa asunto-osakeyhtiöiden rakennusten ja kiinteistöjen kunnossapidon tasoa ja suunnitelmallisuutta. Sama koskee osakkeenomistajan muutostöitä sekä yhtiön peruseräparannuksia ja uudistuksia koskevan sääntelyn selventämistä.

Osakkeenomistajan ja yhtiön oikeuksia ja velvollisuuksia koskevan sääntelyn ja vahingonkorvausvastuun selventämisen myötä osakkeenomistajat ja yhtiö voivat nykyistä paremmin ennakoida toimintansa seuraukset.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2003

OM043:00/2003

8.2 OSAKEYHTIÖLAIN VAROJENJAKOSÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Osakeyhtiön varojenjaon yhteydessä vaadittavan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden ja maksukyvyn varmistamista koskevan sääntelyn tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

OMLS 2009:13 Konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuus sekä maksukyky- ja tasetesti osakeyhtiön varojenjaossa. Arviomuistio

OMLS 2009:25 Osakeyhtiölain varojenjako koskevien säännösten muuttaminen. Lausuntotiivistelmä

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi osakeyhtiölain 5 luvun 19 §:n ja 8 luvun 9 §:n, osuuskuntalain sekä vakuutusyhtiölain 5 luvun 15 §:n muuttamisesta (HE 238/2009 vp)

Osakeyhtiölaki (1214/2009)

Osuuskuntalaki (1215/2009)

Vakuutusyhtiölaki (1216/2009)

3. Keskeinen sisältö

Voimassa olevan OYL 8:9.2 §:n mukaan emoyhtiön on aina laadittava konsernitilinpäätös, jos se jakaa varoja osakkeenomistajille tai on julkinen osakeyhtiö. Muistiossa ehdotettiin tämän säännöksen kumoamista.

Voimassa olevan OYL 13:2 §:n mukaan varoja ei saa jakaa, jos jaosta päätettäessä tiedetään tai pitäisi tietää yhtiön olevan maksukyvytön tai jaon aiheuttavan maksukyvyttömyyden. Yhtiön toimielinten toimivalta- ja vastuusuhteet varojenjaossa eivät ilmene säännöksestä. Muistiossa ehdotettiin sääntelyn selventämistä siten, että lähtökohtaisesti hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat maksukyvyn arvioinnista varojenjaon yhteydessä ja että arviointi on dokumentoitava ja säilytettävä luotettavalla tavalla.

Voimassa olevan OYL 13:5 §:n mukaan jollei yhtiön maksukykyä koskevasta 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaan oman pääoman, josta on vähennetty yhtiöjärjestyksen mukaan jakamatta jätettävät varat. Muistiossa ehdotettiin sääntelyn selventämistä niin, että jollei maksukykyä koskevasta 2 §:stä muuta johdu, yhtiö saa jakaa vapaata omaa pääomaa vain, jos yhtiön sidotulle omalle pääomalle jää varojen jakamisen jälkeen täysi kate. Tavoitteena oli poistaa säännöksen kirjanpidollista tulkintaa koskeva epäselvyytilanteissa, joissa osakkeenomistajalle varoina jaetaan muuta omaisuutta kuin käteistä rahaa (apportinomainen osinko).

Muistiossa ehdotettiin myös osuuskuntalainsäädännön muuttamista varojenjaon osalta osakeyhtiölakia vastaavasti.

Kevät-kesällä 2009 järjestetyn lausuntokierroksen perusteella päädyttiin siihen, että kiireellisenä pidetty alakonsernin emoyhtiön ja -osuuskunnan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta koskevat osakeyhtiölain ja osuuskuntalain muutosehdotukset valmisteltiin ensin. Loput varojenjaon yhteydessä konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuteen, maksukyvyn varmentamista koskevaan vaatimukseen, tasetestiin ja osuuskuntalain varojenjako liittyvät kysymykset selvitetään myöhemmin erikseen.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 09 1606 7664

Jokinen, Juha, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh 09 1606 7716

5. Taustatietoja

Voimassa olevassa osakeyhtiölaissa säädetään aiempaa lakia vastaavasti velvollisuudesta laatia konsernitilinpäätös silloinkin, kun emoyhtiön ei tarvitse laatia konsernitilinpäätöstä kirjanpitolain perusteella. Osakeyhtiölain esitöissä vaatimusta perusteltiin lähinnä sillä, että konsernitilinpäätöksellä on merkitystä maksukyvyn arvioinnin kannalta ja johdon vastuun kannalta.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK ehdotti kesällä 2007 OYL:iin perustuvan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden rajoittamista siten, että se koskisi vain julkisia osakeyhtiöitä. EK perusteli ehdotustaan sillä, että alemman tason emoyhtiön (al konsernin emoyhtiö) laatiman konsernitilinpäätöksen informatiivinen merkitys saattaa usein olla kyseenalainen sidosryhmien kannalta, Suomen lainsäädäntö suosii al konsernien emoyhtiöiden sijoittamista ulkomaille, ja OYL:iin perustuvan konsernitilinpäätöksen laatimisesta aiheutuu merkittävästi kustannuksia ilman, että yhtiö tai sen sidosryhmät saisivat siitä vastaavaa hyötyä.

6. Aikataulu

Muistiosta järjestettiin laaja lausuntokierros, joka päättyi 17.7.2009. Kiireellisenä pidetty, al konsernin emoyhtiön ja -osuuskunnan konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuuden lieventämistä ja osuuskuntalain varojenjaon sääntelyä muuttavia koskeva hallituksen esitys annettiin eduskunnalle 13.11.2009. Lait tulivat voimaan 31.12.2009.

Pienten konsernien emoyhtiöiden ja -osuuskuntien sekä julkisten osakeyhtiöiden konsernitilinpäätöksen laatimisvelvollisuutta varojenjaon yhteydessä, maksukyvyn arvioinnin selventämistä sekä apportinomaisen varojenjaon kirjanpitokäsittelyä koskevia kysymyksiä selvitetään erikseen. Mahdollinen hallituksen esitys voidaan antaa eduskunnalle aikaisintaan ensi vaalikaudella.

7. Hankkeen vaikutukset

Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenyritysten arvion mukaan monitasoisessa pörssiyhtiössä alempien tasojen emoyhtiöiden konsernitilinpäätösten laatimis- ja tilintarkastusvelvollisuudet saattavat aiheuttaa vuosittain jopa 100 000 euron kustannukset. Määrän jääminen konsernin käyttöön vaikuttaisi osaltaan myönteisesti koko konsernin talouteen, velkojien maksunsaantiin ja viime kädessä osakkeenomistajille omasta pääomasta maksettavaan korvaukseen. Tämän uskotaan puolestaan parantavan suomalaisten al konsernien emoyhtiöiden kilpailun edellytyksiä suhteessa ulkomaisiin kilpailijoihin.

Ehdotukset eivät heikennä vähemmistöosakkeenomistajien muita oikeuksia tietojen saamiseen yhtiön hallitukselta ja toimitusjohtajalta tai tilintarkastajilta. Varojen jaon edellytyksenä olevan erityisen konsernitilinpäätösvelvollisuuden poistaminen vähentää jossain määrin velkojien käytävissä olevan tiedon määrää, mutta yhtiön maksukyvyn arviointia koskeva ehdotus parantaa velkojien asemaa sen suhteen, että yhtiön maksukyky tulee riittävästi arvioiduksi osingon- ja muun varojenjaon yhteydessä.

Ehdotukset eivät merkittävästi vaikeuta viranomaisten tiedonsaantimahdollisuuksia. Ehdotusten todelliset taloudelliset vaikutukset selvinnevät lausuntokierroksen jälkeen.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2007

OM023:00/2009

8.3 YHDISTYSLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdistyslain tarkistaminen kansalaisyhteiskunnan toimintaedellytysten parantamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 16.3.2007

Lausuntopyyntö arviomuistiosta 30.3.2007

Tiivistelmä arviomuistiosta annetuista lausunnoista

Muistio yhdistyslain tarkistamisesta, päivitetty versio 26.10.2007

Kutsu keskustelutilaisuuteen yhdistyslain tarkistamisesta 8.10.2007

Työryhmän asettamispäätös 8.11.2007

Yhdistyslain tarkistamistyöryhmän seurantaryhmän asettamispäätös 11.12.2007

Tilannekatsaus seurantaryhmälle 13.2.2008

Tilannekatsaus II seurantaryhmälle 23.4.2008

Toimeenpanevaa johtajaa koskeva keskustelumistio 21.4.2008

OMTR 2008:3 Yhdistyslain tarkistaminen

Lausuntopyyntö ja lausunnon antaminen verkossa

2009:12 Tiivistelmä yhdistyslakityöryhmän mietinnöstä (OMTR 2008:3) annetuista lausunnoista

Luonnos hallituksen esitykseksi yhdistyslain, tilintarkastuslain ja puoluelain muuttamisesta

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi yhdistyslain, tilintarkastuslain 57 §:n ja puoluelain muuttamisesta (HE 267/2009 vp)

3. Keskeinen sisältö

Tavoitteena on yhdistyslain tarkistaminen siten, että laki entistä paremmin vastaisi nykyaikaisen järjestö- ja kansalaistoiminnan vaatimuksia. Erityisesti tavoitteena on parantaa yhdistysten mahdollisuuksia valita kullekin yhdistykselle sopiva hallintomalli, parantaa jäsenten vaikutusmahdollisuuksia tekemällä mahdolliseksi tietoliikenneyhteyksien ja muiden teknisten apuvälineiden käyttäminen yhdistyksen päätöksenteossa sekä uudistaa yhdistyksen talouden ja hallinnon tarkastusta koskevat säännökset ajan tasalle.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7664

5. Taustatietoja

Yhdistyslaki (503/1989) tuli voimaan 1.1.1990. Yhdistysrekisterin pito siirrettiin lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella oikeusministeriöstä patenti- ja rekisterihallituk-

seen. Muuten lakiin on sen voimassaoloaikana tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys annettiin eduskunnalle joulukuussa 2009, jossa lakiehdotuksen käsittely alkaa helmikuussa 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Valmisteltavat muutokset parantaisivat yhdistysten mahdollisuuksia valita itselleen parhaiten soveltuva hallintomalli, lisääisivät yhdistyksen jäsenten mahdollisuuksia osallistua yhdistysten päätöksentekoon, sekä parantaisivat mahdollisuuksia järjestää yhdistysten talouden ja hallinnon tarkastus sisäisiä että ulkopuolisia tarpeita varten tarkoituksenmukaisella tavalla.

8. Muut tiedot

OM 18/41/2006

OM039:00/2007

8.4 SÄÄTIÖLAIN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Säätiölain tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Patentti- ja rekisterihallituksen aloite säätiölain uudistamisesta 1.7.2005

Lausuntopyyntö patentti- ja rekisterihallituksen aloitteesta 29.11.2005 (lisäjakelu 21.12.2005)

Tiivistelmä aloitteesta annetuista lausunnoista

Arviomuistio 25.9.2007 säätiölain uudistamisesta

Oikeusvertailu 25.9.2009

3. Keskeinen sisältö

Ensivaiheessa selvitetään tarkistamistarpeet ottaen huomioon mm. patentti- ja rekisterihallituksen aloite ja siitä saadut lausunnot.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 09 1606 7721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 09 1606 7664

5. Taustatietoja

Säätiölaki on vuodelta 1930. Lakia on viimeksi merkittävästi tarkistettu vuonna 1987, minkä lisäksi lain 1.1.1995 voimaan tulleella muutoksella säätiörekisterin pito ja säätiövalvonta siirrettiin oikeusministeriöstä patentti- ja rekisterihallitukseen. Tämän jälkeen

lakiin on tehty lähinnä muun lainsäädännön muutoksista johtuvia ja muita vähäisiä tarkistuksia.

6. Aikataulu

Arviomuistio säätiölainsäädännön uudistamistarpeesta valmistuu ja lähetetään lausunolle keväällä 2010. Hankkeen jatkovalmistelusta päätetään myöhemmin.

7. Hankkeen vaikutukset

Vaikutuksia voidaan arvioida vasta myöhemmin.

8. Muut tiedot

OM 11/42/2005

8.5 EUROOPPALAINEN YKSITYINEN YHTIÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Osallistuminen eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevan asetuksen valmisteluun.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission 14.5.2008 päivätty luonnos ehdotukseksi eurooppalaista yksityistä yhtiötä koskevaksi asetukseksi, http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm
Lausuntotiivistelmä
U 41/2008 vp, jatkokirje 30.10.2009

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on luoda uusi EU-asetukseen perustuva yksityinen osakeyhtiömuoto.

4. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7664

5. Taustatietoja

Komissio antoi 26.5.2008 asetusehdotuksen eurooppalaisesta yksityisestä yhtiöstä (European private company, EPC tai Societas Privatas Europea, SPE). Asiaa on käsitelty kilpailukykyneuvostossa 3.- 4.12.2009 mutta lähinnä työntekijöiden osallistumisoikeutta koskevien erimielisyyksien vuoksi asia palautui neuvoston työryhmän käsiteltäväksi.

6. Aikataulu

Asetusehdotusta käsitellään neuvoston työryhmässä ja Euroopan parlamentissa. Espanja on ilmoittanut pyrkivänsä käsittelemään asiaa uudelleen toukokuussa 2010 pidettävässä kilpailukykyneuvoston kokouksessa.

7. Hankkeen vaikutukset

Komission alustavan arvion mukaan ehdotus hyödyttäisi ennen kaikkea pk-yrityksiä. Erityisesti konsernimuotoiset yhtiöt, jotka perustavat tai hankkivat tytäryhtiöitä muissa EU-valtioissa, voisivat muuttaa pääomarakenteen ja hallintomallin tarkoituksenmukaisemmaksi. Tällä pitäisi olla positiivinen vaikutus työllisyyteen ja yritysten kilpailukykyyn. Pienempien yhtiöiden osalta ehdotuksen vaikutukset riippuvat lähinnä siitä, miten selkeäksi sääntely muodostuu.

8. Muut tiedot

OM 1/453/2008

8.6 EUROOPPALAINEN SÄÄTIÖASETUS

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on julkaissut lausuntopyyntön sekä soveltuvuustutkimuksen, joiden tarkoituksena on kartoittaa tarve mahdollisen Eurooppa-säätiö asetuksen laatimiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lehdistötiedote, komission konsultaatiopyyntö sekä soveltuvuustutkimus ovat tulostettavissa osoitteessa:

http://ec.europa.eu/internal_market/company/eufoundation/index_en.htm

3. Keskeinen sisältö

Komissio haluaa kartoittaa, mitä sääntelykeinoja säätiökentässä toimivat tahot pitävät asianmukaisina rajat ylittävissä säätiötoiminnassa mahdollisesti esiintyvien yhtiö- ja veroesteiden poistamiseksi.

4. Toimenpiteet

Suomi lähetti valtioneuvoston koordinoitun kannan komissiolle toukokuussa 2009. Vastauksessaan Suomi katsoi, ettei se tässä vaiheessa katsonut olevan tarvetta eurooppalaisen säätiöasetuksen laatimiselle.

5. Organisointi

Valmistelijat

Rajaniemi, Erkki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7721

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7664

6. Taustatietoja

7. Aikataulu

Komissio ei ole ilmoittanut asian jatkoaikataulua.

8. Hankkeen vaikutukset

9. Muut tiedot

OM 1/472/2009

8.7 KOMISSION TARKISTETTU SUOSITUS NOTEERATTUJEN YHTIÖIDEN JOHDON JA VALVONTAELINTEN PALKKOJA JA PALKKIOITA KOSKEVASTA JÄRJESTELMÄSTÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on huolehtia siitä, että johdon palkitsemisjärjestelmiin liittyvät suomalaisen noteerattujen yhtiöiden ja niihin sijoittavien sekä toisten EU-valtioiden yhtiöihin sijoittavien suomalaisten edut otetaan huomioon johdon palkitsemisjärjestelmiä koskevassa EU-tasoisessa hankkeessa ja sen täytäntöönpanossa. Komission suosituksen täytäntöönpano edellyttää ainakin arvopaperimarkkinoiden itsesääntelyn tarkistamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Komission suositus suositusten 2004/913/EY ja 2005/162/EY täydentämisestä julkisesti noteerattujen yhtiöiden hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkkoja ja palkkioita koskevan järjestelmän osalta

(http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/directorsremun/directorspay_290409_fi.pdf)

E 79/2009 vp

Komission tietopyyntö listattujen yhtiöiden johdon palkkioista 19.11.2009

3. Keskeinen sisältö

Tarkistetun suosituksen soveltamisala vastaa aiempia suosituksia. Tarkistettu suositus koskee palkka- ja palkkiopolitiikkaa, osakkeina ja optio-oikeuksina suoritettavia palkkioita, hallinto- tai valvontaelinten jäsenten palkkoja ja palkkioita koskevien tietojen antamista sekä palkkiokomiteaa.

4. Organisointi

Valmistelija

Jauhiainen, Jyrki, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7664

5. Taustatietoja

Tarkistettu palkkiosuositus on seurausta komission 4.3.2009 Eurooppa-neuvostolle antamasta tiedonannosta, jossa komissio ilmoitti vahvistavansa vuoden 2004 palkkiosuositusta, jossa ei varsinkaan edellytetä, että johtajien palkat ja palkkiot olisivat yhtiöiden pitkän aikavälin etujen mukaisia. Aiemmin komissio oli ilmoittanut, että vuoden 2004 ja 2005 suositusten tarkistustarve arvioidaan valmisteltavana olevan jäsenvaltioiden käytäntöä koskevan selvityksen perusteella. Finanssikriisi, suurten teollisuusyritysten taloudellisiin vaikeuksiin liittyvä mittava julkinen tuki joissakin jäsenvaltioissa, kesän EU-parlamenttivaalit ja uuden komission valinta aikaistivat suosituksen antamista.

Tarkistettuun palkkiosuositukseen liittyy samanaikaisesti annettu suositus rahoituspalvelualan palkka- ja palkkiopolitiikasta (K(2009)3159), josta on jo ilmoitettu eduskunnalle (E-kirje 65/2009).

6. Aikataulu

Komissio julkisti suosituksen 29.4.2009 ja kehottaa jäsenvaltioita toteuttamaan tarkistettua palkkiosuosituksen soveltamisen edistämiseksi tarvittavat toimet 31.12.2009 mennessä.

Komissio on joulukuussa 2009 pyytänyt jäsenvaltioita ilmoittamaan toimenpiteet, jotka on tehty tarkistettua palkkiosuosituksen täytäntöön panemiseksi. Suomi on ilmoittanut komissiolle tammikuun alussa, että Arvopaperimarkkinayhdistyksen johdolla valmisteltava ehdotus kansalliseen listayhtiöiden hallintokoodiin tehtäviksi muutoksiksi valmistuu helmikuun 2010 loppuun mennessä.

7. Hankkeen vaikutukset

Komissio ei ole julkistanut arviota suosituksen vaikutuksista. Käytävissä ei ole riittävää selvitystä jäsenvaltioiden palkkiojärjestelmäkäytännöistä eikä vaikutusarviota. Tarkistettu palkkiosuositus on valmisteltu hyvin nopeasti. Jäsenvaltioita, yhtiöitä ja niiden etutahoja on kuultu vain luonnostelluista periaatteista. Suositusluonnoksesta ei ole pyydetty lausuntoja mainituilta tahoilta ennen suosituksen antamista.

8. Muut tiedot

OM 3/472/2009

9. ESINE- JA YMPÄRISTÖOIKEUS

9.1 KULJETUSVÄLINEITÄ KOSKEVIEN KIINNITYSJÄRJESTELMIEN YHTENÄISTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhtenäisen lain säätäminen kuljetusvälineiden velkakiinnitykseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan mietintö (KM 1993:44)

3. Keskeinen sisältö

Mietinnössä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki alusten, ilma-alusten sekä ajoneuvojen kiinnittämistä ja panttaamista velan vakuudeksi. Uudella lailla korvattaisiin nykyiset, eri kuljetusvälineitä koskevat erillislait. Kiinnityskelpoisia olisivat rekisteröidyt ja tyypillisesti elinkeinotoiminnassa käytettävät kuljetusvälineet. Ehdotuksen mukaan kuljetusvälineiden kiinnittämässä siirrytään panttikirjajärjestelmään, joka on jo käytössä kiinteistöjen osalta. Ehdotetussa laissa olisi säännöksiä muun muassa kiinnitysmenettelystä ja valtion vahingonkorvausvastuusta sekä panttioikeuden sisällöstä.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

5. Taustatietoja

Kuljetusvälineiden velkakiinnitystoimikunnan mietintö (KM 1993:44). Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja siitä on tehty tiivistelmä.

6. Aikataulu

Jatkovalmistelun aikataulusta ei ole päätetty. Asiassa on syytä seurata ratkaisuja, joita tehdään liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista tehdyn yleissopimuksen täytäntöönpanossa (ks. hanke 7.18 Yleissopimus liikuteltaviin laitteisiin kohdistuvista kansainvälisistä oikeuksista).

7. Vaikutukset

Vaikutuksia ei voida arvioida tässä vaiheessa.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2008

Dnro 1984/061/91

OM0196:00/06/01/1998

9.2 SÄHKÖINEN KIINTEISTÖN KAUPPA JA PANTTAUS

1. Tavoite ja tehtävät

Sähköisen kiinteistön kaupan, panttauksen ja kirjaamisen menettelyn edellyttämä lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan I osamietintö 20.12.2004 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2004:28)

HE 75/2005 vp 10.6.2005

Toimikunnan loppumietintö 19.01.2006: Sähköistä kiinteistönvaihdantaa selvittävän toimikunnan loppumietintö (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2006:1)

Lausuntotiivistelmä 28.12.2006 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:27)

3. Keskeinen sisältö

Maakaaren otettaisiin säännökset siitä, miten kiinteistön kauppakirja, panttikirja ja kirjaamishakemus voitaisiin tehdä sähköisessä muodossa ja miten niitä käsiteltäisiin kirjaamisviranomaisessa. Oikeusministeriön ylläpitämistä asiointijärjestelmistä säädettäisiin laissa. Lisäksi lakiin otettaisiin täydentäviä säännöksiä lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin tietojen käsittelystä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Pulkkinen, Pekka, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7702

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7706

5. Taustatietoja

Kiinteistön kauppaa, panttausta ja kirjaamisjärjestelmää koskevat säännökset ovat maakaareissa (540/1995), joka tuli voimaan 1.1.1997. Nykyisen lainsäädännön mukaan kiinteistön kauppakirja ja panttikirja ovat aina kirjallisia. Käytännössä myös kirjaamishakemukset tehdään kirjallisesti.

Sähköinen kiinteistön vaihdanta ja sähköinen asiointi edellyttävät lainsäädännöllisten esteiden poistamista ja monipuolisten sähköisten palvelujen kehittämistä.

Kiinteistötietojärjestelmän omistajatietojen ajantasaisuutta ja sen parantamismahdollisuuksia on selvitetty 9.12.2002 valmistuneessa mietinnössä.

6. Aikataulu

Toimikunnan ehdotuksesta saaduista lausunnoista on laadittu tiivistelmä syksyllä 2006. Uudistuksen aikataulu ja toteuttaminen on ollut sidoksissa pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa päätettyyn kirjaamisasioiden siirtoon käräjäoikeuksilta maanmittauslaitokselle, joka on tullut voimaan 1.1.2010. Luonnos hallituksen esitykseksi valmistuu ja siitä järjestetään lausuntokierros vuoden 2010 alkupuolella.

7. Hankkeen vaikutukset

Lainmuutos tarjoaisi kiinteistön kaupassa ja luottojärjestelyissä vaihtoehtoisen toimintatavan, joka olisi nykyistä menettelyä vaivattomampi ja edullisempi. Sähköiset palvelut vähentäisivät yksityishenkilöiden sekä rahoituslaitosten ja muiden kiinteistöalalla toimivien kustannuksia.

Sähköinen asiointi vähentäisi viranomaisten rutiinitehtäviä. Uudistuksella olisi merkittäviä henkilöstövaikutuksia kirjaamisviranomaisissa. Taloudelliset hyödyt edellyttävät kuitenkin melko suurta sähköisten asiointipalvelujen käyttöä.

Asiointijärjestelmien rakentamiskustannukset on arvioitu noin 5 miljoonaksi euroksi ja vuotuiset käyttökustannukset noin 1 miljoonaksi euroksi. Kustannukset katettaisiin käyttömaksuilla.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2004

OM016:00/2004

9.3 VESILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Uudistuksen tavoitteena on vesilainsäädännön selkeyttäminen ja ajanmukaistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 22.3.2000

Toimikunnan mietintö 16.6.2004 (Oikeusministeriö, Komiteamietintö 2004:2)

Työryhmän asettamispäätös 1.6.2005

Lausuntotiivistelmä 12.8.2005 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2005:20)

Työryhmän mietintö 16.6.2006 (Oikeusministeriö, Työryhmämietintö 2006:13)

Lausuntotiivistelmä 23.1.2007 (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:26)

Vesilainsäädännön uudistamista koskeva esitysluonnos

Hallituksen esitys Eduskunnalle vesilainsäädännön uudistamiseksi (HE 277/2009)

3. Keskeinen sisältö

Hanketta valmistelleet vesilakitoimikunta ja vesilakityöryhmä ovat ehdottaneet vesilain uudistamista kokonaisuudessaan ja laatineet ehdotuksen uudeksi vesilaiksi sekä muuhun lainsäädäntöön tehtäviksi muutoksiksi. Hallituksen esitys on viimeistelty oikeusministeriön, ympäristöministeriön sekä maa- ja metsätalousministeriön virkatyönä. Ehdotuksessa on otettu huomioon vesilakitoimikunnan ja vesilakityöryhmän mietinnöstä annettu laaja lausuntopalaute.

Uudistuksella ajanmukaistettaisiin vesilain sääntelytekniikka. Vesien käyttöä ja vesitaloushankkeita koskevassa aineellisessa sääntelyssä ei tapahtuisi merkittäviä muutoksia. Vesioikeudellisten menettelyiden tehostamisen myötä katselmustoimituksesta ja loppu-tarkastuksesta voitaisiin luopua. Uudistuksen yhteydessä tehtäisiin muutoksia useisiin vesilakia sivuaviin lakeihin. Uudistus selkeyttäisi vesilain, ympäristönsuojelulain sekä maankäyttö- ja rakennuslain välisiä suhteita vesiasioissa.

4. Organisointi

Valmistelija

Salila, Jari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 09 1606 7706

5. Taustatietoja

Vesilainsäädäntöä on muutettu osittaistarkistuksin useaan otteeseen. Lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten johdosta vesilainsäädäntö on tarpeen tarkistaa ja ajanmukais-taa kokonaisuudessaan.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu 15.1.2010

7. Hankkeen vaikutukset

Uudistus selkeyttää yleisesti vesilain järjestelmää ja menettelyä vesiasioissa. Vesien yleiskäytössä ja vesitaloushankkeiden sääntelyssä ei tapahdu merkittäviä muutoksia.

Uudistus tehostaa pienten vesitaloushankkeiden ja ojitustoiminnan valvontamahdolli-suuksia, purojen suojelua ja parantaa vesistöjen kunnostushankkeiden toteuttamisedelly-tyksiä. Vesitaloushankkeista johtuvat kalataloudelliset menetykset voitaisiin kompen-soida aiempaa joustavammin. Uudistus tehostaisi vesiasioiden käsittelyä ja nopeuttaisi laajojen lupa-asioiden käsittelyä aluehallintovirastossa.

8. Muut tiedot

OM 7/021/2004

OM0191:00/06/06/2000

10. MAKSUKYVYTTÖMYYSLAINSÄÄDÄNTÖ

10.1 LUOTTOTIETOLAINSÄÄDÄNNÖN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Luottotietolainsäädännön eräiden säännösten tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 10.10.2008

OMTR 2009:2 Luottotietolain muuttaminen (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:2)

OMLS 2009:9 Luottotietolain muuttaminen. Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:9)

HE 93/2009

LaVM 12/2009

L 932-933/2009

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus luottotietolain ja ulosottokaaren muuttamiseksi niin, että ulosottorekisteriin merkityjä asianhallintatietoja voitaisiin nykyistä laajemmin merkitä luottotietorekisteriin. Tavoitteena on parantaa luottotietojen luotettavuutta silloin, kun velallinen pitkäkestoisen ulosoton perusteella tosiasiasa rinnastuu varattomaan henkilöön. Toiseksi työryhmän tuli arvioida, onko syytä muuttaa lainsäädäntöä niin, että maksuhäiriömerkintä voitaisiin poistaa heti, kun ulosottooperusteen täytäntöönpanokelpoisuuden määräaika on kulunut umpeen ja saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on edistää ylivelkaantuneiden kansalaisten palaamista yhteiskunnan aktiiviksi toimijoiksi. Kolmanneksi työryhmän tuli selvittää, voidaanko antaa tietoja ulosottorekisteristä kahta kuukautta pidemmältä ajalta silloin, kun kyse on luottotietotoiminnan aloittamisesta.

4. Organisointi

Valmistelija

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7718

5. Taustatietoja

Luottotietolain (527/2007) hyväksyessään eduskunta edellytti, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin luottotietolain täydentämiseksi siten, että ulosottorekisterin julkisten tietojen merkitseminen luottotietorekisteriin tulee mahdolliseksi.

Ulosottooperusteen määräajan päättyminen ei ole kaikin osin auttanut velallisia palamaan aktiivisiksi toimijoiksi yhteiskuntaan maksuhäiriömerkinnän vuoksi.

Oikeusministeriöön on tullut aloite, joka koskee luottotietotoiminnan aloittamisen helpottamista.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 93/2009 vp) on annettu eduskunnalle 12.6.2009. Laki tulee voimaan 1.4.2010.

7. Vaikutukset

Uudistuksella pyritään tehostamaan luottotietojen luotettavuutta kuitenkin niin, etteivät laajat kansalaispiirit joudu uudistuksen vuoksi maksuhäiriömerkinnän kohteeksi. Uudistuksella pyritään vähentämään maksuhäiriömerkinnän haitallista vaikutusta sen jälkeen, kun merkinnän aiheuttanut saatava on lopullisesti vanhentunut. Tavoitteena on parantaa kilpailua luottotietoalalla, jos se on velallisten oikeusturvaa ja tietosuojaa vaarantamatta mahdollista.

8. Muut tiedot

OM 13/41/2008

OM032:00/2008

10.2 VELKAJÄRJESTELYLAIN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on laatia ehdotukset yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain uudistamiseksi sekä tarvittavat muutokset muihin lakeihin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 18.9.2009

Työryhmämietintö 11.12.2009 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2009:20)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän työ jakaantuu kahteen vaiheeseen. Työryhmän tehtävänä on ensimmäisessä vaiheessa arvioida sitä, tulisiko velkajärjestelyn maksuohjelmaa lyhentää. Työryhmän tulee tältä osin antaa ehdotuksensa marraskuun 2009 loppuun mennessä.

Seuraavassa vaiheessa työryhmän tulee selvittää, ovatko velkajärjestelyn edellytykset ja esteperusteet ajan tasalla. Työryhmän tehtävänä on myös selvittää, voidaanko nykyistä velkajärjestelymenettelyä yksinkertaistaa etenkin lisäsuoritusjärjestelmän osalta. Työryhmän tulee myös kartoittaa velkajärjestelylain mahdolliset ongelmakohdat yritystoiminnan kannalta. Lisäksi työryhmän tulee arvioida, antaako nykyinen ulosottokaaren mukainen vapaakuukausimalli riittävän taloudellisen suojan velallisille. Vielä työryhmän tulee selvittää, millä tavalla voitaisiin toteuttaa velkavastuun enimmäiskesto myös silloin, kun velallista vastaan ei ole haettu tuomiota.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7718

Jäsenet

Karhu, Ulla, neuvotteleva virkamies, työ- ja elinkeinoministeriö
 Laine, Helena, johtava lakimies, Finanssialan Keskusliitto
 Lindström, Jyrki, puheenjohtaja, Suomen Perimistöimistöjen Liitto ry
 Liukkonen, Miikkael, sosiaali- ja potilasasiamies, Vantaan kaupunki
 Pentikäinen, Aulikki, johtava talous- ja velkaneuvoja, Espoon kaupunki
 Makkula, Janne, lainsäädäntöasioiden päällikkö, Suomen Yrittäjät
 Toukola, Juhani, ulosottojohtaja, oikeusministeriön oikeushallinto-osasto
 Kiiski, Riitta, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus
 Pohjakallio, Olli, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Sihteeri

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7722

5. Taustatietoja

Hallituksen helmikuussa 2009 ns. politiikkariihessä tekemän linjauksen mukaan konkurssiin joutuneille yrittäjille ja ylivelkaantuneille on annettava uusi mahdollisuus. Niin yrityksiä kuin yksityishenkilöitä on kannustettava hakemaan neuvoja ja apua velkaantumisongelmiensa ratkaisemiseen niin varhain kuin mahdollista. Lisäksi maksuhäiriöpolitiikkaa ja velkajärjestelyprosesseja tarkistetaan, jotta konkurssiin menneiden yrittäjien paluu yrittäjätoimintaan tai työmarkkinoille on mahdollista nykyistä nopeammin.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 21.9.2009 - 31.12.2010. Työryhmän työn ensimmäisestä vaiheesta annettiin mietintö ”Maksuohjelman kesto” joulukuussa 2009. Lausunnoille asetettu määräaika päättyi 20.1.2010. Hallituksen esitys tältä osin annetaan keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistushankkeella odotetaan olevan vaikutusta velallisten nopeampaan palaamiseen yhteiskunnan aktiivisiksi toimijoiksi. Velkajärjestelyn yksinkertaistaminen vaikuttaa velallisen aseman lisäksi myös mm. talous- ja velkaneuvonnan sekä tuomioistuinten toimintaan.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2009

10.3 KONKURSSILAIN TARKISTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Konkurssilain eräiden säännösten tarkistaminen

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 14.1.2010

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on arvioida sitä, onko niin sanottua itsekriminointisuoja koskevien säännösten lisääminen konkurssilakiin tarpeellista. Lisäksi työryhmän tulee selvittää, voidaanko pesänhoitajalle antaa tehtäväksi rikosilmoituksen tekeminen ja onko syytä nostaa raukeavissa konkurssipesissä pesänhoitajalle maksettavan palkkion ylärajaa. Kokonaismenot eivät kuitenkaan saa kasvaa. Vielä työryhmän tehtävänä on ehdottaa korjausta takaisinsaantikanteen määräaikaan julkisselvityksenä jatkuvan konkurssin osalta sekä ehdottaa tarvittaessa muita vähäisempiä korjauksia ja täsmennyksiä konkurssilakiin.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Linna, Tuula, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7718

Jäsenet

Arko-Koski, Eeva, konkurssiasiamies

Heiskanen, Jussi, kärjätuomari, Helsingin kärjäoikeus

Hupli, Tuomas, OTT

Kukkonen, Arto, asianajaja, asianajotoimisto HH Partners Oy

Sistonen, Satu, lainsäädäntösihteeri, ulkoasiainministeriö

Sihteeri

Kare, Tuomo, konkurssiylitarkastaja OTL, konkurssiasiamiehen toimisto

Työryhmän pysyvä asiantuntija OTM Mikko Marttila. Työryhmä voi kuulla työnsä aikana myös muita asiantuntijoita.

5. Taustatietoja

Suomalaisessa oikeuskäytännössä ilmenneiden tapausten vuoksi on käynyt aiheelliseksi selvittää, tulisiko myös konkurssilakiin lisätä säännökset itsekriminointisuojusta vai onko riittävää, että pesänhoitajat ja tuomioistuimet suoraan noudattavat korkeimman oikeuden ja ihmisoikeustuomioistuimen oikeuskäytäntöä.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus 30.9.2010 mennessä.

7. Vaikutukset

Tarkoitus on vähentää epäselvyyttä, joka nyt kohdistuu pesänhoitajan asemaan suhteessa itsekriminointisuojaan. Palkkiota koskevalla muutoksella on tarkoitus parantaa selvitystyön edellytyksiä paljon työtä vaativissa konkurssipesissä. Selvitystyöhön käytettäviä kokonaismenoja ei kuitenkaan lisätä. Takaisinsaantikanteen määräaika koskevalla lainmuutoksella korjataan laissa oleva aukko.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2010

OM002:00/2010

11. RIKOSOIKEUS

11.1 RIKOSLAIN KOKONAISUUDISTUKSEN LOPPUUNSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Selvitys rikoslain kokonaisuudistuksen teknisen loppuunsaattamisen edellyttämistä lain-säädännön muutostarpeista ja niiden laajuudesta.

Kokonaisuudistuksen loppuun saattamiseksi on tarkoitus säätää lakiteknisesti uusi, rakenteeltaan johdonmukainen ja kirjoitusasultaan yhdenmukainen rikoslaki.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmiehen asettamispäätös 14.2.2007

3. Keskeinen sisältö

Tarkoitus on selvittää miten rikoslain eri osastot ja luvut tulisi järjestää, jotta uusi rikoslaki muodostaisi lakiteknisesti johdonmukaisen ja toimivan kokonaisuuden. Jäljellä olevien rikoslain ulkopuolisten rangaistussäännösten suhdetta rikoslain säännöksiin tulee selvittää sekä arvioida niiden ajanmukaistamisen ja yhtenäistämisen edellyttämien lainmuutosten tarvetta ja laajuutta. Myös erityislainsäädäntöön sisältyvät, rikoslakiin viittaavat säännökset on kartoitettava. Säädettävässä uudessa rikoslaissa tulee noudattaa rikoslain kokonaisuudistuksessa noudatettuja periaatteita rangaistussäännösten yhtenäisen kirjoitustavan, rikosnimikkeiden, rangaistusasteikkojen sekä rikosten eri tekemuotojen määrittelyssä.

4. Organisointi

Selvitysmies professori Pekka Koskinen, Helsingin yliopisto

5. Taustatietoja

Rikoslaki on peräisin vuodelta 1889. Rikoslain kokonaisuudistusta varten asetettiin vuonna 1980 erillinen projektiorganisaatio, rikoslakiprojekti, jonka työ päättyi vuonna 1999. Eri rikoksia koskevia rangaistussäännöksiä on uudistettu kahdella laajalla osauudistuksella sekä usealla suppeammalla osauudistuksella. Rikoslain erityisen osan kokonaisuudistuksen I-vaihe tuli voimaan 1991 ja II-vaihe vuonna 1995. Rikoslain erityisestä osasta on uudistamatta enää eräitä suppeita osakokonaisuuksia. Seuraamusjärjestelmää on uudistettu ottamalla käyttöön uudet avoseuraamukset yhdyskuntapalvelu (1991/1997) ja nuorisorangaistus (1997) sekä uudistamalla sakkojärjestelmä sekä ehdollista vankeutta koskevat säännökset 2000 luvun taitteessa. Ehdotonta vankeutta koskevat rikoslain uudet säännökset tulivat voimaan 2006. Rikoslain yleiset opit on uudistettu vuonna 2004.

6. Aikataulu

Selvitysmiehen arviomuiston on tarkoitus valmistua vuonna 2010.

7. Vaikutukset

Säädettävällä uudella rikoslalla saatetaan päätökseen rikoslain kokonaisuudistus ko-koamalla aikaisemmat osauudistukset lakiteknisesti johdonmukaiseksi ja systematisoi-duksi kokonaisuudeksi. Näin uusittu rikoslaki helpottaa lain soveltamista.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2007

OM001:00/2007

11.2 RASISTISET RIKOKSET**1. Tavoite ja tehtävä**

Työryhmän tavoitteena ovat rasismien ja muukalaisvihan vastaisen lisäpöytäkirjan voi-maansaattamisen ja puitepäätöksen täytäntöönpanon edellyttämät lakiesitykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 26.5.2009

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Mietintöjä ja lausuntoja 2010:3)

3. Keskeinen sisältö

Lisäpöytäkirja ja puitepäätös sisältävät velvollisuuden säätää rangaistavaksi niissä mää-ritellyt rasismien ja muukalaisvihaan liittyvät rikokset sekä määritellä rangaistukset ja rangaistusten koventamisperusteet. Työryhmä ehdottaa kiihottamista kansanryhmää vastaan ja rasistisia vaikutteita koskeviin säännöksiin kovennuksia ja selvennyksiä sekä laajentamista vihasäännösten suuntaan. Oikeushenkilön rangaistusvastuun alaa laajen-nettasiin.

4. Organisointi

Valmistelija:

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7724

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Työryhmän mietinnöstä pyydetään lausuntoja 15.3.2010 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa syksyllä 2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Rangaistussäännösten yhtenäistämällä tehostetaan rasismien torjuntaa.

8. Muut tiedot

OM 4/41/2009

OM018:00/2009

11.3 KIDUTUSRIKOS

1. Tavoite ja tehtävä

Tehtävänä oli laatia ehdotus kidutusrikosta koskeviksi rikoslain säännöksiksi ja vahvistaa siten kiduttamistekojen paheksuttavuutta. Ehdotus laaditaan hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 14.6.2007

Työryhmämietintö 2008:1

HE 76/2009 vp

L 990 – 991/2009

3. Keskeinen sisältö

Rikoslain kidutusrikosta koskevat rangaistussäännökset. Kidutus olisi voimakkaan kärsimyksen aiheuttamista toiselle tietyssä tarkoituksessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Hannula, Ilari, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7724

5. Taustatietoja

Erilaiset kidutusteot rangaistaan nykyisin lähinnä törkeinä pahoinpitelyinä tai muina vakavina rikoksina ja, jos tekijänä on virkamies, myös törkeänä virka-aseman väärinkäyttämisenä. Tietyissä olosuhteissa kuten aseellisten selkkausten yhteydessä kidutus rangaistaisiin myös sodankäyntirikoksena tai ihmisoikeuksien loukkaamisena poikkeuksellisissa oloissa.

Kidutuksen kieltö on ilmaistu kansainvälisessä oikeudessa monissa yhteyksissä. Keskeisin kidutuksen kieltö ja määritelmä sisältyvät kidutuksen vastaiseen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimukseen vuodelta 1984. Kiduttamista määrittelevät myös Euroopan ihmisoikeustuomioistuinten ja kansainvälisten sotarikostuomioistuinten soveltamiskäytäntö. YK:n kidutuksenvastainen komitea on katsonut, että maiden tulisi säätää erityinen kidutusrikosta koskeva rangaistussäännös.

6. Aikataulu

Kidutusrikosta koskevat lainmuutokset tulivat voimaan 1.1.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Rangaistussäännöksillä vahvistetaan kidutuksen kansainvälistä ehdotonta kieltoa.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2007

OM024:00/2007

11.4 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI JÄRJESTÄYTYNEEN RIKOLLISUUDEN TORJUNNASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksellä on korvattu unionin neuvoston yhteinen toiminta 98/733/YOS rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisoinnista EU:n jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2005) 6 lopullinen

U 12/2005 vp

LaVL 9/2005 vp

Neuvoston puitepäätös 2008/841/YOS järjestäytyneen rikollisuuden torjunnasta

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää järjestäytyneen rikollisryhmän määritelmän rikollisjärjestön toimintaan osallistumista koskevan rikostunnustusmerkistön sekä seuraamuksia ja tuomiovaltaa koskevat artiklat.

4. Organisointi

Valmistelija

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Puitepäätöksen ja yhteisen toiminnan 98/733/YOS taustana on järjestäytyneen rikollisuuden vastainen Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimus (niin sanottu Palermon sopimus). Palermon sopimus on saatettu Suomessa voimaan 12 päivänä maaliskuuta 2004 (SopS 18/2004). Puitepäätöksen mallina on osin käytetty Palermon sopimuksen vastaavia määräyksiä.

6. Aikataulu

Neuvosto on hyväksynyt puitepäätöksen 24 päivänä lokakuuta 2008. Puitepäätös on julkaistu EU:n virallisessa lehdessä L 300, s. 42 - 45, 11.11.2008. Puitepäätös on pantava kansallisesti täytäntöön 1.5.2010 mennessä.

Oikeusministeriössä on 28.5.2009 laadittu arviomuistio puitepäätöksen suhteesta Suomen lainsäädäntöön. Puitepäätös ei edellytä Suomen lainsäädännön muuttamista.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksellä pyritään torjumaan järjestäytyntä rikollisuutta yhdenmukaistamalla jäsenvaltioissa rikollisjärjestöön osallistumista koskevia rikostunnustusmerkistöjä sekä seuraamuksia.

8. Muut tiedot

OM 17/481/2005

EU/2005/0635

11.5 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI YHTEISÖN TALOUDELLISTEN ETUJEN RIKOSOIKEUDELLISESTA SUOJASTA

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio on 23.5.2001 tehnyt ehdotuksen direktiiviksi yhteisön taloudellisten etujen rikosoikeudellisesta suojaamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM (2001) 272

U 57/2001 vp

LaVL 18/2001 vp

COM(2005) 583 FINAL/2

3. Keskeinen sisältö

EU:n jäsenvaltioiden hallitusten välisessä yhteistyössä on hyväksytty yleissopimus Euroopan taloudellisten etujen suojaamisesta sekä siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ehdotuksen tarkoituksena on, että direktiiviin sisällytettäisiin jäsenvaltioiden hyväksymiin neljään yleissopimukseen liittyvät kriminalisointivelvoitteet. Direktiivi ei siis sisältäisi uusia kriminalisointivelvoitteita, vaan se siirtäisi jo hyväksytyjen yleissopimusten ai-neellista rikosoikeutta koskevan sisällön direktiiviin.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Suomi on saattanut kansallisesti voimaan yleissopimuksen ja siihen liittyvät kolme pöytäkirjaa. Ne ovat tulleet myös kansainvälisesti voimaan.

Ehdotus mainitaan komission tiedonannossa COM(2005) 583 final/2, joka koskee yhteisöjen tuomioistuimen 13 päivänä syyskuuta 2005 antaman tuomion (asia C-176/03 komissio v. neuvosto) vaikutuksia.

6. Aikataulu

Asian käsittelyä neuvoston työryhmässä ei ole aloitettu.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on muuttaa yhteisöpetossopimuksessa ja sen pöytäkirjoissa olevien määräysten oikeusperustaa.

8. Muut tiedot

OM 3/481/2005

11.6 IHMISKAUPAN VASTAINEN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoitteet ja tehtävät

Yleissopimuksen pääasiallisena tavoitteena on ehkäistä ihmiskauppaa ja auttaa sen uhreja.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön lausunto 20.11.2003 23/84/2003

Lopullinen yleissopimus ja selitysmuistio (CETS No. 197)

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä keinoista estää ihmiskauppaa, uhrien suojelemisesta, rikosvastuusta, tutkinnasta ja oikeudenkäynnistä, kansainvälisestä yhteistyöstä sekä seurantajärjestelmästä.

4. Organisointi

Ulkoasiainministeriö on asettanut sopimuksen kansallista voimaansaattamista varten työryhmän.

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723 (työryhmän jäsen)

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen valmisteli helmikuussa 2005 työnsä lopettanut EN:n työryhmä (CAHTEH). Työryhmän työhön osallistuivat ulkoasiainministeriö ja oikeusministeriö.

6. Aikataulu

EN:n ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Se avautui allekirjoituksille EN:n huippukokouksessa 16. - 17.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 29.8.2006. Sopimuksen voimaansaattaminen kansallisesti on ulkoasiainministeriön vastuulla. Sen asettaman työryhmän jatkettu määräaika päättyy 31.12.2010.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksella pyritään estämään ihmiskaupparikoksia, edistämään niihin syyllistyneiden vastuuseen saattamista ja auttamaan ja suojelemaan ihmiskaupan uhreja. Yleissopimuksen voimaansaattaminen Suomessa edellyttää ainakin rikosoikeudellisia lainsäädäntömuutoksia.

8. Muut tiedot

OM 5/84/2005

11.7 LASTEN SUOJELEMISTA SEKSUAALISTA RIISTOA JA HYVÄKSİKÄYTTÖÄ VASTAAAN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN JA SIIHEN LIITTYVIEN LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOSTEN TEKEMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yleissopimuksella ja sen kansallisella voimaansaattamisella pyritään tehostamaan lasten seksuaalista suojaa ja itsemääräämisoikeutta rikos- ja prosessioikeuden säännöksiä täydentämällä, estämään lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten tekemistä ennaltaehkäisevillä toimenpiteillä sekä auttamaan tehokkaasti seksuaalirikosten kohteeksi joutuneita lapsia.

Työryhmän tehtävänä on arvioida yleissopimuksen edellyttämät lainsäädännön muutostarpeet ja se, miten sopimuksen velvoitteet muuten vastaavat Suomessa omaksuttuja menettelytapoja. Työryhmän tehtävänä on myös valmistella tarvittavat lainsäädäntömuutokset. Mietintö on tarkoitus laatia hallituksen esityksen muotoon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Euroopan neuvoston yleissopimus lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan (CETS 201)

Työryhmän asettamispäätös 7.4.2009

Arviomuistio 26.3.2009

3. Keskeinen sisältö

Suomen lainsäädäntö vastaa keskeisiltä osiltaan yleissopimuksen vaatimuksia. Joitakin muutoksia voimaansaattamisen yhteydessä tullaan kuitenkin todennäköisesti tekemään. Muutostarpeet liittyvät erityisesti rikosoikeudelliseen sääntelyyn. Tämä koskee esimerkiksi rikoslain 20 luvun täydentämistä ja muuttamista. Lainsäädännöllisten muutosten lisäksi työryhmän arvioitavaksi tulevat erilaiset menettelytavat, jotka liittyvät muun muassa lasten seksuaalisen hyväksikäytön ehkäisemiseen, uhrien tukemiseen sekä rikoksenteekijöiden hoitoon.

4. Organisointi

Valmistelu suoritetaan työryhmätyönä.

Puheenjohtaja:

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7723

Jäsenet:

Jaana Tervo, lakimies, lapsiasiavaltuutetun toimisto

Keijo Suuripää, ylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Heidi Manns-Haatanen, hallitussihteeri, sosiaali- ja terveysministeriö

Jaakko Halttunen, lähetystöneuvos, ulkoasiainministeriö

Kari Ranta, kihlakunnansyyttäjä, Pohjanmaan syyttäjänvirasto

Juha Fredriksson, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Kirsi Tarvainen, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Sihteeri:

Mirja Salonen, tutkija, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7675

5. Taustatietoja

Suomi allekirjoitti yleissopimuksen 25.10.2007. Suomen lisäksi sopimuksen on allekirjoittanut 37 muuta Euroopan neuvoston jäsenvaltiota. Sopimuksen oli ratifioinut ainoastaan yksi jäsenvaltio 24.8.2009 mennessä, joten yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Voimaantulon edellytyksenä on viisi ratifiointia tai vastaavaa liittymisasiakirjan tallentamista.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 31.3.2010.

7. Vaikutukset

Yleissopimuksen voimaansaattamisella ja siihen liittyvillä lainsäädäntömuutoksilla tehostetaan lasten suojaa seksuaalirikoksilta.

8. Muut tiedot

OM 25/41/2008

OM016:00/2009

11.8 TULLISELVITYSRIKOSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖTYÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän oli arvioitava, tarvitaanko tulliselvitysrikosta koskevaa rangaistussäätelyä, jolla kriminalisoitaisiin väärin tai puutteellisten tietojen tai asiakirjojen antaminen tulliviranomaiselle ja sitä vastaava erehdyttäminen. Myönteisessä tapauksessa työryhmän oli laadittava lainsäädäntöehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon. Selvitys- ja valmistelutyön yhteydessä oli myös harkittava tullirikkomusta koskevan rangaistussäännöksen asemaa ja sisältöä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Tullin 5.10.2005 päivätty muistio

Työryhmän asettamispäätös 1.11.2005

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, Työryhämietintö 2006:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, Lausuntoja ja selvityksiä 2006:13)

Lausuntopalautetta koskeva muistio 9.6.2006

HE 197/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti, että rikoslakiin lisätään uusi 46 a luku, jossa säädettäisiin tulliselvitysrikoksista (törkeä, perustekomuoto ja lievä).

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

5. Taustatietoja

Sisäasiainministeriön asettama talousrikostutkinnan nykytilaa ja lainsäädännöllisiä kehittämistoimenpiteitä selvittänyt työryhmä on 23 päivänä kesäkuuta 2004 päivätyssä loppuraportissaan (sisäasiainministeriön julkaisusarja 36/2004) esittänyt selvitettäväksi tullimenettelyyn liittyvien säännösten toimivuutta rikostunnusmerkistöjen täyttymisen, rikosvastuun kohdentamisen ja tutkinnan kannalta välttämättömien pakkokeinojen riittävyyskannalta. Valtioneuvosto on 23 päivänä syyskuuta 2004 hyväksynyt periaatepäätöksen sisäisen turvallisuuden ohjelmasta (sisäasiainministeriön julkaisusarja 44/2004), jossa yhtenä painopistealueena on rajaturvallisuuden ja tullivarmuuden ylläpitäminen.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyi 28.2.2006. Mietinnön lausunnoille asetettu määräaika päättyi 28.4.2006. Hallituksen esitys (HE 197/2008 vp) on annettu eduskunnalle 21.11.2008. Eduskunta on hyväksynyt lait. Uudistettu lainsäädäntö tulee voimaan 1.10.2009.

7. Vaikutukset

Lainmuutoksella tehostettaisiin tullausmenettelyssä esiintyvien väärinkäytösten selvittämistä ja siten vähennettäisiin ja aikaisempaa paremmin selvitettäisiin talousrikollisuutta. Samalla tehostettaisiin Suomen tullilaitoksen toimintaa ja mahdollistettaisiin nykyistä ankarammalla rangaistuksella rikoksen riittävä moitittavuusarvio.

8. Muut tiedot

OM 15/42/2005

OM053:00/2005

11.9 RAHANPESUA JA TERRORISMIN RAHOITTAMISTA KOSKEVA EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena oli muuttaa ja täydentää Euroopan neuvoston vuoden 1990 yleissopimusta erityisesti rahanpesun ennaltaehkäisemiseen ja terrorismin rahoittamiseen liittyvillä artikloilla. Yleissopimus on tullut voimaan Suomessa 1 päivänä heinäkuuta 1994 (SopS 53/1994). Työn edistyessä selvisi, että tuloksena tulee olemaan uusi yleissopimus.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lopullinen sopimus ja selitysmuistio (CETS No. 198)

3. Keskeinen sisältö

Kansainvälistä yhteistyötä ja oikeusapua kehitetään erityisesti kansallisten toimintayksikköjen (FIU eli Financial Intelligence Unit) asemaa painottamalla ja maksuliikennetahtumien valvontaa tehostamalla. Rahanpesuun kuuluvien tekojen alaa laajennetaan sekä tekemuotojen lisäämisen että oikeushenkilön vastuun mukaan ottamisen kautta. Yleissopimusta tullaan soveltamaan myös terrorismin rahoittamiseen. Siihen tulee uusi luku sopimuksen noudattamisen valvontajärjestelmästä. Yleissopimuksen suhde Suomen lainsäädäntöön selviää lopullisesti sen kansallisen voimaansaattamisen yhteydessä.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen muuttamiseen ja täydentämiseen liittyviä kysymyksiä harkittiin ja selvitettiin työryhmässä (PC-S-ML), jonka loppuraportti (PC-R-M (03) 1) on valmistunut keväällä 2002. Artiklat perustuvat pitkälti jo olemassa oleviin kansainvälisiin velvoitteisiin ja suosituksiin.

6. Aikataulu

Yleissopimus valmisteltiin Euroopan neuvoston työryhmässä (PC-RM). Euroopan neuvoston ministerikomitea hyväksyi uuden yleissopimuksen 3.5.2005. Suomi on allekirjoittanut sopimuksen 16.12.2005. Yleissopimuksen on ratifioinut vain 16 Euroopan neuvoston jäsenvaltiota (tilanne 18.1.2010).

7. Vaikutukset

Sopimuksella tehostetaan rahanpesu- ja terrorisminrahoittamisrikosten torjuntaa ja rikosyhödyn takaisinsaamista. Alustavan arvion mukaan Suomen lainsäädännön muuttamistarve on melko vähäinen ja liittyy tarkoituksenmukaisuusnäkökohtiin eikä sopimuksen velvoittaviin määräyksiin.

8. Muut tiedot

OM 7/84/2005

11.10 YMPÄRISTÖN SUOJELUA RIKOSOIKEUDELLISIN KEINAIN KOSKEVAN EUROOPAN NEUVOSTON YLEISSOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hallituksen esityksen tavoitteena on hyväksyä Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Strasbourgissa 4.11.1998 allekirjoitettu Euroopan neuvoston yleissopimus ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin

HE 52/2005 vp
YmVL 24/2005 vp
2008/99/EY direktiivi ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin

3. Keskeinen sisältö

Yleissopimus sisältää määräyksiä ympäristöön tai ihmisiin kohdistuvasta vaarallisesta toiminnasta, jonka sopimuspuolet sitoutuvat kriminalisoimaan lainsäädännössään. Sopimus sisältää määräyksiä ympäristörikoksista säädettyistä rangaistuksista, lainkäyttövallasta, omaisuuden ja hyödyn menetyksi julistamisesta, oikeushenkilön rangaistusvastuusta, kansallisten viranomaisten yhteistyöstä ja kansainvälisestä yhteistoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Yleissopimus ei ole tullut kansainvälisesti voimaan. Ainoastaan Viro on ratifioinut sen.

Aikaisempi hallituksen esitys 52/2007 vp EN:n yleissopimuksen voimaan saattamisesta ja EU:n ympäristörikospuitepäätöksen (EYVL L 29, 5.2.2003, s. 29) täytäntöönpanosta peruttiin 28.4.2007, koska yhteisön tuomioistuin kumosi mainitun puitepäätöksen 13.9.2005 antamallaan tuomiolla C-176/03.

Tuomion mukaan pääosa puitepäätöksen määräyksistä olisi tullut antaa Euroopan yhteisön perustamissopimuksen nojalla. Jos toimivalta säätelee tietyn alan velvoitteita kuuluu yhteisölle ja yhteisö on käyttänyt toimivaltansa, myös toimivalta solmia kansainvälisiä sopimuksia alalla siirtyy jäsenvaltiolta yhteisölle. Yhteisö on käyttänyt toimivaltaansa siten, että 19.11.2008 annettiin Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/99/EY ympäristönsuojelusta rikosoikeudellisin keinoin. Kun toimivalta sopimuksen solmimiseen on nyt siirtynyt yhteisölle, on erikseen selvitettävä, aikooko yhteisö ratifioida sopimuksen.

6. Aikataulu

Koska yhteisön aikeista sopimuksen ratifioimiseksi ei ole tietoa, aikataulu on avoinna.

7. Vaikutukset

Esitys tehostaa ympäristön suojelua sopimukseen liittyvissä valtioissa yhdenmukaistamalla ympäristörikosten rikostunnusmerkistöjä.

8. Muut tiedot

OM 30/41/2003

OM034:00/2003

11.11 EU:N YMPÄRISTÖRIKOS- JA ALUSJÄTERIKOSDIREKTIIVIEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö on 7.9.2009 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on laatia ehdotus hallituksen esitykseksi ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2008/99/EY (ympäristörikosdirektiivi) sekä alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisesta ja säännösten rikkomisista määrättävistä seuraamuksista annetun direktiivin 2005/35/EY muuttamisesta annetun direktiivin 2009/123/EY täytäntöönpanosta (alusjäterikosdirektiivi). Lisäksi työryhmän tulee valmistella komissiolle tehtävät ilmoitukset direktiivien täytäntöönpanolainsäädännöstä Suomessa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Direktiivi 2008/99/EY

Direktiivi 2005/35/EY

Direktiivi 2009/123/EY

3. Keskeinen sisältö

Ympäristörikosdirektiivissä on asetettu ympäristörikosnäköksiä koskevat vähimmäisvaatimukset. Alusjäterikosdirektiivillä muutetaan aikaisempaa alusjäterikoksia koskevaa direktiiviä 2005/35/EY lisäämällä siihen velvoitteet säätää rikosoikeudelliset rangaistukset alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumista koskevista rikkomisista.

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, oikeusministeriö

Jäsenet

Ylitarkastaja Elise Sahivirta, ympäristöministeriö

Ylilääkäri Mikko Paunio, sosiaali- ja terveysministeriö

Hallitusneuvos Kaisa-Leena Välipirtti, liikenne- ja viestintäministeriö

Lainsäädäntöneuvos Tuire Taina, maa- ja metsätalousministeriö

Lainsäädäntösihteeri Sami Kiriakos, oikeusministeriö

Sami Kiriakos toimii myös työryhmän sihteerinä.

Työryhmä kuulee lisäksi asiantuntijana työ- ja elinkeinoministeriön toimialaan kuuluvissa asioissa ylitarkastaja Eriika Melkasta.

5. Taustatietoja

Puitepäättös ympäristön suojelusta rikosoikeudellisin keinoin (2003/80/YOS) kumottiin 12.9.2005 EY-tuomioistuimen tuomiolla C-176/03. Valtioneuvosto antoi 29 päivänä huhtikuuta 2005 eduskunnalle esityksen, jossa ehdotetaan puitepäättöksen täytäntöönpanoa (HE 52/2005). Esitys on rauennut. Puitepäättös 2005/667/YOS alusten aiheuttamasta ympäristön pilaantumisen ehkäisemistä koskevan rikosoikeudellisen kehyksen vahvis-

tamisesta kumottiin 23.10.2007 EY-tuomioistuimen tuomiolla C-440/05. Uudet direktiivit 2008/99/EY ja 2009/123/EY korvaavat kumottujen puitepäätösten säännökset.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 15.9.2009 - 28.2.2010. Työryhmä laatii hallituksen esityksen muotoisen mietinnön, joka lähetetään lausuntokierrokselle. Tämän jälkeen laaditaan hallituksen esitys eduskunnalle direktiivien täytäntöönpanemiseksi. Ympäristörikosdirektiivi on saatettava osaksi kansallista lainsäädäntöä ennen 26 päivää joulukuuta 2010 ja alusjäterikosdirektiivi viimeistään 16 päivää marraskuuta 2010.

7. Vaikutukset

Direktiivit edistävät ympäristönsuojelua erityisesti sellaisissa jäsenvaltioissa, joissa rikossäännökset ja oikeushenkilöiden rangaistusvastuuta koskevat säännökset eivät nykyisellään ole kattavia.

8. Muut tiedot

OM 11/41/2009

11.12 EHDOTUS TEOLLIS- JA TEKIJÄNOIKEUKSIEN RIKOSOIKEUDELLISTA SUOJAA KOSKEVAKSI EU:N DIREKTIIVIKSI

1. Tavoite ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tavoitteena on teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistaminen vahvistamalla jäsenvaltioiden kansallisissa laeissa säädettävät vähimmäisrangaistukset niitä loukkaavista rikoksista ja antamalla määräykset jäsenvaltioiden välisestä rikosoikeudellisesta yhteistyöstä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2005) 276 lopullinen
 U 39/2005 vp
 LaVL 2/2006
 SiVL 5/2006
 TaVL 8/2006
 SuV:n ptk- 16/2006
 KOM(2006) 168 lopullinen
 U 39/2005 vp 28.9.2006 jatkokirjelmä
 LaVL 21/2006
 SuV:n ptk 53/2006

3. Keskeinen sisältö

Ehdotuksessa direktiiviksi on määräykset teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavien tekojen säätämisestä rangaistaviksi sekä rangaistustyypeistä, joita teoista on langetettava. Rangaistavuus koskisi tahallisia kaupallisessa laajuudessa tehtyjä teollis- ja tekijänoikeuksia loukkaavia tekoja. Rangaistuksiksi olisi säädettävä vankeutta, sakkoa, menettä-

misseuraamuksia sekä erityisseuraamuksia kuten liiketoimintakielto ja loukkaamiseen käytettyjen esineiden tuhoaminen.

Direktiivissä on myös määräykset rangaistusten vähimmäistasosta, laajennetusta rikosshyödyn menettämisestä, syytetoimenpiteiden aloittamisesta ja yhteisistä tutkintaryhmistä.

4. Organisointi

Valmistelijat

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Ehdotuksen tarkoituksena on täydentää 29 päivänä huhtikuuta 2004 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä (2004/48/EY), joka koskee muita kuin rikosoikeudellisia toimenpiteitä, menettelyjä ja oikeussuojakeinoja teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamiseksi. Komissio on siirtänyt direktiiviehdotukseen aikaisemman samaa aihepiiriä koskevan puitepäätöksen määräykset (KOM(2005) 276 lopullinen).

6. Aikataulu

Valtioneuvosto on lähettänyt eduskunnalle ehdotuksia koskevan kirjelmän U 39/2005 marraskuussa 2005 sekä oikeusministeriön jatkokirjelmän 28.9.2006. Lissabonin sopimuksen voimaantulon vuoksi komissio tulee antamaan asiassa uuden ehdotuksen. Neuvottelujen jatkoaikataulusta ei ole tietoa.

7. Vaikutukset

Ehdotuksella pyritään torjumaan teollis- ja tekijänoikeusrikollisuutta varmistamalla, että kaikissa unionin jäsenvaltioissa voidaan langettaa tehokkaita, oikeasuhtaisia ja varoittavia rangaistuksia ja menettämisseuraamuksia. Ehdotuksella pyritään myös parantamaan teollis- ja tekijänoikeusrikosten tutkintaan ja syytetoimiin liittyvää jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä.

8. Muut tiedot

OM 23/481/2005

EU/2005/1194

EU/2005/1195

11.13 ALKOHOLIRIKOKSIA KOSKEVIEN SÄÄNNÖKSIEN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa ja tarkistaa vuoden 1968 alkoholilain alkoholirikoksia koskevat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö ja luonnos hallituksen esitykseksi

HE 13/2004 vp

PeVL 53/2006 vp

HE 84/2008 vp

L 641-644/2009

3. Keskeinen sisältö

Alkoholirikoksia koskevat säännökset uudistetaan rikoslain kokonaisuudistuksessa omaksuttujen periaatteiden mukaisesti ja keskeiset säännökset siirretään rikoslakiin. Myös alkoholirikoksiin liittyvät menettämisseuraamuksia koskevat säännökset uudistetaan.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

Alkoholirikoksia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen liittyy rikoslain kokonaisuudistukseen.

Alkoholilakia (1143/1994) uudistettaessa alkoholia koskevien rangaistussäännösten uudistaminen lykättiin tehtäväksi myöhemmin rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Tuolloin voimassa ollut alkoholilaki (459/1968) kumottiin lukuun ottamatta lain 9 lukua sekä 104 ja 105 §:ää, jotka sisältävät alkoholirikosten sääntelyn.

6. Aikataulu

Alkoholirikossäännösten uudistamiseen liittyvät lait 641-644/2009 ja niihin liittyvät asetusmuutokset tulevat voimaan 1.11.2009.

7. Vaikutukset

Uudistus tehostaa alkoholirikosten valvontaa ja rikossäännösten soveltamista. Uudistuksella on myönteisiä sosiaali- ja terveysvaikutuksia erityisesti nuorten alkoholikäyttämisen ohjaamisessa.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2000

OM359:00/06/01/2000

11.14 HALLITUKSEN ESITYS ELÄINSUOJELURIKOSTEN SEURAAMUSTEN TEHOSTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on eläinsuojelua koskevien rangaistussäännösten, eläintenpitokiellon sekä eläinten huostaanoton ja takavarikon tehostaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 25.3.2008

Muistio eläinsuojelun tehostamisesta

Työryhmämietintö 29.4.2009 (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:8)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä on ehdottanut rikoslakiin lisättäväksi uuden säännöksen törkeästä eläinsuojelurikoksesta.

Lievää eläinsuojelurikosta koskevaa säännöstä täsmennettäisiin säätämällä, että eläimelle aiheutetun kärsimyksen, kivun tai tuskan tulee olla vähäistä.

Törkeästä eläinsuojelurikoksesta tuomittu olisi samalla tuomittava eläintenpitokieltoon. Tuomioistuimien voisi kuitenkin jättää kiellon määräämättä, jos siihen on erityisiä perusteita. Eläintenpitokielto ehdotetaan ulotettavaksi koskemaan myös eläimen omistamisen kieltämistä. Eläintenpitokielto määrättäisiin syyttäjän vaatimuksesta. Pysyvän eläintenpitokiellon edellytyksistä ehdotetaan säädettäväksi rikoslaissa.

Eläintenpitokieltoon liittyvä menettämisseuraamus tuomittaisiin aina syyttäjän vaatimuksesta. Eläimen tuomitsemista valtiolle menetetyksi koskeva tuomio voitaisiin panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta.

Valmistellaan myös eläintenpitokielto rekisterin perustamista koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Andersson, Lena, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7725

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä oikeusministeriölle 29.4.2009. Ehdotuksesta pyydettiin lausunnot 10.8.2009 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistuksella tehostetaan eläinten rikosoikeudellista suojaa.

8. Muut tiedot

OM 3/41/2008

OM009:00/2008

11.15 KOTIRAUHAN RIKKOMISTA KOSKEVAN PYKÄLÄN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

rikoslakia muutetaan siten, että kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös viestejä lähettämällä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 232/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

Kotirauhan rikkomiseen voitaisiin syyllistyä myös viestien lähettämällä. Asiattomien viestien lähettäminen matkapuhelimeen on rinnastettavissa häiritseviin puhelinsoittoihin.

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, puh. 16067653

5. Taustatietoja

-

6. Aikataulu

Hallituksen esitys (HE 232/2008 vp) on annettu eduskunnalle 29.1.2009. Muutos tuli voimaan 1.11.2009.

7. Vaikutukset

Esityksen taloudelliset vaikutukset olisivat vähäiset ja muodostuisivat lähinnä kotirauhan rikkomista koskevien rikosprosessien lisääntymisen aiheuttamista kustannuksista.

Esityksellä ei ole merkittäviä vaikutuksia viranomaisten toimintaan. Soveltamistilanteita oletetaan olevan jonkin verran, mutta rangaistavuuden alan laajentamisesta ei aiheudu kuitenkaan kovin suurta työmäärän lisäystä viranomaisille. Esitys parantaa rikoksen uhrin asemaa.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2008

OM044:00/2008

11.16 PARISUHDE- JA TYÖPAIKKAVÄKIVALTA JA PAHOINPITELYSÄÄNNÖKSET

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on suunnitella, miten parisuhteessa tapahtuvien pahoinpitelyjen toistuvuus (rikoksen uusiminen) voitaisiin ottaa rikoslain säännöksissä nykyistä paremmin rangaistuksen mittaamisessa huomioon. Työryhmän tehtävänä on myös selvittää parisuhteessa tapahtuvan sekä työtehtäviin liittyvän lievän pahoinpitelyn saattamista virallisen syytteen alaiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 17.10.2008

Oikeusministeriön työryhmämietintö 2009:11

3. Keskeinen sisältö

Kesäkuussa 2009 julkistetussa työryhmän ehdotuksessa esitetään, että tietyt läheissuhteessa tapahtuneet lievät pahoinpitelyt säädetään perustunnusmerkistön mukaisiksi pahoinpitelyiksi rajoittamalla lievää pahoinpitelyä koskevan pykälän soveltamista. Lievänä pahoinpitelynä ei pidettäisi tekoa, joka kohdistuu alle 18-vuotiaaseen henkilöön, joka on tekijästä erityisen riippuvaisessa asemassa taikka henkilöön, joka on tai on ollut tekijään läheisessä suhteessa, ja jolla on tekijän aikaisemman toiminnan vuoksi rikoksen tapahtuessa perusteltu syy kokea ruumiilliseen koskemattomuuteensa kohdistuvaa uhkaa tai turvattomuutta, ellei rikos tästä seikasta huolimatta ole kokonaisuutena arvostelun vähäinen.

Läheissuhteessa tapahtuva nykyisin lieväksi arvioitava pahoinpitely voitaisiin siten jatkossa arvioida säännöksessä mainittujen edellytysten täytyessä ankarammin perustunnusmerkistön mukaiseksi pahoinpitelyksi. Samalla nämä teot tulisivat virallisen syytteen alaisiksi rikoksiksi.

Mietinnössä ehdotetaan myös, että lievän pahoinpitelyn syyteoikeutta koskevaa säännöstä muutetaan niin, että asiakasta palvelleeseen tai tämän asiaa käsitelleeseen henkilöön kyseisen työtehtävän vuoksi kohdistettu lievä pahoinpitely säädettäisiin virallisen syytteen alaiseksi teoksi.

4. Organisointi

Valmistelija

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7653

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 17.10.2008-31.5.2009. Työryhmän ehdotus lausuntokierrokselle syksyllä 2009. Jatkovalmistelu on käynnissä. Tavoitteena on antaa hallituksen esitys resurssien niin salliessa keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Mahdollisesti ehdotettavien muutosten tavoitteena on parisuhde- ja työpaikkaväkivaltarikosten uhrin aseman parantaminen ja näiden rikosten moitittavuuden entistä selvempi osoittaminen.

8. Muut tiedot

18/41/2008

OM041:00/2008

11.17 LAHJUSRIKOSSÄÄNNÖSTEN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida, millaisiin lainsäädännöllisiin toimenpiteisiin Euroopan neuvoston korruptionvastaisen toimielimen GRECO:n Suomea koskevat suositukset antavat aihetta ja laatia ehdotus tarvittaviksi lainsäädäntötoimenpiteiksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Lahjusrikostyöryhmän asettamispäätös 1.12.2008

Työryhmämietintö 2009:16

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa, että eduskunta hyväksyisi lahjontaa koskevan Euroopan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen lisäpöytäkirjan ja kyseiseen yleissopimukseen tehtyjen varaumien peruuttamisen. Lisäksi työryhmä ehdottaa muutoksia rikoslakiin.

Työryhmä ehdottaa kansanedustajan lahjusrikoksia koskevia säännöksiä muutettaviksi siten, että ne nykyistä selvemmin vastaisivat lahjontaa koskevan Euroopan neuvoston rikosoikeudellisen yleissopimuksen määräyksiä. Ehdotus lähestyisi selvästi virkamiehiä koskevia säännöksiä. Lahjuksen ottamisessa kansanedustajana rangaistavuuden edellytyksenä olisi, että teko on omiaan horjuttamaan luottamusta edustajantoimen hoitamisen riippumattomuuteen. Samalla vakavimpia kansanedustajan lahjusrikoksia varten muodostettaisiin erityiset törkeitä tekemuotoja koskevat tunnusmerkistöt.

Vakavimmista elinkeinotoiminnan lahjusrikoksista esitetään muodostettavaksi erityiset törkeitä tekemuotoja koskevat tunnusmerkistöt. Näiden rikosten enimmäisrangaistus nousisi kahdesta neljään vuoteen vankeutta. Elinkeinotoiminnan lahjusrikossäännöksiä muutettaisiin myös siten, ettei kaksoisrangaistavuuden vaatimus enää koskisi niitä ja että ne nykyistä selvemmin koskisivat kotimaisia ja ulkomaisia välimiehiä.

Rikoslakia muutettaisiin myös siten, että vaikutusvallan kauppaaminen ja sen palkitseminen tulisivat uusina rikoksina rangaistaviksi. Vaikutusvallan väärinkäytön palkitsemista olisi lahjan tai muun edun antaminen henkilölle, joka väittää pystyvänsä epäasiallisesti vaikuttamaan virkamiehen tai kansanedustajan päätöksentekoon. Vaikutusvallan kauppaamisesta olisi kysymys, jos henkilö epäasiallisista vaikutusmahdollisuuksistaan

pyytää tai ottaa vastaan lahjan tai edun. Oikeushenkilön rangaistusvastuu ulotettaisiin myös näihin rikoksiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Lainsäädäntöneuvos Ilari Hannula, oikeusministeriö, p.16067724

5. Taustatietoja

GRECO piti 7.12.2007 antamassaan arviossa Suomen lahjusrikoslainsäädäntöä varsin kattavana, mutta antoi kuitenkin seitsemän Suomea koskevaa suositusta. Eduskunnan lakivaliokunta on myös kehottanut harkitsemaan yksityisen sektorin lahjusrikoksia koskevien rangaistusten koventamista ja kaksoisrangaistavuusvaatimuksen poistamista (LaVM 3/2006 ja LaVM 4/2006).

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Hankkeella ei ole välittömiä taloudellisia eikä muitakaan vaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 22/41/2008

OM046:00/2008

11.18 RAHANPESUA KOSKEVIEN KRIMINALISOINTIEN MUUTOSTARPEET

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on pohtia rikoslain 32 luvun rahanpesua koskevien kriminalisointien muutostarvetta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Asettamispäätös 30.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on arvioida, antavatko FATF:n (ks. alla kohta taustatietoja) rikoslakia koskevat muutossuositukset aihetta muuttaa lainsäädäntöä.

Erityisesti työryhmän on arvioitava, ovatko arvostelun kohteena olevat lainsäädäntöratkaisut sillä tavalla oikeusjärjestelmän peruseriaatteiden edellyttämiä, että se oikeuttaa rangaistavuuden alan rajaamisen Suomessa omaksutulla tavalla. Työryhmän on otettava työssään huomioon tarvittavassa määrin keskeisten EU:n jäsenvaltioiden ja Pohjoismaiden tekemät asiaa koskevat lainsäädäntöratkaisut. Jos työryhmä päätyy suosittamaan itsepesun erillistä kriminalisointia, ehdotuksen tulee ottaa huomioon, ettei se saa johtaa

järjestelmän suhteettomaan ankaroitumiseen tilanteessa, jossa henkilö tuomitaan myös esirikoksen tekijänä.

Tarvittaessa työryhmän on tehtävä ehdotus lainsäädännön muuttamiseksi, jolloin se on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Tapani, Jussi, rikosoikeuden professori (ma.), Turun yliopisto, oikeustieteellinen tiedekunta

Jäsenet:

Marttunen, Matti, erityisasiantuntija, oikeusministeriö

Kartila, Marja, poliisiylitarkastaja, sisäasiainministeriö

Koivisto, Ari-Pekka, valtionsyyttäjä, Valtakunnansyyttäjänvirasto

Gummerus, Inkeri, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Jääskeläinen, Mirjam, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Marttunen toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Voimassa olevat rikoslain rahanpesusäännökset perustuvat kansainvälisiin velvoitteisiin. OECD:n yhteydessä työskentelevä rahanpesun vastainen työryhmä FATF (Financial Action Task Force on Money Laundering) on todennut, että Suomen rikoslain rahanpesua koskeva sääntely ei kaikilta osin täytä sen vuonna 2003 uudistettuja rahanpesun vastaisia suosituksia ja terrorisminvastaisia erityissuosituksia.

Arvostelun kohteena on ollut se, että (1) Suomen lainsäädäntö ei nimenomaisesti kata kaikkia rahanpesun muotoja. (2) Toisaalta niin kutsuttu itsepesu ei ole rangaistavaa. Itsepesulla tarkoitetaan menettelyä, jossa rahanpesua edeltävän esirikoksen tekijä pesee omalla rikoksellaan saamaansa omaisuutta. Arvostelun kohteena on myös ollut se, että (3) salahanke ei ole rangaistavaa rahanpesun perustunnusmerkistön yhteydessä ja että (4) rahanpesurikoksiin sovelletaan rajoitussäännöstä, jonka mukaan rahanpesusta ei voida tuomita rikosentekijän kanssa yhteistaloudessa asuvaa, joka ainoastaan käyttää tai kuluttaa rikosentekijän yhteistalouden tavanomaisiin tarpeisiin hankkimaa omaisuutta.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 3.8.2009 - 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Työryhmän tehtävänä on mahdollisten muutosten vaikutusten arviointi.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2009

OM027:00/2009

11.19 METSÄSTYSRIKOSTEN SEURAAMUSTEN JA NIIHIN LIITTYVIEN TUTKINTAKEINOJEN TEHOSTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävä

Oikeusministeriö on 6.10.2009 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella rikoslain 48 a lukuun törkeää metsästysrikosta koskeva säännös sekä törkeää laittoman saaliin kätkemistä koskeva säännös. Työryhmän tehtävänä on lisäksi valmistella törkeän metsästysrikoksen säätämisen mahdollisesti aiheuttamat muutokset menettämisseuraamuksia ja metsästyskieltoa koskeviin säännöksiin. Myös metsästysrikkomussäännöstä tarkistetaan niin, että muun kuin hirvieläimen pyyntilupaan otettavien määräysten (ehto) rikkomisen säädetään rikkomuksena rangaistavaksi.

Tavoitteena on erityisten moitittavien tekotapojen huomioon ottaminen lainsäädännössä. Työryhmän tulee myös tutkia metsästysrikoksiin liittyvien esitutkinta- ja pakkokeinovaltuuksien riittävyttä valmistella mahdollisia lainsäädäntömuutoksia metsästysrikosten tutkinnan tehostamiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 6.10.2009

3. Keskeinen sisältö

-

4. Organisointi

Puheenjohtaja

Lainsäädäntöneuvos Lena Andersson, oikeusministeriö

Jäsenet:

Ylitarkastaja Jussi Laanikari, maa- ja metsätalousministeriö

Poliisitarkastaja Timo Ajaste, sisäasiainministeriö

Hallitusneuvos Hannu Karjalainen, ympäristöministeriö

Kihlakunnansyyttäjä Anita Haapakoski, Lapin syyttäjänvirasto

Käräjätuomari Mia Vuorinen, Espoon käräjäoikeus

Lainsäädäntösihteeri Sami Kiriakos, oikeusministeriö

Kiriakos toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Viime talvina on paljastanut useita suurpetoihin kohdistuneita metsästys- ja eläinsuojelurikoksia, joista osassa ovat tekijät jääneet selvittämättä. Rikokset on usein tehty raakilla tavalla esimerkiksi moottorikelkalla ajamalla. Rikoksen tekotavan erityistä raakuutta, suunnitelmallisuutta tai sen kohdistumista erityisesti suojeltaviin eläimiin ei oteta nykyisissä metsästysrikkossäännöksissä huomioon.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 15.10.2009-31.5.2010. Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

7. Hankkeen vaikutukset

Rangaistussäännösten ja tutkintakeinojen tehostamisella edistetään metsästysrikosten torjuntaa.

8. Muut tiedot

OM 17/41/2009

OM036:00/2009

11.20 SUOJAAMATTOMAN LANGATTOMAN INTERNET-LÄHIVERKON (WLAN) KÄYTÖN RIKOSOIKEUDELLISIA KYSYMYKSIÄ**1. Tavoite ja tehtävät**

Tavoitteena on arvioida ilman omistajan lupaa tapahtuvan WLAN:in käyttöön liittyviä rikosoikeudellisia kysymyksiä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön arviomuistio 14.10.2009.

3. Keskeinen sisältö

Muistiossa arvioidaan seikkoja, jotka liittyvät suojaamattoman WLAN:in käyttöön ilman verkon tukiaseman omistajan niemenomaista lupaa. Muistiossa arvioidaan erityisesti sitä, onko tekoa tarkoituksenmukaista pitää rikoksena.

4. Organisointi

Valmistelija

Sami Kiriakos, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696.

5. Taustatietoja

Oikeuskäytännössä on katsottu henkilön syyllistyneen lievään luvattomaan käyttöön (rikoslaki 28 luku 9 §), koska hän oli tahallaan käyttänyt toisen suojaamatonta langatonta verkkoyhteyttä ilman tämän lupaa.

6. Aikataulu

Oikeusministeriön arviomuistio 14.10.2009 on ollut lausuntokierroksella viranomaisilla ja muilla tahoilla. Saaduista lausunnoista laaditaan yhteenveto keväällä 2010. Oikeusministeriössä ei ole päätetty siitä, ryhdytäänkö valmistelemaan lainmuutoksia.

7. Vaikutukset

Hankkeen vaikutukset eivät ole tässä vaiheessa arvioitavissa.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2009

12. SEURAAMUSJÄRJESTELMÄ

12.1 VALVONTARANGAISTUS

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on valmistella hallituksen esitys valvontarangaistusta koskevaksi lainsäädännöksi. Valvontarangaistus olisi lyhyiden ehdottomien vankeusrangaistusten sijasta tuomittava seuraamus, jonka täytäntöönpanoa valvottaisiin sähköisesti.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän ensimmäisen vaiheen asettamispäätös 22.6.2005.

Työryhmän välimietintö: Vankien sähköiset valvontamenetelmät (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:1)

Työryhmän toisen vaiheen asettamispäätös 28.11.2006

Työryhmän toisen vaiheen toimikauden pidentämispäätös 12.6.2007.

Työryhmän loppumietintö: Sähköinen valvonta (OM:n työryhmämietintö 2007:17)

Lausuntotiivistelmä: Sähköinen valvonta (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2008:17)

Hankeryhmän asettamispäätös 6.4.2009 (2/69/2009).

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän (2007:17) ehdotusten ja niistä saadun lausuntopalautteen (2008:17) pohjalta valvontarangaistusta koskeva hallituksen esitystä valvontarangaistuksesta on edelleen valmistelu oikeusministeriössä.

Valvontarangaistus olisi vapaudessa toimeenpantava, teknisin laittein valvottu rikosoi-keudellinen seuraamus. Valvontarangaistus olisi ehdottoman vankeuden sijasta tuomit- tava rangaistus silloin, kun yhdyskuntapalvelun tuomitsemiseen este. Lisäksi edellytyk- senä olisi, että seuraamus olisi perusteltu tuomitun sosiaalisten valmiuksien ylläpitämi- seksi ja edistämiseksi eikä valvontarangaistuksen tuomitsemiselle olisi aikaisemmista vankeusrangaistuksista tai valvontarangaistuksista taikka kysymyksessä olevan rikoksen laadusta johtuvaa estettä.

Valvontarangaistus voitaisiin tuomita vähintään 14 vuorokauden ja enintään kahdeksan kuukauden vankeusrangaistuksen sijasta. Valvontarangaistus tuomittaisiin saman pitui- sena kuin vankeusrangaistus olisi tuomittu, ja siitä vapautuisi ehdonalaiseen vapauteen samoin edellytyksin kuin vankeusrangaistuksestakin.

Valvontarangaistuksen sisältönä olisi tuomitulle asetettu velvollisuus pysyä kotona tai muussa asumiseen tarkoitettussa paikassa (olinpaikkavelvoite) kaikkina niinä aikoina, joina hänellä ei ole rangaistuksen toimeenpanosuunnitelmaan sisältyvää ohjelmaa. Muu asumiseen tarkoitettu paikka voisi olla esimerkiksi päihdekuntoutusta järjestävä laitos. Toimintavelvoitteen enimmäismäärä olisi 50 tuntia viikossa ja vähimmäismäärä 10 tun- tia viikossa. Valvontarangaistukseen sisältyisi aina ehdoton päihteidenkäyttökielto.

Hallituksen esitykseen sisältyisivät myös säännökset, jotka mahdollistaisivat sähköisen valvonnan avolaitoksissa. Valvontarangaistukseen liittyen tarkoituksena on myös muuttaa valvottua koevapautta koskevia säännöksiä siten, että sama valvontatekniikka olisi sovellettavissa myös valvotussa koevapaudessa. Valvottua koevapautta koskeva sääntely on tarkoitettu antaa eduskunnalle erillisenä hallituksen esityksenä.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7892

Herlin Tuuli, suunnittelija, puh. 1606 7893

5. Taustatietoja

Oikeusministeriö asetti 28 päivänä marraskuuta 2006 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin:

- 1) selvittää ja valmistella sähköisten valvontamenetelmien käyttöä seuraamus- ja pakkoinejärjestelmässä. Työryhmän on selvitettävä mahdollisuuksia sähköisten valvontamenetelmien käyttöön esimerkiksi vankilan ulkopuolella suoritettavan lyhyen vankeusrangaistuksen valvonnassa sekä tutkintavankeuden vaihtoehtona toteutettavassa valvonnassa.
- 2) selvittää päihteiden käytön valvonnan tehostamista sekä valvonnan teknisiä toteutustapoja eri seuraamuksissa

Oikeusministeriö 28 päivänä marraskuuta 2006 asettamaa työryhmää edelsi toinen työryhmä, jonka oikeusministeriö oli asettanut 22 päivänä kesäkuuta 2005. Aikaisemman työryhmän tehtävänä oli valmistella ehdotus sähköisen valvonnan teknisestä järjestämisestä valvotussa koevapaudessa. Työryhmä luovutti välimietintönsä oikeusministeriölle helmikuun 7 päivänä 2006. Tämä työryhmä ehdotti, että valvotun koevapauden tekninen valvonta perustuisi jo käytössä olevaan matkapuhelinpaikannukseen.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti Sähköinen valvonta –mietintönsä (OM työryhmämietintö 2007:17) oikeusministeriölle 5.12.2007. Lausunnotiivistelmä on valmistunut syyskuussa 2008. Valmistelua on jatkettu oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla. Valvontarangaistuksen täytäntöönpanon ja muun sähköisen valvonnan käytännön toteuttamista valmistelemaan on 6.4.2009 asetettu erillinen hankeryhmä (2/69/2009).

Valvontarangaistusta ja valvottua koevapautta koskevat hallituksen esitykset on tarkoitettu antaa eduskunnalle vuoden 2010 keväällä.

7. Vaikutukset

Työryhmä laskelmien mukaan valvontarangaistuksen kohdejoukko olisi 750-800 tuomittua vuodessa. Rangaistuksen kesto olisi keskimäärin 103 päivää ja valvonnassa olisi päivittäin noin 130 tuomittua.

8. Muut tiedot

OM 5/69/2005

OM 2/69/2009

12.2 VANGINKULJETUSTA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on

1. selvittää vanginkuljetusviranomaisten (Rikosseuraamuslaitos, poliisi, tulli ja rajavartiolaitos) työnjakoa vanginkuljetuksessa sekä vanginkuljetuksen toimivuutta, kustannuksia ja henkilöresurssien käyttöä;
2. selvittää mahdollisuudet työnjaon tarkistamiseen sekä kuljetusten ja käräjävartioinnin järjestämiseen ostopalveluina ottaen huomioon vankien perusoikeudet sekä perustuslain säännökset viranomaistoiminnan hoitamisesta;
3. selvittää mahdollisuudet oikeuden istuntojen järjestämiseen vankiloissa, teknisten yhteyksien ja välineiden käyttämiseen vangin henkilökohtaisen läsnäolon korvaamiseksi oikeuden istunnossa sekä tuomioistuinten mahdollisuudet osallistua käräjävartioinnin tarkoituksenmukaiseen hoitamiseen;
4. arvioida kohtien 2 ja 3 edellyttämät henkilöstö- ja muut kustannusvaikutukset sekä tehdä esitykset tarvittavista toimenpiteistä, niiden vaatimista säädösmuutoksista sekä hallinnonalojen henkilöstö- ja määräraharapeista;
5. tehdä esitys vankien kuljetuksenaikaista kohtelua koskevaksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön kansliapäälliköiden tekemä työryhmän asettamispäätös 10.1.2002

Työryhmän määräjän pidentämispäätös 13.12.2002

Valtioneuvoston asetus vanginkuljetusasetuksen 3 §:n muuttamisesta (308/2002)

Työryhmän mietintö, esitys laiksi vanginkuljetuksesta (lausuntoja ja selvityksiä 2003:20)

Rikosseuraamusviraston esitys oikeusministeriölle vanginkuljetuslainsäädännön uudistamisesta (29.2.2008, dnro 2/61/2001)

3. Keskeinen sisältö

Annetaan asianmukaiset säännökset kuljetettavan henkilön kohtelusta ja olosuhteista kuljetuksen aikana, kuljetusviranomaisten välisestä työnjaosta ja vastuista sekä Rikosseuraamuslaitoksen mahdollisuudesta hankkia vanginkuljetuspalveluita yksityiseltä palvelutarjoajalta.

4. Organisointi

Vastuuhenkilö

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

Vanginkuljetusta koskevien säännösten tulisi vastata vankeinhoidon nykyisiä vaatimuksia ja organisaatioita. Kuljetusviranomaisten välinen tehtäväjako tulisi selvittää.

Lainvalmistelutyössä otetaan huomioon vankeuslain ja tutkintavankeuslain säännökset vankien kohtelusta ja olosuhteista sekä Rikosseuraamuslaitoksessa toteutetut organisatoriset uudistukset, erityisesti rikosseuraamusalueiden merkitys vanginkuljetusten tehostajina ja erilaisten järjestämisvaihtoehtojen toteuttajina. Erityisenä seikkana tulee selvittää

tää, voidaanko vanginkuljetustehtäviä hankkia ostopalveluna yksityiseltä palveluntarjoajalta.

6. Aikataulu

Työryhmän ehdotus on luovutettu oikeusministeriölle ja sisäasiainministeriölle.

Ehdotus on ollut lausuntokierroksella syksyllä 2003.

Valmistelutyötä on tehty Rikosseuraamuslaitoksen rakennehankkeen yhteydessä.

Asia on kriminaalipoliittisella osastolla virkamiesvalmistelussa.

Hanke liittyy oikeusministeriön tuottavuusohjelmaan. Tähän liittyen Rikosseuraamusvirasto on teettänyt vanginkuljetuksen logistiikkaselvityksen ulkopuolisella asiantuntijalla. Selvitys on valmistunut 24.10.2007. Rikosseuraamusvirasto on tehnyt 29.2.2008 esityksen järjestelyvaihtoehdon valitsemisesta, mahdollisten ostopalvelujen käytön laajuudesta sekä kuljetettavien vankien kohtelua ja olosuhteita koskevien säännösten yksityiskohdista. Ostopalvelumahdollisuuden käytön edellytyksien määrittelyssä on toimittu yhteistyössä oikeusministeriön lainvalmisteluosaston kanssa.

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle huhtikuussa 2010.

7. Vaikutukset

Hankkeen tarkoituksena on tehostaa ja nopeuttaa vanginkuljetustoimintaa. Tämän on arvioitu merkitsevän sekä kuljetettavien henkilöiden aseman ja olosuhteiden parantamista että kustannustason laskua nykyiseen verrattuna. Tavoitteen toteuttaminen liittyy olennaisesti 1.10.2006 voimaan tulleen vankeutta ja tutkintavankeutta koskevan lainsäädännön tavoitteiden täyttämiseen sekä 1.1.2010 voimaan tulleeseen Rikosseuraamuslaitoksen uuteen organisaatioon. Järjestelyjen toteuttamisessa selvitetään myös mahdollisuudet hankkia kuljetuspalveluita yksityisiltä kuljetusalan toimijoilta.

8. Muut tiedot

OM 047:00/2001

12.3 VANKEUSLAIN JATUTKINTAVANKEUSLAIN SEKÄ RIKOSLAIN 2 C LUVUN SÄÄNNÖSTEN TÄYDENTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on:

1. Valmistella vangin muutoksenhakuoikeutta koskevat täsmentävät säännökset.
2. Valmistella rikoslain 2 c lukuun, vankeuslakiin ja tutkintavankeuslakiin tarvittavat täsmentävät säännökset.
3. Selvittää niin sanottuun vankeuslakipaketin täytäntöönpanoon liittyvät muut muutostarpeet sekä valmistella tarvittavat säännökset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö: Vangin muutoksenhakuoikeus (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2006:25 ja lausuntotiivistelmä 6.3.2007 (kohta 1).

Lausuntopyynnöt 12.12.2008 ja 23.10.2009 sekä saadut lausunnot (kohdat 2-3).

3. Keskeinen sisältö

Tehdään yllä mainitussa työryhmän mietinnössä esitetyt muutokset vangin muutoksenhakuoikeutta koskevaan lainsäädäntöön. Täsmennetään muun muassa rangaistusajan laskemista, jäännösrangaistuksen määräytymistä, ehdonalaisten vapauttamisen määräytymistä, elinkautista rangaistusta suorittavan vangin aikaisimman vapauttamisajankohdan määräytymistä, tutkintavangin vapauttamista oikeuspaikalta sekä terveydellisistä syistä myönnettävän lykkäyksen vaikutusta täytäntöönpanoon koskevia säännöksiä.

4. Organisointi

Vastuuhenkilöt:

Ulla Mohell, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh 1606 7892

Juho Martikainen, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh 1606 7754

5. Taustatietoja

Käsitellessään vankeuslakia koskevaa hallituksen esitystä (HE 263/2005 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 10/2005 vp) edellytti, että oikeusministeriön tulee selvittää mahdollisuudet laatia luettelo sellaisista vankilassa tehtävistä ratkaisuista, joista ei saa hakea muutosta sekä arvioida järjestelyn suhde oikaisuvaatimusmenettelyyn.

6. Aikataulu

Hallituksen esitykset on tarkoitus antaa kahdessa vaiheessa.

Rikoslain 2 c luvun säännöksiä koskeva hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle maaliskuussa 2010 ja muu vankeuspaketin täsmentämistä koskeva hallituksen esitys vuoden 2010 aikana.

7. Vaikutukset

Vankien muutoksenhakuoikeutta koskevat säännökset täsmentävät muutoksenhakujärjestelmää sekä valitus- ja kanteluasioiden välistä rajanvetoa. Säännönmukaisen muutoksenhaun laajentaminen tulee lisäämään hallinto-oikeudelle tehtäviä valituksia ja vähentämään eduskunnan oikeusasiamiehelle ja Rikosseuraamusvirastolle tehtäviä kanteluita.

Rikoslain 2 c lukua, vankeuslakia ja tutkintavankeuslakia koskevilla uusilla säännöksillä pyritään täsmentämään säännösten sisältöä ja yhdenmukaistamaan säännösten soveltamista käytännössä.

8. Muut tiedot

OM 2/630/2005

12.4 NUORTEN SEURAAMUSJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Nuoria rikoksentekejiä koskevaan lainsäädäntöön on todettu välttämättömäksi valmistella muutokset, jotka koskevat nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämistä sekä ehdollisen vankeuden valvontaa. Muutokset liittyvät nuorisorikostoimikunnan ja nuorisorikostyöryhmän ehdotuksiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Nuorisorikostoimikunnan mietintö (komiteamietintö 2003:4)

Nuorisorikostyöryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2004:14)

Yhteenveto lausunnoista, jotka on saatu luonnoksesta hallituksen esitykseksi nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämistä ja ehdollisen vankeuden valvontaa koskevaksi lainsäädännöksi (Dnro 11/69/2008)

Hallituksen esitys Eduskunnalle nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämistä ja ehdollisen vankeuden valvontaa koskevaksi lainsäädännöksi (229/2009 vp)

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä saatettaisiin nuorten rikoksesta epäilyjen tilanteen selvittämistä koskeva menettely sekä ehdollisen vankeuden valvonta vastaamaan nykyajan toimintatapoja ja tarpeita. Voimassa oleva lainsäädäntö on osin 1940-luvulta. Nuoren rikoksesta epäillyn tilanteen selvittämisessä olennainen toimija olisi Rikosseuraamuslaitos, joka laatisi seuraamusselvityksen. Se korvaisi henkilötutkinnan. Seuraamusselvityksen laadinnassa Rikosseuraamuslaitos toimisi tiiviissä yhteistyössä muun muassa poliisin, syyttäjän, kunnan sosiaalitoimen ja tuomioistuimen kanssa. Ehdotettavilla menettelytavoilla varmistetaan se, että nuoria koskevat rikosprosessit etenevät joutuisasti ja asioiden ratkaisemisessa tarvittavat tiedot ovat viranomaisten käytössä. Ehdollisen vankeuden valvonnan sisällöstä, valvottavan velvollisuuksista ja valvojan tehtävistä säädettäisiin asianmukaisesti lain tasolla. Lisäksi ehdollisen vankeuden valvonnan aikaista päihteettömyyden valvontaa täsmennettäisiin. Keskeistä molemmissa laeissa olisi myös se, että nuorelle järjestettäisiin mahdollisimman ajoissa tarvittavat tukitoimet ja palvelut.

4. Organisointi

Ehdotusta on valmisteltu oikeusministeriössä yhteistyössä Kriminaalihuoltolaitoksen eli nykyisen Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laeiksi nuoren rikosentekijän tilanteen selvittämisestä ja ehdollisen vankeuden valvonnasta on annettu eduskunnalle marraskuussa 2009. Hallituksen esitys tulee eduskunnan lakivaliokunnan käsiteltäväksi helmi-maaliskuussa 2010.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat nuorten rikosprosessin joutuisuuden vaatimuksiin. Niin ikään eri tahojen toimimisvelvollisuuksista ja nuoren ohjaamisesta tarvittavien tukitoimien ja palveluiden käyttäjäksi säädettäisiin selkeästi lain tasolla.

8. Muut tiedot

12.5 SYYTTÄJÄLAITOKSEN HALLINTOA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tehtävänä on uudistaa syyttäjälaitoksen hallintoa koskeva lainsäädäntö.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö: Syyttäjälaitoksen hallintoa koskevat säädökset (oikeusministeriön työryhmämietinnöt 2008:12) ja lausuntotiivistelmä 28.9.2009.

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen tarkoituksena on valmistella selkeät, yhtenäiset ja perustuslain vaatimukset täyttävät säännökset syyttäjälaitoksesta.

4. Organisointi

Martikainen Juho, hallitussihteeri, oikeusministeriö, p. 1606 7754

Kuusama Leena, hallitusneuvos, oikeusministeriö, p. 1606 7734

5. Taustatietoja

Syyttäjälaitoksen organisaatiota koskevaa lainsäädäntöä uudistettiin muutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.4.2007. Uudistuksessa ei otettu huomioon kihlakuntajärjestelmästä luopumisesta aiheutuvia muutoksia. Uudistuksessa ei myöskään kattavasti selvitetty syyttäjälaitoksen lainsäädännön hajanaisuudesta ja perustuslain voimaantulosta aiheutuvia muutostarpeita.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle syksyllä 2010.

7. Vaikutukset

Uudella lainsäädännöllä selkeytetään ja täsmennetään syyttäjälaitosta koskevia säännöksiä sekä kootaan säännökset yhdeksi laiksi.

8. Muut tiedot

OM 2/66/2007

12.6 YHDYSKUNTAPALVELUSTA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Yhdyskuntapalvelusta annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että eräät yhdyskuntapalvelun käytännön toimeenpanossa havaitut ongelmat poistuisivat.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Päihdekuntoutus ja yhdyskuntaseuraamukset –työryhmämietintö OM 2006:19

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä lisättäisiin muun kuin työn osuutta nykyisestä 10 tunnitä enintään 30 tuntiin. Lisäksi on tarkoitus säätää velvollisuus olla käyttämättä huumausaineita yhdyskuntapalvelun täytäntöönpanon aikana. Päihtymysepäilytilanteissa valvonnan keinoksi otettaisiin myös velvollisuus antaa sylki- tai virtsanäyte. Lakiin tehtäisiin myös teknisluonteisia täsmennyksiä.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriössä yhteistyössä Rikosseuraamuslaitoksen kanssa.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys laiksi yhdyskuntapalvelusta annetun lain muuttamisesta on tarkoitus antaa eduskunnalle helmikuussa 2010.

7. Vaikutukset

Ehdotetut muutokset vastaisivat seuraamusjärjestelmän tavoitteisiin, joiden mukaan rangaistuksen täytäntöönpanon tavoitteena on edistää henkilön sosiaalista selviytymistä ja estää syyllistymistä uusiin rikoksiin.

8. Muut tiedot

12.7 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSTÄ RANGAISTUSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANOSSA ANNETUN LAIN MUUTTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia on tarkoitus muuttaa siten, että rikosseuraamusalan organisaatiossa toteutetut muutokset otetaan huomioon myös tässä laissa. Lisäksi muutoksessa on tarkoitus selkiinnyttää säännöksiä sillä tavoin kuin eräät käytössä olevissa rekistereissä tehdyt muutokset ja käytännössä havaitut ongelmat edellyttävät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Ehdotettavalla lainsäädännöllä uudistettaisiin henkilötietojen käsittelyä rangaistusten täytäntöönpanossa annettua lakia siten, että siinä otettaisiin muun muassa viranomaisten nimissä ja päätösvallassa huomioon rikosseuraamusalalla vuoden 2010 alusta lukien toteutettu organisaatiouudistus. Lisäksi lakiin tehtäisiin lähinnä asianmukaisen tiedon- saannin turvaavia pienehköjä täsmennyksiä.

4. Organisointi

Ehdotusta valmistellaan oikeusministeriön kriminaalipoliittisella osastolla.

Vastuuhenkilö:

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Hallituksen esitys laiksi henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annetun lain muuttamisesta on tarkoitettu annettuna eduskunnalle toukokuussa 2010.

7. Vaikutukset

Ehdotetuilla muutoksilla toteutettaisiin sekä rikosseuraamusalan organisaatiouudistuksen että rekisterien kehittämisen edellyttämät muutokset henkilötietojen käsittelystä rangaistusten täytäntöönpanossa annettuun lakiin.

8. Muut tiedot**12.8 RIKOSSEURAAMUSALAN HALLINNON UUDISTAMINEN****1. Tavoite ja tehtävät**

Rikosseuraamusalan organisaatio uudistetaan siten, että Kriminaalihuoltolaitos ja Vankeinhoito-laitos yhdistetään ja alalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomainen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Selvitysmies Jukka Wuolijoen raportti Rikosseuraamusalan hallinnon, talouden, ohjauksen ja valvonnan tilasta sekä ehdotukset tarvittaviksi toimenpiteiksi (Oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2007:1), oikeusministeriön päätös kesäkuussa 2007 Vankeinhoidon kehittämisohjelmasta, Rikosseuraamusviraston päätös marraskuussa 2007 rikosseuraamusalan kehittämishankkeen asettamisesta (Rikosseuraamusalan 2010-hanke).

3. Keskeinen sisältö

Rikosseuraamusalalle muodostetaan yksi yhtenäinen viranomainen sekä uudistetaan alue- ja laitosrakennetta. Valmistellaan uusi laki rikosseuraamusalan hallinnosta. Samassa yhteydessä muutetaan useita muita lakeja.

4. Organisointi

Valmistelijat

Kuusama, Leena hallitusneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7734

Hartoneva, Anne, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7578

Mohell, Ulla, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 16067892

5. Taustatietoja

Käsitellessään hallituksen esitystä rikosseuraamusalan organisaatiomuutokseksi (HE 136/2000 vp) eduskunnan lakivaliokunta (LaVM 13/2000 vp) piti tärkeänä sitä, että pidemmällä tähtäyksellä voidaan muodostaa yksi yhtenäinen virasto rangaistusten täytäntöönpanoa varten niin, että käytettävät määrärahat saadaan mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti hyödynnetyksi.

Ensimmäisenä vaiheena rikosseuraamusalan kehittämishanketta Rikosseuraamusviraston organisaatio uudistettiin 1.1.2009 lukien siten, että se mahdollistaa alan yhtenäisen ohjauksen.

6. Aikataulu

Laki Rikosseuraamuslaitoksesta (953/2009) on tullut voimaan 1.1.2010. Hallituksen esitys organisaatiouudistuksen edellyttämiksi muutoksiksi muuhun lainsäädäntöön on tarkoitus antaa eduskunnalle maaliskuussa 2010. Osa organisaatiouudistuksen edellyttämistä muutoksista muuhun lainsäädäntöön ehdotetaan tehtäväksi myös muiden keväällä 2010 annettavien hallituksen esityksen yhteydessä.

7. Vaikutukset

Yhtenäinen organisaatio tehostaa toimintaa ja johtamista sekä resurssien käyttöä. Rangaistuksen täytäntöönpano tapahtuu yhtenä prosessina, mikä mahdollistaa yhtenäiset käytännöt ja molempien organisaatioiden asiantuntemuksen hyväksikäytön. Uudistus lisää työn tuottavuutta ja toiminnan yhteiskunnallista vaikuttavuutta. Organisaation kehittämishanke osa alan tuottavuusohjelmaa ja se tuo organisaatiolle henkilöstösäästöjä.

8. Muut tiedot

Laki Rikosseuraamuslaitoksesta (953/2009)
Valtioneuvoston asetus Rikosseuraamuslaitoksesta (1108/2009)

12.9 SEKSUAALIRIKOLLISTEN HOITO SEURAAMUSJÄRJESTELMÄSSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Oikeusministeriö asetti 4.2.2008 työryhmän, jonka tehtäväksi se antoi selvittää mahdollisuudet järjestää seksuaalirikoksista tuomituille lääkehoitoa tai muuta velvoitteellista hoitoa seuraamusjärjestelmässä. Työryhmän oli erityisesti selvitettävä mahdollisuuksia liittää tällainen hoito ehdolliseen rangaistukseen, ehdonalaiseen vapauttamiseen, valvottuun koevapauteen, muihin yhdyskuntaseuraamuksiin sekä parhaillaan valmisteilla olevaan valvontarangaistukseen. Työryhmän oli myös kartoitettava seksuaalirikollisille annetusta hoidosta saatuja kansainvälisiä kokemuksia. Lisäksi tuli pohtia lääkehoidon ja muun velvoitteellisen hoidon järjestämiseen liittyviä lääketieteellisiä, rikosoikeudellisia ja eettisiä näkökohtia sekä velvoitteellisen hoidon suhdetta ihmis- ja perusoikeuksiin.

Työryhmän ehdotusten tuli sisältää myös arvio hoidon kustannuksista ja muista resurssivaikutuksista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamis päätös 4.2.2008 (OM 2/69/2008)

Seksuaalirikollisten hoito –mietintö (OM:n työryhmämietintö 2009:1)

Seksuaalirikollisten hoito –lausuntotiivistelmä (OM:n lausuntoja ja selvityksiä 2009:20)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdotti seksuaalirikollisille tarkoitettua lääkehoidon mahdollistamista osana seuraamusjärjestelmää siten, että lääkehoito toteutettaisiin yhdistettynä valvotun koevapauden ja ehdonalaisen vapauden täytäntöönpanoon. Vanki saisi seksuaaliviettä hillitsevään lääkitykseen suostumalla itselleen edun – valvotun koevapauden – mutta samalla hänen olisi sitouduttava lääkehoidon jatkamiseen vielä ehdonalaisen vapaudenkin aikana. Jos vanki ei noudattaisi lääkehoitoa koskevia ehtoja, hän pääsääntöisesti menettäisi valvotun koevapautensa tai ehdonalaisen vapautensa eli joutuisi takaisin vankilaan.

Työryhmän lähtökohtana oli, ettei lääkehoitoa tulisi toteuttaa yksinomaan hoitomuotona, vaan sen tulisi yleensä liittyä muuhun psykososiaaliseen hoitoon tai tukeen. Kansainväliset kokemukset osoittavat lääkehoidon olevan tehokkainta muuhun, esimerkiksi käyttäytymisterapeuttiseen hoitoon yhdistettynä. Lääkehoito perustuisi aina rikoksenteijän suostumukselle. Tätä edellytetään myös Suomea sitovissa kansainvälisissä sopimuksissa.

Ehdotuksen mukaan lääkehoidon aloittamisesta päättäisi aina Psykiatrinen vankisairaala, joka erikoistuisi seksuaalirikollisten lääkehoitoa koskeviin kysymyksiin. Lääkehoitoa saava rikoksenteijä olisi velvollinen osallistumaan laboratoriokokeisiin, jotka ovat välttämättömiä lääkityksen käytön valvomiseksi ja hoidon turvallisuuden varmistamiseksi.

4. Organisointi

Valmistelijat

lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell (puh. 160 67892)

suunnittelija Tuuli Herlin (puh. 160 67893)

5. Taustatietoja

Seuraamusjärjestelmässämme on vireillä useita hankkeita, joiden tavoitteena on ehkäistä uusintarikollisuutta rangaistukseen sisältyvällä hoidolla tai kuntoutuksella. Lääkehoidon antamien mahdollisuuksien selvittäminen seksuaalirikollisuuden torjunnassa liittyy näihin uudistuksiin. Seksuaalirikokset aiheuttavat tekojen kohteiksi joutuneille ja heidän läheisilleen usein pitkäaikaista kärsimystä. Tilastoitu seksuaalirikollisuus on viime vuosina lisääntynyt. On tärkeää, että seuraamusjärjestelmässä otetaan harkittaviksi kaikki asianmukaiset keinot seksuaalirikosten vähentämiseksi.

6. Aikataulu

Uudistuksen valmistelua jatketaan kriminaalipoliittisella osastolla. Jatkovalmistelussa otetaan huomioon työryhmän mietinnöstä saadut lausunnot. Hallituksen esitys uudistuksen edellyttämiksi lainsäädännön muutoksiksi on tarkoitettu antaa syksyllä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistuksella pyritään tukemaan seksuaalirikoksesta tuomittujen mahdollisuuksia rikoksettomaan elämään. Onnistunut seksuaalirikollisten hoito parantaisi osaltaan yhteiskunnan turvallisuutta.

8. Muut tiedot

OM 2/69/2008

**12.10 KUNTIEN OSALLISTUMINEN AUTOMAATTISEEN
LIIKENNEVALVONTAAN****1. Tavoite ja tehtävä**

Tarkoituksena on laatia ehdotus siitä, miten voitaisiin lisätä kuntien ja poliisin yhteistyötä automaattisessa liikennevalvonnassa ja siihen liittyvässä niin sanotussa rikosoi-
keudellisessa haltijavastuunettelyssä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2008:4)

Lausuntoyhteenveto (oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2008:23)

3. Keskeinen sisältö

Liikennevalvonnan tehostaminen sekä poliisin ja kuntien välisen yhteistyön tiivistäminen automaattiseen liikennevalvontaan liittyvissä asioissa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriön lainvalmisteluosasto, puh. 1606 7705

Manner, Arja, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

5. Taustatietoja

Hanke on lähtenyt liikkeelle oikeusministerin, liikenneministerin, peruspalveluministerin ja sisäasiainministerin 4.10.2007 tekemästä päätöksestä lisätä toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on ollut lausuntokierroksella.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on parantaa liikenneturvallisuutta sekä edistää kuntien ja poliisin välistä yhteistyötä liikennevalvontaan liittyvissä kysymyksissä.

8. Muut tiedot

29/41/2007

OM044:00/2007

12.11 PYSÄKÖINNINVALVONTAA KOSKEVA LAINSÄÄDÄNTÖ

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä on selvittää julkista pysäköinninvalvontaa koskevan lainsäädännön muutostarpeet ja tehdä tarvittavat ehdotukset uudeksi lainsäädännöksi. Samassa yhteydessä on selvitettävä tarve säätää yksityisestä pysäköinninvalvonnasta laissa ja tehtävä tarvittavat ehdotukset lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Arviomuistio 26.3.2008

Työryhmän asettamispäätös

3. Keskeinen sisältö

Valmistelussa on myös kiinnitettävä huomiota nykyisen julkisen pysäköinninvalvonnan viranomaisten toimivaltaa koskevan sääntelyn tarkoituksenmukaisuuteen ja lainsäädännön selkeyteen. Lisäksi tulisi harkita, ovatko nykyiset toimivaltuudet, joista olennaisiin on oikeus määrätä pysäköintivirhemaksu, riittäviä vai pitäisikö niitä täydentää esimerkiksi ns. pyörälukkoa koskevalla sääntelyllä. Yksityisen pysäköinninvalvonnan suhde julkiseen pysäköinninvalvontaan olisi selvitettävä erityisesti suhteessa julkisen vallan perustuslain mukaiseen käyttöön ja ottaen huomioon kiinteistönomistajan oikeudet. Oikeusturvakeinojen ajantasaisuudesta on varmistuttava.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Jaakko Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7708

Jäsenet:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Normia, Pertti, lainsäädäntöneuvos, sisäasiainministeriö

Hakamäki, Mika, lakimies, Kuluttajavirasto

Jokinen, Sampo, hallinto-oikeustuomari, Helsingin hallinto-oikeus

Kossila, Kaija, kunnallinen pysäköinninvalvoja, Helsingin kaupunki

Koivisto, Jenny, lakimies, Suomen Kuntaliitto

Pohjakallio, Olli, asianajaja, Suomen Asianajajaliitto

Alanne, Kirsi, valvonta-asiamies, Oy ParkCom Ab

Rautio ja Pulkkinen toimivat myös työryhmän sihteereinä.

5. Taustatietoja

Laki pysäköintivirhemaksusta on säädetty vuonna 1970 perustuslain säätämismääräyksessä. Pysäköinninvalvontaa koskevaa lainsäädäntöä kokonaisuudessaan ei ole sen jälkeen tarkasteltu.

Joitain vuosia on toiminut yksityisiä yrityksiä, jotka ovat valvoneet pysäköintiä yksityisillä kiinteistöillä. Tällaisesta toiminnasta ei ole laissa erikseen säädetty ja toiminnan luvallisuudesta ovat eri viranomaiset antaneet erisuuntaisia ratkaisuja.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 22.5.2009 - 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Lainsäädäntö selkeyttäisi viranomaisten toimivaltuuksia yleisesti ja suhteessa yksityisiin toimijoihin sekä yhtäältä kiinteistönomistajan ja toisaalta kuluttajan välisiä oikeussuh- teita.

8. Muut tiedot

OM 1/41/2009

OM006:00/2009

13. OIKEUDENKÄYNTI JA OIKEUSLAITOS

13.1 IPR-ASIOIDEN KESKITTÄMINEN MARKKINAOIKEUTEEN

1. Tavoite ja tehtävät

Valmistella ehdotus teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riita-asioiden (IPR-asioiden) tuomioistuinkäsittelyn keskittämisestä markkinaoikeuteen ja näiden asioiden käsittelystä tässä tuomioistuimessa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö 2005:2 (Aineettomia oikeuksia koskevien asioiden käsittely)

Työryhmän mietintö 2007:20 (IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyn keskittäminen)

Työryhmän asettamispäätös 9.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Lähtökohtana on, että asiat keskitetään markkinaoikeuteen työryhmämietinnössä IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyn kehittäminen (OM 2007:20) ehdotetussa laajuudessa kuitenkin niin, että muutoksenhaku patentti- ja rekisterihallituksen nykyisin käsittelemistä IPR-asioista keskitetään kokonaisuudessaan markkinaoikeuteen, jolloin patentti- ja rekisterihallituksen valituslautakunta voidaan lakkauttaa.

Työryhmän tulee myös pohtia, miten jatkomuutoksenhaku markkinaoikeuden päätöksiin on järjestettävä ja tehdä tätä koskevat tarpeelliset ehdotukset.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Honkapää, Heli, hallitussihteeri, työ- ja elinkeinoministeriö

Waldén, Jorma, hallitusneuvos, opetusministeriö

Mikkola, Kimmo, ylituomari, markkinaoikeus

Harenko, Kristiina, asianajaja

Tchernych, Tarja, IPR-lakimies

Pysyvät asiantuntijat:

Wirén, Ari, käräjätuomari, Helsingin käräjäoikeus

Aalto-Setälä, Marjo, Kansainvälisten asioiden koordinaattori, patentti- ja rekisterihallitus

Päätoiminen sihteeri:

Karttunen, Jussi, erityisasiantuntija, oikeusministeriö, puh. 1606 7663

Työryhmän tulee työnsä aikana kuulla Suomen tuomariliittoa ja tarvittaessa muita asiantuntijoita.

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelman mukaan tehostetaan IPR-asioiden tuomioistuinkäsittelyä keskittämällä ne näihin asioihin erikoistuneelle tuomioistuimelle, jolle turvataan riittävät resurssit.

Valtioneuvosto hyväksyi 26.3.2009 periaatepäätöksen aineettomia oikeuksia koskevasta strategiasta. Periaatepäätöksen mukaan teollis- ja tekijänoikeuksia koskevien riita-asioiden käsittely keskitetään markkinaoikeuteen vuoteen 2012 mennessä. Oikeusministeriölle varmistetaan keskittämisen edellyttämät resurssit.

6. Aikataulu

Työryhmän määräaika päättyy 28.2.2010.

7. Vaikutukset

Tarkemmat vaikutukset riippuvat työryhmän ehdotuksesta. Maaliskuussa 2009 tehdyn laskeman mukaan lisämenot olisivat noin 1,6 miljoonaa euroa.

8. Muut tiedot

OM 5/41/2009

OM025:00/2009

13.2 MUUTOKSENHAKULUPA HOVIOIKEUDESSA

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen laatiminen käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvan muutoksenhaun kehittämiseksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Toimikunnan asettamispäätös 25.1.2007

Muistio 25.1.2007 (Maarit Leppänen)

Jatkokäsittelylupa hovioikeudssa (komiteamietintö 2008:3)

Lausuntopyyntö 27.6.2008

OMLS 2009:2 Jatkokäsittelylupa hovioikeudessa. Lausuntotiivistelmä

HE 105/2009 vp

3. Keskeinen sisältö

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi oikeudenkäymiskaaren muutoksenhaun käräjäoikeudesta hovioikeuteen ja valitusasian käsittelyä hovioikeudessa koskevia säännöksiä.

Hovioikeuksissa otettaisiin käyttöön seulontajärjestelmän korvaava jatkokäsittelylupajärjestelmä. Laissa säädettäisiin siitä, mitkä valitusasiat kuuluisivat järjestelmän piiriin. Riita-asiassa tarvittaisiin jatkokäsittelylupa, jos käräjäoikeuden ratkaisu on asianosaiselle vastainen vain saamisen osalta, ja valituksessa esitetyn vaatimuksen ja käräjäoikeuden ratkaisun välinen erotus (häviöarvo) ei ole yli 10 000 euroa. Rikosasioissa vastaaja

tarvitsisi jatkokäsittelyluvan, jos häntä ei ole tuomittu ankarampaan rangaistukseen kuin neljä kuukautta vankeutta. Laissa säädettäisiin jatkokäsittelyluvan myöntämisen perusteista.

Pääkäsittelyn toimittamista hovioikeudessa koskevia säännöksiä ehdotetaan tarkistettaviksi. Lisäksi esityksessä ehdotetaan otettavaksi käyttöön menettely, joka mahdollistaisi muutoksenhaun käräjäoikeudesta suoraan korkeimpaan oikeuteen.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelman mukaan muutoksenhaun merkitys oikeusturvan ja oikeusvarmuuden lisääjänä selvitetään laajapohjaisesti. Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea on mietinnössään (KM 2003:3) selvittänyt muutoksenhakujärjestelmän kehittämismahdollisuuksia. Selvitysmies Olli Huopaniemi on raportissaan (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2006:28) ehdottanut, että valitusten seulontamenettelystä hovioikeudessa luovuttaisiin ja otettaisiin käyttöön muutoksenhakulupajärjestelmä. Muutoksenhakulupatoimikunta on 17.6.2008 antamassaan mietinnössä (KM 2008:3) ehdottanut otettavaksi käyttöön jatkokäsittelylupajärjestelmä hovioikeuksissa. Mietinnöstä saatu lausuntopalaute oli pääosin myönteistä. Hallituksen esitys on valmisteltu mietinnöstä saadun palautteen pohjalta.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle 26.6.2009.

7. Vaikutukset

Uudistuksella kehitettäisiin käräjäoikeudesta hovioikeuteen tapahtuvaan muutoksenhaakuun sovellettavaa menettelyä. Tavoitteena on luoda hovioikeuksille nykyistä paremmat edellytykset kohdentaa voimavarojaan asioihin, joissa on todellinen tarve hakea muutosta käräjäoikeuden ratkaisun virheellisyyden tai muun syyn vuoksi sekä jouduttaa asioiden käsittelyä. Näin asianosaisten oikeussuojan tarve pystyttäisiin ottamaan nykyistä paremmin muutoksenhakumenettelyssä huomioon.

8. Muut tiedot

OM 1/021/2007

OM002:00/2007

13.3 RIKESAKKO- JA RANGAISTUSMÄÄRÄYSMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tuomioistuimen ulkopuolisesta rikosoikeudellisesta menettelystä annettu lainsäädäntö uudistettaisiin. Uusi laki korvaisi nykyiset lait rikesakkomenettelystä (66/1983) ja ran-

gaistusmääräysmenettelystä (692/1993). Lisäksi näihin lakeihin liittyvään lainsäädäntöön tehtäisiin tarpeelliset muutokset.

Tavoitteena on, että nykyiset summaariset rikosprosessilajit korvattaisiin yhdellä nykyaikaisella menettelylajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti järkevä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän mietintö (oikeusministeriön työryhmämietintö 2007:3)

Lausuntotiiivistelmä (oikeusministeriön lausuntoja ja selvityksiä 2008:4)

3. Keskeinen sisältö

Prosessin käynnistäisi edelleen pääsäännön mukaan poliisimies, tullimies, rajavaltio tai erävalvoja.

Rikoksesta epäillyn ja asianomistajan suostumus asian käsittelylle summaarisessa menettelyssä olisi tarpeen. Jos suostumusta ei annettaisi, olisi asian käsittelyä lähtökohtaisesti jatkettava tavallisessa rikosprosessijärjestyksessä. Poliisin toimivaltaa laajennettaisiin niin, että poliisi voisi määrätä rikesakon lisäksi myös suhteellisen pienen päiväsakoin tuomittavan sakkorangaistuksen liikenteeseen liittyvistä rikkomuksista ja näpistyksistä. Muut asiat ratkaisisi syyttäjä.

Nykyistä muutoksenhakukieltoa käräjäoikeuden rikesakkoasiassa antamaan ratkaisuun ei säilytettäisi. Ylimääräinen muutoksenhaku yhtenäistettäisiin. Käräjäoikeuden toimivaltaa muutoksenhakuasteena laajennettaisiin.

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7708

5. Taustatietoja

Eduskunta on edellyttänyt, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin rikesakkosäännösten uudistamiseksi (EV 261/2002 vp). Huomiota on kiinnitetty siihen, että rikesakko on säädetty konkreettisesti rangaistukseksi asetuksessa, minkä ei katsota olevan sopusoinnussa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa (LaVM 28/2002 vp). Pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmassa lausutaan, että rikesakko- ja rangaistusmääräysmenettely uudistetaan siten, että järjestelmästä tulee kustannustehokas ja perustuslain vaatimukset täyttävä tuomioistuimien ulkopuolinen rikosasioiden käsittelyjärjestelmä. Sekä rikesakko- että rangaistusmääräysmenettely on aikanaan säädetty poikkeuslakeina perustuslainsäätämisyjärjestyksessä.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2009 (HE 94/2009).

7. Vaikutukset

Uudistuksella on tarkoitus korvata nykyiset summaariset tuomioistuimen ulkopuoliset rikosprosessilajit yhdellä prosessilajilla, joka olisi perustuslain mukainen ja prosessiekonomisesti viranomaisvoimavarojen käytön kannalta tarkoituksenmukainen. Näistä

tavoitteista ensiksi mainittu liittyy rikoksesta epäillyn oikeusturvan parantamiseen ja oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeiden turvaamiseen erityisesti epäillyn suostumuksen edellyttämisen kautta.

Uudistus edellyttää muutoksia poliisi- ja oikeushallintoviranomaisten tietojärjestelmiin ja käyttämiin lomakkeisiin. Virallisten syyttäjien työmäärän on arvioitu vähenevän noin neljällä henkilötyövuodella, mikä liittyy siihen, että valtaosa nykyisistä rangaistusmääräysasioista ei enää tulisi syyttäjien ratkaistaviksi. Toisaalta tämä ei merkittävästi lisää valvontaa suorittavien virkamiesten työmäärää, koska he jo nykyisin antavat tiedoksi rangaistusvaatimuksen.

8. Muut tiedot

OM 6/41/2006

OM022:00/2006

13.4 ESITUTKINTA-, PAKKOKEINO- JA POLIISILAINSÄÄDÄNNÖN UUDISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilainsäädännön kokonaisuudistuksen jatkovalmistelu esitutkinta- ja pakkokeino toimikunnan mietinnön ja sen eriävien mielipiteiden sekä mietinnöstä annettujen lausuntojen pohjalta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Esitutkinta- ja pakkokeino toimikunnan mietintö (oikeusministeriön komiteamietintö 2009:2)

3. Keskeinen sisältö

Hankkeeseen asetetun ohjausryhmän tehtävänä on sovittaa yhteen hallituksen esityksen muotoon laadittavat ehdotukset siten, että oikeusministeriö huolehtii rikosten selvittämiseen liittyvän lainsäädännön (nykyisin esitutkintalaki ja pakkokeinolaki) esittelystä ja sisäasiainministeriö huolehtii rikosten estämiseen ja paljastamiseen liittyvän lainsäädännön (nykyisin poliisilaki) esittelystä. Ohjausryhmän määräajan puitteissa tulee myös huolehtia ehdotusten tarkastamisesta oikeusministeriön lainvalmisteluosaston laintarkastusyksikössä ja kääntämisestä.

Ohjausryhmän tulee sovittaa yhteen valtiovarainministeriössä ja puolustusministeriössä valmisteltavat tullilaitosta ja puolustusvoimia koskevaan lainsäädäntöön johdonmukaisuussyistä tarvittavat muutokset.

4. Organisointi

Ohjausryhmän kokoonpano:

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöjohtaja Asko Välimaa, oikeusministeriö

Jäsenet:

Lainsäädäntöjohtaja Kimmo Hakonen, sisäasiainministeriö

Lainsäädäntöneuvos Janne Kanerva, oikeusministeriö

Hallitusneuvos Tomi Vuori, sisäasiainministeriö

Ohjausryhmän sihteerinä toimivat Kanerva ja ylitarkastaja Marko Meriniemi sisäasiainministeriöstä.

5. Taustatietoja

Oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön asettama esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunta luovutti mietintönsä 20.5.2009. Mietintö on ollut 31.8.2009 päättyneellä lausuntokierroksella.

Lainvalmisteluhanke liittyy pääministeri Matti Vanhasen II hallituksen ohjelmaan, jossa todetaan: "Toteutetaan esitutkinta-, pakkokeino- ja poliisilain kokonaisuudistus. Tehostetaan ja nopeutetaan vaativien rikosasioiden esitutkinta-, syyteharkinta ja oikeuskäsittelyä lisäämällä syyttäjien osallistumista esitutkintaan ja varmistamalla tähän riittävät voimavarat."

Lainsäädännön uudistamisen taustalla on se, että osittaisuudistusten johdosta kysymyksessä olevista kolmesta laista on muodostunut osin sekava ja vaikeasti hallittava kokonaisuus. Tavoitteena on viranomaisten toimivaltuuksien täsmällinen ja kattava sääntely niin, että huomioon otetaan toisaalta perus- ja ihmisoikeuksien suoja ja toisaalta tehokkaan rikostorjunnan tarpeet.

6. Aikataulu

Ohjausryhmän toimikausi on 1.10.2009 – 30.4.2010.

7. Hankkeen vaikutukset

Esitutkinta- ja pakkokeinotoimikunta on arvioinut ehdotuksillaan olevan moninaisia vaikutuksia julkiseen talouteen, viranomaisten toimintaan ja sukupuolten asemaan. Lainsäädäntömuutoksilla on lisäksi tarkoitus edistää oikeusturvan sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumista, vahvistaa lasten asemaa esitutkinnassa sekä edistää rikosten torjuntaa ja turvallisuutta. Hankkeen vaikutukset pitkälti riippuvat siitä, miksi sen ehdotukset lausuntopalautteen perusteella muodostuvat.

8. Muut tiedot

OM 19/41/2009

OM040:00/2009

13.5 OIKEUDENKÄYNTIASIAMIEHIÄ JA -AVUSTAJIA KOSKEVAN SÄÄNTELYN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Työryhmän tehtävänä oli arvioida ja tarvittaessa ehdottaa oikeudenkäyntiasiamiehiä ja oikeudenkäyntiavustajia yleisissä tuomioistuimissa koskevan sääntelyn tarkistamista. Tavoitteena on, että sääntely riittävästi takaa asianosaisten oikeusturvan ja yleisemmin asianmukaisen oikeudenhoidon.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 16.5.2008

Työryhmän mietintö 25.11.2009 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2009:17)

3. Keskeinen sisältö

Työryhmä ehdottaa, että oikeudenkäyntiasiamiehille ja –avustajille perustettaisiin uusi lupajärjestelmä. Luvat myöntäisi riippumaton oikeudenkäyntiavustajalautakunta. Asiamiehenä tai avustajana voisi yleisissä tuomioistuimissa yleensä toimia vain asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja.

Luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja olisi avustajantehtävässään velvollinen noudattamaan hyvää asianajajatapaa tietyssä laajuudessa. Hän olisi tällöin asianajajayhdistyksen yhteydessä toimivan valvontalautakunnan ja oikeuskanslerin valvonnan alainen.

Ylimääräisessä muutoksenhaussa korkeimmassa oikeudessa otettaisiin käyttöön avustajapakko.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Tuomioistuinlaitoksen pitkän aikavälin kehittämislinjoja selvittänyt Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitea tarkasteli yhtenä osa-alueena avustamista oikeudenkäynnissä (Komiteanmietintö 2003:3). Komitea katsoi, että avustajien ja asiamiesten kelpoisuusvaatimuksia tulisi yleisten tuomioistuinten osalta tiukentaa.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi oli 16.5.2008 - 31.10.2009. Työryhmän mietintö on lausuntokierroksella helmikuuhun 2010 saakka.

7. Vaikutukset

Oikeudenkäyntiavustajalautakunnasta aiheutuisi valtiolle vuosittain noin 160 000 euron kustannukset. Luvan saaneiden oikeudenkäyntiavustajien valvonta rahoitettaisiin heiltä perittävällä maksulla.

8. Muut tiedot

OM 7/41/2008

OM022:00/2008

13.6 TIEDOKSIANNON TEHOSTAMINEN OIKEUDENKÄYNNISSÄ**1. Tavoite ja tehtävät**

Tehtävänä oli laatia ehdotus tiedoksianto oikeudenkäynnissä koskevan sääntelyn tarkistamiseksi. Tavoitteena on tiedoksiantojen tehostuminen tiedoksiantotapoja monipuolistamalla, tiedoksiannon vastaanottajan oikeusturvaa kuitenkin vaarantamatta. Työryhmän tehtävä koskee erityisesti haasteen tiedoksianto riidattomissa asioissa, mutta ehdotukset voivat ulottua myös muihin asiaryhmiin ja asiakirjoihin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 29.5.2008

Työryhmän mietintö (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:3)

Lausuntotiivistelmä (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:19)

3. Keskeinen sisältö

Tuli arvioida ainakin seuraavia sääntelyvaihtoehtoja:

- että haastemiestiedoksianto säädettäisiin nykyistäkin selvemmin vasta toissijaiseksi tiedoksiantotavaksi;
- missä määrin tiedoksiantojen tehostumiseen voitaisiin vaikuttaa oikeudenkäyntimaksuilla ja muilla taloudellisilla kannustimilla;
- harkitaan puhelintiedoksiannon käyttöönottoa myös käräjäoikeuksissa;
- voitaisiinko myös muita sähköisiä viestintävälineitä käyttää tiedoksiannoissa nykyistä enemmän;
- voitaisiinko tiedoksianto antaa nykyistä laajemmin asianosaisen itsensä tehtäväksi ja voisiko asianosainen tällöin käyttää muutakin tiedoksiantotapaa kuin haastemiestiedoksianto.

4. Organisointi

Valmistelija

Leppänen, Tatu, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7678

5. Taustatietoja

Riidattomat velkomusasiat käsitellään jatkossakin kaikissa käräjäoikeuksissa. Menettelyä riidattomissa asioissa parannetaan kehittämällä sähköistä asiointia ja tiedoksianto.

Nykytilan epäkohtana tiedoksiannoissa on, että haastemiestiedoksianto on käytännössä muodostunut pääsääntöiseksi tiedoksiantotavaksi. Tiedoksiannon tehostamisen tarvetta on muissakin kuin riidattomissa asioissa.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö oli lausuntokierroksella, joka päättyi 11.5.2009. Hallituksen esitys (HE 123/2009 vp) on annettu eduskunnalle 11.9.2009.

7. Vaikutukset

Ehdotukset keventäisivät tiedoksiantoja oikeudenkäynneissä.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2008

OM024:00/2008

13.7 RIIDATTOMIEN VELKOMUSASIOIDEN KÄSITTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on hyödyntää atk-pohjaista sähköistä asiankäsittelyä summaarisissa velkomusasioissa nykyistä enemmän. Tarkoitus on mahdollistaa sähköisen asioinnin laajamittaisempi hyödyntäminen ja käyttöönotto, jolloin asiointi muodostuu vuorovaikutteisemmaksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ulosotto 2000 -toimikunnan mietintö (komiteanmietintö 1998:2)

Tuomioistuinlaitoksen kehittämiskomitean mietintö (komiteanmietintö 2003:3)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen (työryhmämietintö 2006:15)

Riidattomien velkomusasioiden käsittelyn kehittäminen. Lausuntotiivistelmä (lausuntoja ja selvi-tyksiä 2007:5)

3. Keskeinen sisältö

Nykyinen Santra-yhteys on suurissa asiamäärissä tehokas mutta harvemmin asioivien kannalta kal-lis järjestelmä. Tämän vuoksi tulisi edistää myös internet-pohjaisen asiointiiliittymän laajempaa käyttöä. Myös asiakirjaliikenne tuomioistuimessa sähköistettäisiin, niin että haastemiehet voisivat merkitä tiedoksiannot suoraan sähköiseen järjestelmään. Myös tuomio tallentuisi sähköiseen tuo-miorekisteriin.

Useita työryhmän tekemistä ehdotuksista valmistellaan muiden hankkeiden yhteydessä kuten tie-doksiantomenettelyjen kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevan hankkeen yhteydessä. Hankkeen tavoitteena on koordinoita riidattomien velkomusasioiden ja sähköisen asioinnin kehittäminen (IT-projekti) ottaen huomioon tiedoksiantomenettelyn kehittämistä ja sähköistä tuomiorekisteriä koskevat hankkeet siten, että riidattomien velkomusasioiden teknisen järjestelmän täysimääräinen käyttöönotto on mahdollista viimeistään vuoden 2010 alusta. Oikeushallinnon tietotekniikkakeskuksen (OTTK) tehtävänä on tuottaa palvelut summaaristen asioiden sähköisen asioinnin ja asianhallinnan kehittämisen IT-projektiin. Projektin työ pohjautuu edellä mainittuun työryhmä-mietintöön 2006:15.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano

Puheenjohtaja:

Petteri Palomäki, käräjätuomari, Tampereen käräjäoikeus

Varapuheenjohtaja:

Sakari Laukkanen, hovioikeudenneuvos, Rovaniemen hovioikeus

Jäsenet:

Kari Kujanen, tietohallintojohtaja, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Tapani Kilpelä, kehittämispäällikkö, oikeushallinnon tietotekniikkakeskus

Riitta Marttila, erityisasiantuntija, oikeusministeriön tietohallintoyksikkö

Mika Risla, hallitussihteeri, oikeusministeriö

Kristiina Ylisassi, osastosihteeri, Oulun käräjäoikeus

Petri Koivunen, osastopäällikkö, Lindorf Oy

Jukka Siro, käräjäviskaali, Espoon käräjäoikeus

Sihteeri:

Työryhmän jäsen Siro toimii myös työryhmän sihteerinä, puhelin 010 36 45058.

5. Taustatietoja

Summaaristen asioiden käsittelyä on aiemmin arvioitu useissa työryhmissä ja toimielimissä. Vaih-toehdoiksi on ehdotettu mm. yksityisen perintäjärjestelmän kehittämistä, asioiden siirtämistä ulosot-tolaitoksen tai jonkun muun viranomaisen käsiteltäväksi tai käsittelyn keskittämistä joihinkin kärä-jäoikeuksiin. Vuonna 2007 päättyneen työryhmän työn pohjalta on linjattu, että summaaristen asi-oiden käsittely säilytetään kaikissa käräjäoikeuksissa.

6. Aikataulu

Sähköinen asiointi siihen liittyvine lainmuutoksineen on tarkoitus tulla käyttöön vuoden 2010 alusta lukien. Työryhmä luovutti mietintönsä 6.4.2009 oikeusministeriölle.

Työryhmämietinnön perusteella on tarkoitus antaa hallituksen esitykset sähköisestä asiointista annetun lain muuttamiseksi sekä tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetun lain muuttamiseksi kevään 2010 aikana. Valmistelijat lainsäädäntöneuvos Liisa Vanhala, puh. 1606 67761 ja tarkastaja Jennimari Lehtelä, puh. 1606 67568.

7. Vaikutukset

Nopeuttaa ja helpottaa sähköistä asiointia riidattomissa velkomusasioissa käräjäoikeuksissa.

8. Muut tiedot

OM 8/31/2005

OM011:00/2006

OM 13/42/2009

13.8 VAKUUTUSOIKEUDEN TOIMINNAN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoitteena on kehittää vakuutusosoikeuden toimintaa siten, että oikeusturvan tason heik-kenemättä asioiden käsittelyajat vakuutusosoikeudessa lyhenevät.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Vakuutusosoikeuden 6.11.2006 tekemä esitys oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusosoikeuden toiminnan tehostamiseksi (373/0/2006).

Työryhmän asettamispäätös 10.4.2008

Työryhmämietintö 2009:10, Vakuutusosoikeuden toiminnan kehittäminen

3. Keskeinen sisältö

Työryhmän tehtävänä on tavoitteensa puitteissa kehittää vakuutusosoikeuden henkilöstörakennetta, kokoonpanoja, lainkäyttöprosesseja, asioiden valmistelua ja vakuutusosoikeuden muita menettelytapoja.

Työryhmän tulee ottaa kantaa erityisesti seuraaviin seikkoihin

luodaanko joihinkin vakuutusosoikeuden asiaryhmiin niiden oikeusturvatarpeisiin vastaava erityinen nopeutettu valmistelumenettely
 rajataanko lisäselvityksen vastaanottaminen johonkin määräaikaan
 mitkä ovat oikeusturvan takaavat ratkaisukokoonpanot eri tyyppisissä asioissa
 asiantuntijajäsenten tarve ja esteettömyyden varmistaminen
 mitkä ovat hallintoistunnon ja täysistunnon kokoonpanot ja toimivaltuudet ja
 mitkä ovat esittelijöiden ja valmistelijöiden kelpoisuusvaatimukset ja tehtävät.

4. Organisointi

Työryhmän puheenjohtaja:

Hallintoneuvos Niilo Jääskinen, korkein hallinto-oikeus

Työryhmän jäsenet:

Ylituomari Timo Havu, vakuutusosoikeus

Lainsäädäntöneuvos Leena Halila, oikeusministeriö

Hallinto-oikeustuomari Liisa Heikkilä, Helsingin hallinto-oikeus

Hallitusneuvos Katriina Alaviuhkola, sosiaali- ja terveysministeriö

Laamanni Juha Pystynen, vakuutusosoikeus

Vakuutusosoikeustuomari Olli Olanterä, vakuutusosoikeus

Kansliapäällikkö Timo Tervonen, vakuutusosoikeus

Notaari Maarit Hinkkanen, vakuutusosoikeus

Työryhmän sihteeri

Hovioikeuden viskaali Martta Plathin, oikeusministeriö, puhelin (09) 1606 7568

5. Taustatietoja

Vakuutusosoikeudessa käsiteltäville asioille on ominaista, että niissä on kysymys valittajan perustoi-meentulon kannalta keskeisistä etuuksista. Tällaisia asioita koskevat vali-

tukset tulisi käsitellä erityisen kiireellisesti. Vakuutusoikeuden asioiden keskimääräinen käsittelyaika on viime vuosina ollut yli vuoden. Tilannetta on jo 2000-luvulla pyritty korjaamaan uudistamalla vakuutusoikeuden johtamisorganisaatiota, kehittämällä vakuutusoikeuden menettelytapoja ja lisäämällä sen henkilöstö-resursseja. Jo suoritetuista kehittämistoimenpiteistä huolimatta käsittelyaika vakuutusoikeudessa ei ole lyhentynyt toivotulla tavalla.

Vakuutusoikeus on 6.11.2006 tehnyt esityksen oikeusministeriölle uusista toimenpiteistä vakuutusoikeuden toiminnan tehostamiseksi. Esityksessä todetaan, että vakuutusoikeuden toimintaa tulisi ensisijaisesti tehostaa puuttamalla ruuhkautumista aiheuttaviin prosessuaalisiin rakenteisiin. Esityksessä ehdotetaan jatkoselvitettäväksi mahdollisuudet ottaa osaan asioita käyttöön valituslupajärjestelmä, vähentää työoloja tuntevien asiantuntijajäsenten osallistumista päätöksentekoon, rajoittaa lisäselvityksen vastaanottamista ja keventää viisijäsenisen ratkaisukokoonpanon menettelytapoja.

Nykyisen hallituksen hallitusohjelman mukaan vakuutusoikeuden menettelytapoja kehitetään erityisesti eriyttämällä kokoonpanoja. Oikeushallinto-osaston vuoden 2008 tulostavoitteena vakuutusoikeuden osalta on todettu, että vakuutusoikeuden ruuhkaantumisesta ja pitkistä käsittelyajoista kansalaisille aiheutuvia ongelmia vähennetään.

6. Aikataulu

Työryhmä luovutti mietintönsä 20.8.2009. Lausuntotiivistelmä on valmistumassa. Työryhmämietinnön ja lausuntojen pohjalta on tarkoitus antaa hallituksen esitys vuoden 2010 aikana.

7. Vaikutukset

Vakuutusoikeuden toimintamuotojen tehostuessa myös käsittelyajat lyhenevät.

8. Muut tiedot

OM 4/32/2006

OM016:00/2008

13.9 TUOMIOISTUINHARJOITTELUN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on arvioida tuomioistuinharjoittelun kehittämistä siten, että se antaisi nykyistä paremmat valmiudet oikeuslaitoksen lakimiestehtäviin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Muistio 21.12.2007

Asettamispäätös 21.12.2007

OMTR 2009:5 Tuomioistuinharjoittelu (Oikeusministeriö, työryhmämietintöjä 2009:5)

OMLS 2009:27 Tuomioistuinharjoittelu (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:27)

Asettamispäätös 1.2.2010

3. Keskeinen sisältö

Hankkeen keskeinen sisältö on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi siitä, miten tuomioistuin-harjoittelu jatkossa käytännössä järjestetään ja mikä on sen sisältö.

4. Organisointi

1.2.2010 asetetun työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Laamanni Erkki Hämäläinen, Varsinais-Suomen käräjäoikeus

Jäsenet:

Laamanni Leena Kartimo, Suomen Tuomariliitto ry

Asianajaja Elli Björkberg, Nuoret Lakimiehet ry

Koulutuspäällikkö Jorma Hirvonen, oikeusministeriö

Hallinto-oikeustuomari Marjatta Korsbäck, Vaasan hallinto-oikeus

Hovioikeudenneuvos Pasi Oikkonen, Rovaniemen hovioikeus

Ylitarkastaja Jarkko Mannerhovi, oikeusministeriö

Työryhmän sihteerinä toimii ylitarkastaja Jarkko Mannerhovi

5. Taustatietoja

Tuomioistuinharjoittelusta säädetään käräjäoikeuslaissa (581/1993) ja käräjäoikeusasetuksessa (582/1993). Säännökset ovat tulleet voimaan alioikeusuudistuksen yhteydessä 1.12.1993.

Kiinteistöjen kirjaamisasioiden siirtäminen käräjäoikeuksista maanmittauslaitokselle vuoden 2010 alusta vähentää tuomioistuinharjoittelua suorittavien notaarien työtehtäviä käräjäoikeuksissa.

Vuoteen 2019 mennessä huomattava osa oikeuslaitoksen lakimiesammateissa työskentelevistä henkilöistä siirtyy eläkkeelle. Avautuviin virkoihin halutaan päteviä ja ammattitaitoisia lakimiehiä.

Myös oikeuslaitos joutuu tulevaisuudessa kilpailemaan pätevistä työvoimasta. Harjoittelun kehittämisen arvioidaan myös lisäävän sen houkuttelevuutta ja kiinnostusta oikeuslaitoksen virkoihin. Nykymuotoinen tuomioistuinharjoittelu ei enää vastaa niitä tarpeita, joita sille on asetettu.

6. Aikataulu

21.12.2007 asetetun työryhmän toimikausi päättyi 31.3.2009. Mietintö on ollut lausuntokierroksella ja lausuntotiivistelmä on julkaistu 21.10.2009. Valmistelua jatketaan asettamalla työryhmä valmistelemaan tuomioistuinharjoittelun uudistamisen käytännön toteuttamista. Työryhmä on asetettu 1.2.2010. Hallituksen esitykset eduskunnalle on tarjottu antaa vuoden 2010 aikana.

7. Vaikutukset

Esityksellä pyritään siihen, että tuomioistuinharjoittelijoiden osaamiseen liittyvät kehittämistavoitteet voidaan toteuttaa mahdollisimman yhtenäisellä tavalla sekä parantaa oikeuslaitoksen lainkäyttötehtäviin haluavien valmiuksia suoriutua tehtävistään.

8. Muut tiedot

OM 22/31/2007

13.10 VAPAUDENMENETYKSEN KORVAAMISTA KOSKEVIEN SÄÄNNÖSTEN TARKISTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevien menettelysäännösten tarkistaminen.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 28.10.2008

Työryhmämietintö 24.4.2009 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2009:7)

HE 228/2009vp

LaVM 17/2009 vp

EV 219/2009 vp

L 1175/2009

3. Keskeinen sisältö

Syyttömästi vangitulle tai tuomitulle vapaudenmenetyksen johdosta maksettavan korvauksen hakemista koskevia menettelysäännöksiä muutetaan siten, että 1.1.2010 lukien korvausta on aina ensi vaiheessa haettava Valtiokonttorilta. Vasta Valtiokonttorin kokonaan tai osittain hylkäävän ratkaisun jälkeen hakija voi nostaa kanteen valtiota vastaan käräjäoikeudessa.

4. Organisointi

Valmistelija:

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Tuomioistuinten resurssien oikean kohdentumisen ja valtiolle aiheutuvien kustannusten kannalta epäkohtana voidaan pitää selvien ja riidattomien korvausasioiden ohjautumista tuomioistuimen käsiteltäväksi.

6. Aikataulu

Lainmuutos 1175/2009 voimaan 1.1.2010.

7. Vaikutukset

Tavoitteena on menettelyn tehostaminen siten, että resursseja vaativaan tuomioistuinmenettelyyn ohjautuisivat vain epäselvät ja riitaiset asiat. Tavoitteena on myös yhtenäistää korvauskäytäntöä.

8. Muut tiedot

OM 20/41/2008

OM045:00/2008

13.11 TUOMARIT KANSAINVÄLISISSÄ JA EU:N TUOMIOISTUIMISSA – KANSALLISEN VALINTA- JA NIMEÄMISMENETTELYN KEHITTÄMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on uudistaa nimeämismenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietintö (VNK:n julkaisusarja 14/2006)

Valtioneuvoston kanslian toimeksianto oikeusministeriölle (VNK 012:00/2005)

Oikeusministeriön asettaman työryhmän asettamispäätös (OM 10/42/2008)

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvoston kanslia asetti 12. elokuuta 2005 työryhmän, jonka tehtäväksi annettiin laatia ehdotus nimeämismenettelyn kehittämiseksi Suomen nimetessä tuomariehdokkaita kansainvälisiin ja Euroopan unionin tuomioistuimiin. Tavoiteltavana pidettiin sitä, että Suomen sisäisen päätöksentekojärjestelmän avoimuutta kehitettäisiin edelleen tavalla, joka turvaisi mahdollisimman hyvien ehdokkaiden valinnan. Työryhmä luovutti mietintönsä 25. syyskuuta 2006.

Oikeusministeriö asetti 21.1.2009 työryhmän hankkeen jatkovalmistelua varten. Työryhmän tehtävänä on laatia valtioneuvoston kanslian asettaman työryhmän mietinnön ja siitä saadun lausuntopalautteen pohjalta ehdotus nimeämismenettelystä. Työryhmän tulee laatia ehdotuksensa hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Työryhmän kokoonpano on seuraava:

Puheenjohtaja:

Välimaa, Asko, lainsäädäntöjohtaja, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7700

Jäsenet:

Liljeroos, Heikki, hallitusneuvos, oikeusministeriö

Liukko, Arno, neuvotteleva virkamies, valtioneuvoston kanslia

Mäkelä, Sari, lainsäädäntöneuvos, ulkoasiainministeriö

Sihteeri:

Puurunen, Tapio, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. (09) 1606 7639

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Työryhmä aloitti toimintansa 1.2.2009 ja saa ehdotuksensa valmiiksi keväällä 2010.

7. Vaikutukset

Uudistus yhdenmukaistaisi valintamenettelyä Suomen asettaessa tuomariehdokkaita EU:n ja kansainvälisiin tuomioistuimiin ja lisäisi menettelyn avoimuutta.

8. Muut tiedot

OM 10/42/2008

OM017:00/2009

14. KANSAINVÄLINEN PROSESSIOIKEUS

14.1 UUSI LUGANON YLEISSOPIMUS

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on vuoden 1988 Luganon yleissopimuksen korvaaminen uudella sisällöltään niin pitkälle kuin mahdollista vuonna 2000 annettua Bryssel I -asetusta vastaavalla Luganon yleissopimuksella.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Neuvoston asetus (EY) N:o 44/2001 tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2007) 387 lopullinen

U 23/2007 vp

LaVL 10/2007 vp

E 15/2008 vp

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Suomen edustaja

Leppänen Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

6. Aikataulu

Yhteisön, Tanskan sekä muiden sopimusvaltioiden kuin EU:n jäsenvaltioiden väliset neuvottelut on saatu päätökseen 28.3.2007. Komissio teki 6.7.2007 ehdotuksen (KOM(2007) 387 lopullinen) neuvoston päätökseksi uuden Luganon yleissopimuksen allekirjoittamisesta. Komission ehdotus hyväksyttiin 15.10.2007 pidetyssä yleisten asioiden ja ulkosuhteiden neuvostossa. Sopimus allekirjoitettiin Luganossa 30.10.2007. Uusi Luganon yleissopimus on 1 päivänä tammikuuta 2010 tullut voimaan EU:n jäsenvaltioissa, Norjassa ja Tanskassa.

7. Vaikutukset

Uusi Lugano yleissopimus korvaa vuoden 1988 Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioiden välisissä suhteissa. Sopimusmääräykset vastaavat sisällöllisesti Bryssel I -asetuksen säännöksiä. Uusi yleissopimus yhtenäistää tarkoituksenmukaisella tavalla sopimuskenttää. Sopimus tulee lähtökohtaisesti sovellettavaksi EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin, Norjan ja Sveitsin välisissä suhteissa.

8. Muut tiedot

OM 3/482/2005

EU/2007/1247

EU/2008/0739

14.2 SOVITTELUDIREKTIIVIN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on panna kansallisesti täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston 21 päivänä toukokuuta 2008 annettu direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Työryhmän asettamispäätös 1.10.2009

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2008/52/EY tietyistä sovittelun näkökohdista siviili- ja kauppaoikeuden alalla (EUVL L 136, 24.5.2008, s. 3)

3. Keskeinen sisältö

Oikeusministeriö on asettanut työryhmän valmistelemaan ehdotuksen direktiivin täytäntöön panemiseksi tarvittavasta lainsäädännöstä. Direktiivin täytäntöönpano edellyttää lainsäädäntöä sovittelumenettelyn määritelmästä, menettelystä sovinnon vahvistamiseksi täytäntöönpanokelpoiseksi, todistuskiellosta sovittelumenettelyä seuraavassa oikeudenkäynnissä sekä sovittelumenettelyn vanhentumisajan keskeyttävästä vaikutuksesta. Ehdotus on laadittava hallituksen esityksen muotoon.

4. Organisointi

Puheenjohtaja:

Lainsäädäntöneuvos Maarit Leppänen, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

Jäsenet:

Osastonjohtaja, käräjätuomari Tarja Honkanen, Helsingin käräjäoikeus

Hallintopäällikkö, erikoistutkija Kaijus Ervasti, Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos

Johtava sovittelunohjaaja Raija Panttila, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto

Asianajaja Antti Heikinheimo, Suomen Asianajajaliiton edustajana

Lakimies Paula Paloranta, Keskuskauppakamari

5. Taustatietoja

Sovitteludirektiivillä pyritään parantamaan riidanratkaisumenettelyjen saatavuutta rajat ylittävissä tilanteissa edistämällä sovittelun käyttöä jäsenvaltioissa. Tarkoituksena on varmistaa toimiva suhde sovittelun ja tavanomaisen riita-asian oikeudenkäynnin välillä.

6. Aikataulu

Sovitteludirektiivi on annettu 21.5.2008. Direktiivi on kokonaisuudessaan pantava kansallisesti täytäntöön viimeistään 21.5.2011. Työryhmän on saatava ehdotuksensa valmiiksi 31.3.2010 mennessä.

7. Vaikutukset

Direktiivin täytäntöönpano edistää mahdollisuutta käyttää sovittelua riidanratkaisukeinona rajat ylittävissä tilanteissa.

8. Muut tiedot
OM 16/41/2009
OM035:00/2009

14.3 EUROOPAN UNIONIN JA ISLANNIN TASAVALLAN SEKÄ NORJAN KUNINGASKUNNAN VÄLINEN SOPIMUS TIETTYJEN KESKINÄISESTÄ OIKEUSA VUSTA RIKOSASIOISSA EUROOPAN UNIONIN JÄSENVALTIOIDEN VÄLILLÄ 29 PÄIVÄNÄ TOUKOKUUTA 2000 TEHDYN YLEISSOPIMUKSEN JA SIIHEN VUONNA 2001 LIITETYN PÖYTÄKIRJAN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tarkoituksena on saattaa voimaan EU:n ja Islannin sekä Norjan välillä tehdyn oikeus-
apusopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvat määräykset.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Allekirjoitettu sopimus EUVL L 26, 29.1.2004
HE 14/2007 vp
EV 37/2007 vp
L 1050-1051/2007

3. Keskeinen sisältö

Valtioneuvosto on hyväksynyt 22.11.2007 sopimuksen ja vahvistanut lain sopimuksen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (1050/2007) sekä lain vapautensa menettäneen henkilön väliaikaisesta siirtämisestä todistelutarkoituksessa rikosasioissa annetun lain 7 §:n muuttamisesta (1051/2007). Tarkoituksena on, että lait tulisivat voimaan samanaikaisesti kun sopimus tulee kansainvälisesti voimaan.

4. Organisointi

Valmistelija
Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Sopimuksen kansainvälinen voimaantulo edellyttää kaikkien jäsenvaltioiden kansallisten hyväksymismenettelyjen loppuunsaattamista. Kaikki jäsenvaltiot eivät ole vielä saattaneet menettelyjään loppuun.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Norjan ja Islannin välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot
OM 22/481/2005

14.4 EHDOTUS EU:N DIREKTIIVIKSI OIKEUDESTA TULKKAUKSEEN JA KÄÄNNÖKSIIN RIKOSOIKEUDELLISISSA MENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Ehdotuksen tavoitteena on parantaa sellaisten rikoksesta epäiltyjen ja syytettyjen asemaa rikosoikeudellisissa menettelyissä, jotka eivät ymmärrä tai puhu menettelyssä käytettävää kieltä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

KOM(2009) 338 lopullinen

U 55/2009 vp

LaVL 15/2009 vp

16801/09 DROIPEN 164 COPEN 238

3. Keskeinen sisältö

Direktiivillä määritettäisiin oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin koskevat vähimmäisvaatimukset, joita olisi sovellettava rikosoikeudellisissa menettelyissä koko Euroopan unionin alueella.

4. Organisointi

Valmistelija

Pulkkinen, Kirsi, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7722

5. Taustatietoja

Komissio teki heinäkuussa 2009 ehdotuksen puitepäätökseksi oikeudesta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä. Ehdotuksesta hyväksyttiin OSA-neuvostossa lokakuussa 2009 yleisnäkemyks. Lissabonin sopimuksen voimaantulon vuoksi käsittelyn jatkaminen edellytti puitepäätösehdotuksen muuttamista direktiiviehdotukseksi. Tämän vuoksi ryhmä jäsenvaltioita, mukaan lukien Suomi, teki joulukuussa 2009 aloitteen oikeutta tulkkaukseen ja käännöksiin rikosoikeudellisissa menettelyissä koskevaksi direktiiviksi. Direktiiviehdotus vastaa sisällöltään puitepäätösehdotuksesta hyväksyttyä yleisnäkemyksiä.

OSA-neuvosto hyväksyi marraskuussa 2009 päätöslauselman etenemissuunnitelmasta, joka sisältää toimenpiteitä, joita epäiltyjen ja syytettyjen oikeuksien vahvistamiseksi olisi toteutettava. Tulkkaus ja kääntäminen rikosoikeudellisissa menettelyissä on yksi tässä etenemissuunnitelmassa luetelluista toimenpiteistä.

6. Aikataulu

7. Vaikutukset

Direktiivin mukaisten oikeuksien vähimmäisvaatimustasosta sopiminen helpottaisi vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamista jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 5/481/2009

EU/2009/1066

14.5 EHDOTUS EU:N PUITEPÄÄTÖKSEKSI NE BIS IN IDEM - PERIAATTEEN SOVELTAMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

Kreikan tasavalta on 13 päivänä helmikuuta 2003 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 29 artiklan, 31 artiklan d alakohdan ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla tehnyt ehdotuksen puitepäätöksen tekemiseksi ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Kreikan tasavallan ehdotus puitepäätökseksi

U 2/2003 vp

LaVL 1/2003 vp

Komission vihreä kirja KOM(2005) 696 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätösehdotus koskee lopullisten, rikoksen tai hallinnollisen rikkomuksen johdosta, toisessa jäsenvaltiossa annettujen päätösten niin sanottua ne bis in idem -vaikutusta (oikeusvoimavaikutus), sekä toisessa jäsenvaltiossa vireillä olevan menettelyn niin sanottua lis pendens -vaikutusta (vireilläolovaikutus). Sellaisen teon johdosta, josta jo on annettu lopullinen päätös jossain jäsenvaltiossa, ei saisi enää nostaa syytettä toiseen kertaan toisessa jäsenvaltiossa. Jos useassa jäsenvaltiossa olisi samanaikaisesti vireillä samaa asiaa koskeva menettely valittaisiin vain yksi jäsenvaltio käsittelemään asiaa ja menettelyt muissa jäsenvaltioissa keskeytyisivät.

4. Organisointi

Suomen edustaja

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

5. Taustatietoja

Ehdotus perustuu Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyssä Eurooppa-neuvostossa hyväksytyihin puheenjohtajan päätelmiin, neuvoston 29 päivänä marraskuuta 2000 Tampereen päätelmien mukaisesti hyväksymään toimenpideohjelmaan vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemiseksi rikosasioissa sekä neuvoston ja komission 3 päivänä joulukuuta 1998 hyväksymään niin sanottuun Wienin toimintasuunnitelmaan parhaista tavoista panna täytäntöön Amsterdamin sopimuksen määräykset vapautteen turvallisuuteen ja oikeuteen perustuvan alueen toteuttamisesta.

6. Aikataulu

Ehdotuksen käsittely päätettiin keskeyttää toistaiseksi heinäkuussa 2004.

7. Vaikutukset

Hankkeen päätarkoituksena on vähentää positiivisia toimivaltaristiriitoja EU:n jäsenvaltioiden kesken.

8. Muut tiedot

EU/2003/0252

OM 11/481/2005

14.6 HALLITUKSEN ESITYKSEN LAATIMINEN TUOMIOIDEN HUOMIOON OTTAMISTA KOSKEVAN PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANON EDELLYTTÄMISTÄ LAINSÄÄDÄNTÖMUUTOKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä oli laatia hallituksen esitys lainsäädäntömuutoksista, joita edellyttää neuvoston puitepäätös 2008/675/YOS Euroopan unionin jäsenvaltioissa annettujen tuomioiden huomioon ottamisesta uudessa rikosprosessissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Puitepäätös (EUVL N:o L 220, 15.8.2008, s. 32–34)

3. Keskeinen sisältö

Jo puitepäätöksen valmisteluvaiheessa tehdyn arvion mukaan Suomen lainsäädännöstä on poistettava kiellot, jotka koskevat aikaisemman ulkomaisen rikostuomion huomioon ottamista yhteisen rangaistuksen määräämisessä. Tämä muutos liittyy mahdollisuuteen kohtuullistaa vankeusrangaistusta ja yhdyskuntapalvelurangaistusta aikaisemmin annettun ulkomaisen tuomion johdosta.

4. Organisointi

Valmistelija

Kanerva, Janne, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7723

5. Taustatietoja

Puitepäätös liittyy Euroopan yhteisöjen komission 25.1.2005 antamaan valkoiseen kirjaan rikostuomioita koskevasta tietojenvaihdosta ja tuomioiden vaikutuksesta Euroopan unionin alueella (KOM(2005) 10 lopullinen). Puitepäätöksellä toteutetaan rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta, jonka perustana on joulukuussa 2000 laadittu toimenpideohjelma (EYVL N:o C 12, 15.1.2001, s. 10).

6. Aikataulu

Puitepäätös on tullut voimaan 15.8.2008. Jäsenvaltioiden on toteutettava puitepäätöksen noudattamiseksi tarvittavat toimenpiteet viimeistään 15.8.2010. Hallituksen esitys (HE 261/2009 vp) on annettu eduskunnalle 4.12.2009.

7. Vaikutukset

Puitepäätöksellä ja siitä seuraavilla lainsäädäntömuutoksilla edistetään vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen toteutumista ja rikoksista tuomittavien henkilöiden yhdenvertaista kohtelua. Muutoksilla ei tule olemaan taloudellisia vaikutuksia, viranomaisten toimintaan kohdistuvia vaikutuksia eikä ympäristövaikutuksia.

8. Muut tiedot

OM 9/41/2009

14.7 KESKINÄISTÄ OIKEUSAPUA RIKOSASIOISSA KOSKEVAN EUROOPPALAISEN YLEISSOPIMUKSEN TOINEN LISÄPÖYTÄKIRJA

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan neuvostossa on 8 päivänä marraskuuta 2001 hyväksytty eurooppalaisen rikosoikeusapusopimuksen toinen lisäpöytäkirja. Suomi allekirjoitti pöytäkirjan EN:n oikeusministerikokouksessa 9.10.2003.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

3. Keskeinen sisältö

Pöytäkirja sisältää määräyksiä muun muassa oikeudenkäyntiasiakirjojen tiedoksiannosta postitse, todistajien kuulemisesta video- tai puhelinkokouksen avulla sekä rajat ylittävistä tutkintamenetelmistä kuten rajan yli tapahtuvasta tarkkailusta ja peitetoiminnasta.

4. Organisointi

Valmistelija

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitys on valmisteilla. Luonnos on tarkoitus saada valmiiksi vuoden 2010 kuluessa.

7. Vaikutukset

Voimaansaatettava pöytäkirja tehostaa sen osapuolina olevien valtioiden välistä yhteistyötä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 9/84/2005

14.8 POHJOISMAIDEN VÄLINEN SOPIMUS RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA (POHJOISMAINEN PIDÄTYSMÄÄRÄYS)

1. Tavoite ja tehtävät

Tavoitteena on saattaa Pohjoismaiden 15 päivänä joulukuuta 2005 Kööpenhaminassa tekemän sopimuksen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Pohjoismaiden välillä (Pohjoismainen pidätysmääräys) voimaan.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Pohjoismainen luovuttamistyöryhmän mietintö 24.1.2007 (Oikeusministeriö, työryhmämietintö 2006:22)

Lausuntotiivistelmä 20.4.2007 (Oikeusministeriö, lausuntoja ja selvityksiä 2007:8)
HE 51/2007 vp
LaVM 8/2007

3. Keskeinen sisältö

4. Organisointi

Valmistelija

Rautio, Jaakko, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 77 08

5. Taustatietoja

Uusi pohjoismaiseen sopimukseen perustuva rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista koskeva kansallinen lainsäädäntö on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 2008 (L 1383-1387/2007). Sopimuksen voimaansaattamislaki (1382/2007) saatetaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella samana ajankohtana kuin pohjoismainen sopimus tulee voimaan. Tämä edellyttää, että kaikki Pohjoismaat ovat hyväksyneet sopimuksen.

6. Aikataulu

Sopimus tulee voimaan kolmen kuukauden kuluttua siitä, kun kaikki Pohjoismaat ovat sitoutuneet sopimukseen. Tanska on hyväksynyt sopimuksen vuonna 2007 ja Norja vuonna 2009. Islannin tai Ruotsin hyväksymisaikataulusta ei ole tarkempaa tietoa.

7. Vaikutukset

Voimaansaattettava sopimus tehostaa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa. Koska jatkossa pohjoismaiden välillä sovellettaisiin yksinomaan pohjoismaisen sopimuksen mukaista menettelyä, sen voimaantulo selkiyttää yhteistyötä niiden Pohjoismaiden välillä, jotka ovat myös EU:n jäsenvaltioita.

8. Muut tiedot

OM 25/83/2005

OM 10/41/2006

14.9 SOPIMUKSET EU:N JA USA:N VÄLILLÄ RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVASTA LUOVUTTAMISESTA JA KESKINÄISESTÄ OIKEUSAVUSTA RIKOSASIOISSA

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n ja USA:n välillä kesäkuussa 2003 allekirjoitettujen rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa koskevien sopimusten sekä niihin liittyvät Suomen ja USA:n välillä tehtyjen kahdenvälisen sopimusten voimaantulo.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

HE 86/2005

EUVL L181, 19.7.2003

E 30/2002 vp

HE 86/2005 vp

EV 126/2007 vp

Lait 9 - 12/2008

3. Keskeinen sisältö**4. Organisointi**

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

EU:n ja USA:n välillä tehtyjen sopimusten allekirjoittamisen jälkeen kunkin jäsenvaltion ja USA:n kanssa on neuvoteltu kahdenväliset asiakirjat sopimusten soveltamisesta. Suomen osalta kahdenväliset neuvottelut on saatettu loppuun ja sopimukset allekirjoitettu joulukuussa 2004. Kahdenväliset sopimukset tulevat voimaan samanaikaisesti EU:n ja USA:n välisen sopimuksen kanssa.

6. Aikataulu

Hallituksen esitys sopimusten hyväksymisestä ja voimaansaattamisesta on annettu eduskunnalle kesäkuussa 2005. Eduskunta on hyväksynyt voimaansaattamislait (EV 126/2007) ja ne on vahvistettu 11.1.2008 (9 - 12/2008).

Sopimuksen tulevat voimaan 1.2.2010 jäsenvaltioiden ja USA:n saatettua päätökseen valtiosisäiset menettelynsä sopimusten hyväksymiseksi, ja EU:n neuvoston tehtyä lopullisen päätöksen EU:n ja USA:n välisten sopimusten hyväksymisestä. Valtioneuvoston asetus voimaantulosta on annettu 14.1.2010.

7. Vaikutukset

Sopimukset helpottavat rikosoikeudellista yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden ja USA:n välillä.

8. Muut tiedot

OM 23/41/2003

OM024:00/2003

**14.10 SUOMEN JA HONGKONGIN VÄLILLÄ TOUKOKUUN 5 PÄIVÄNÄ
2005 ALLEKIRJOITETTU RIKOKSEN JOHDOSTA TAPAHTUVAA
LUOVUTTAMISTA KOSKEVA SOPIMUS SEKÄ LOKAKUUN 4 PÄIVÄNÄ
2007 ALLEKIRJOITETTU KANSAINVÄLISTÄ RIKOSOIKEUSAPUA
KOSKEVA SOPIMUS**

1. Tavoite ja tehtävät

Suomen tasavallan hallitus ja Kiinan kansantasavallan Hongkongin erityishallintoalueen hallitus ovat allekirjoittaneet toukokuun 20 päivänä 2005 sopimuksen, joka koskee rikoksen johdosta tapahtuvaa luovuttamista sekä lokakuun 4 päivänä 2007 sopimuksen, joka koskee kansainvälistä rikosoikeusapua.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

20.5.2005 allekirjoitettu sopimus

4.10.2007 allekirjoitettu sopimus

3. Keskeinen sisältö

Luovuttamissopimus velvoittaa luovuttamaan rikoksesta, josta molempien sopimusosapuolten lainsäädännön mukaan saattaa seurata vähintään yhden vuoden vankeusrangaistus ja joka sisältyy sopimuksessa olevaan rikostyyppiluetteloon. Luovuttamisesta kieltäytymisen perusteena on muun ohella se, että luovutettavaksi pyydetään pyynnön vastaanottaneen valtion kansalaista. Luovuttaa ei myöskään saa, jos pyynnössä tarkoitusta rikoksesta on säädetty seuraamukseksi kuolemanrangaistus. Sopimus sisältää myös muita kieltäytymisperusteita, luovuttamismenettelyä ja erityissääntöä sekä edelleen luovuttamista koskevia määräyksiä.

Kansainvälistä rikosoikeusapua koskeva sopimus sisältää valtioiden välistä oikeusapua helpottavia määräyksiä.

4. Organisointi

Valmistelija

Korhonen, Juhani, hallitussihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7586

5. Taustatietoja

6. Aikataulu

Hallituksen esitysten aikataulusta ei vielä ole päätetty.

7. Vaikutukset

Voimaansaatettavat sopimukset tehostavat Suomen ja Hongkongin välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa sekä kansainvälisessä rikosoikeusavussa.

8. Muut tiedot

OM 1/814/2004

14.11 RIKOSREKISTERITIE TOJEN SÄHKÖINEN SÄILYTYS- JA VAIHTOJÄRJESTELMÄ EU:SSA

1. Tavoite ja tehtävät

Puitepäätöksen tarkoituksena on helpottaa rikosrekisteritietojen vaihtamista ja perustaa EU-jäsenvaltioiden rikosrekisteritietojen säilyttämistä ja vaihtamista koskeva sähköinen järjestelmä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

U 27/2006 vp

LaVL 17/2006 vp, LaVL 6/2007 vp

EUVL L 93/23 7.4.2009

3. Keskeinen sisältö

Tiedot eri jäsenvaltioissa annetuista rikostuomioista koottaisiin sen jäsenvaltion rikosrekisterinpitäjälle, jonka kansalainen tuomittu on. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä sen kansalaiselle toisessa jäsenvaltiossa annetun tämän toisen jäsenvaltion rikosrekisteriin merkittävän rikostuomion tiedot ja vastattava tuomitun rikosrekisteritietoja koskeviin tiedusteluihin toisista jäsenvaltioista. Tuomitun kansalaisuusjäsenvaltion olisi säilytettävä tietojen vaihtoa varten toisessa jäsenvaltiossa annetun tuomion tiedot, vaikka niitä ei merkittäisi kansalliseen rikosrekisteriin. Tarkoituksena on myös luoda sähköinen rikosrekisteritietojen vaihtojärjestelmä.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Hietanen, Aki, tietopalvelupäällikkö, oikeusministeriö, puh. 1606 7894

Syväterä, Marjatta, toimialajohtaja, Oikeusrekisterikeskus, puh. 010 3665 661

5. Taustatietoja

Hanke on osa vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamista Euroopan Unionissa koskevaa Haagin toimenpideohjelman vuodelta 2004.

6. Aikataulu

Puitepäätös on hyväksytty 26.2.2009. Puitepäätös on pantava täytäntöön 27.4.2012 mennessä.

7. Vaikutukset

Tietojenvaihtoon EU-valtioiden välillä tähtäävistä, uusista rekisteröintivelvoitteista sekä sähköisen tietojenvaihtojärjestelmän perustamisesta tulee aiheutumaan taloudellisia vaikutuksia. Suomessa kansallisen rikosrekisterin yhteyteen tultaisiin perustamaan erillinen rekisteri puitepäätöksen tarkoituksia varten. Tässä vaiheessa ei kuitenkaan voida tarkemmin arvioida kustannusten määrää tai niiden jakautumista Suomen valtion ja komission välillä.

Tehostamalla rikosrekisteritietojen vaihtoa EU:n jäsenvaltioiden välillä puitepäätös parantaisi edellytyksiä ottaa muissa EU-valtioissa annetut tuomiot huomioon rikosoikeu-

denkäynnissä. Sitä kautta rikosvastuu voisi toteutua nykyistä yhtenäisemmin EU:n alueella, koska uudessa oikeudenkäynnissä syytetyn henkilön rikostausta olisi selvitettävä riippumatta siitä, missä jäsenvaltiossa henkilö on aikaisemmin syyllistynyt rikoksiin.

8. Muut tiedot

OM 4/481/2006

14.12 EUROOPPALAINEN VALVONTAMÄÄRÄYS JÄSENVALTIOIDEN VÄLISISSÄ ESITUTKINTAMENETTELYISSÄ

1. Tavoite ja tehtävät

Komissio teki 29 päivänä elokuuta 2006 Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 31 artiklan 1 kohdan a ja c alakohtien ja 34 artiklan 2 kohdan b alakohdan nojalla ehdotuksen neuvoston puitepäätökseksi eurooppalaisesta valvontamääräyksestä Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisissä esitutkintamenettelyissä.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Ehdotus puitepäätökseksi, KOM(2006) 468 lopullinen
U 70/2006 vp
LaVL 25/2006 vp
LaVL 17/2008 vp
17506/08 COPEN 261
EUVL 11.11.2009 L 294/29

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätöksen tavoitteena on mahdollistaa tutkintavankeuden vaihtoehtona olevien valvontatoimien täytäntöönpano jäsenvaltioiden välillä.

4. Organisointi

Valmistelijat
Mikkola Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709
Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Ehdotus perustui mm. Tampereella 15 ja 16 päivänä lokakuuta 1999 pidetyn Eurooppa-neuvoston päätelmiin, rikosoikeudellisten päätösten vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen täytäntöönpanemista koskevaan toimenpideohjelmaan (EYVL C, 15.1.2001, s. 10), sekä neuvoston ja komission toimintasuunnitelmaan vapauden, turvallisuuden ja oikeuden lujittamiseen EU:ssa tähtäävän Haagin ohjelman toteuttamiseksi (EUVL C 198, 12..8.2005, s. 1).

6. Aikataulu

Puitepäätös hyväksyttiin lopullisesti 23.10.2009 pidetyssä oikeus- ja sisäasiat neuvostossa. Puitepäätös on pantava kansallisesti täytäntöön 1.12.2012 mennessä.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksen mukainen menettely lisää EU:n jäsenvaltioiden kansalaisten yhdenvertaisuutta rikosasian tutkintavaiheessa, sillä puitepäättöksellä pyritään vähentämään niitä tilanteita, joissa henkilö joutuisi tutkintavankeuteen vain sen vuoksi, että hänellä ei ole asuinpaikkaa asian käsittelyvaltiossa.

8. Muut tiedot

EU/2006/1311
2/481/2008

14.13 VANKEUSRANGAISTUKSIA JA VAPAUDENMENETYKSEN KÄSITTÄVIÄ TOIMENPITEITÄ SEKÄ EHDOLLISIA RANGAISTUKSIA JA VAIHTOEHTOISIA SEURAAMUKSIA KOSKEVIEN PUITEPÄÄTÖSTEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Euroopan unionin neuvosto hyväksyi 27.11.2008 puitepäättöksen vastavuoroisen tunnustamisen periaatteen soveltamisesta vapausrangaistuksiin ja vapaudenmenetyksen käsitteisiin toimenpiteisiin sekä ehdollisten rangaistusten ja vaihtoehtoisten seuraamusten valvontaa koskevan puitepäättöksen. Oikeusministeriön asettaman työryhmän tehtävänä on valmistella ehdotukset puitepäättösten täytäntöönpanoa koskeviksi lainsäädännöksi.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Puitepäättökset EUVL 5.12.2008 L 327 (vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsitteitä koskeva puitepäättös), EUVL 16.12.2008 L 337 (ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäättös)

U 2/2007 vp

LaVL 3/2007 vp

Työryhmän asettamispäättös 16.6.2009

3. Keskeinen sisältö

Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsitteitä koskevan puitepäättöksen tavoitteena on tehostaa EU:n jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä vankeusrangaistuksen tai muun vapaudenmenetyksen käsitteiden seuraamusten siirtämiseksi täytäntöönpantavaksi tuomitun kansalaisuus- ja asuinvaltioon. Ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäättös sisältää säännöksiä ehdollisen vankeusrangaistuksen tai vaihtoehtoisen seuraamuksen yhteydessä tehdyn valvontapäätöksen tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta tuomitun asuinvaltiossa.

4. Organisointi

Työryhmä

Puheenjohtaja

lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola

Jäsenet

lainsäädäntöneuvos Sanna Mikkola, oikeusministeriö, lainvalmisteluosasto
 lainsäädäntöneuvos Ulla Mohell, varajäsen hallitussihteeri Juho Martikainen, oikeusministeriö, kriminaalipoliittinen osasto
 hallitussihteeri Juhani Korhonen oikeusministeriö, kansainvälinen yksikkö
 oikeudellisen yksikön johtaja Paavo Siltanen, rikosseuraamusvirasto
 asianajaja Jouko Pelkonen, varajäsen asianajaja Anu Ryyänen, Suomen Asianajajaliitto

Sanna Mikkola toimii myös työryhmän sihteerinä.

5. Taustatietoja

Puitepäätökset ovat osa EU:n vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmaa rikosoikeudellisen yhteistyön alalla. Vankeusrangaistuksia ja vapaudenmenetyksen käsittäviä toimenpiteitä koskeva puitepäätös on pantava täytäntöön 5.12.2011 mennessä. Ehdollisia rangaistuksia ja vaihtoehtoisia seuraamuksia koskeva puitepäätös on pantava täytäntöön 6.12.2011 mennessä.

6. Aikataulu

Työryhmän toimikausi on 22.6.2009 - 30.4.2010.

7. Vaikutukset

Luomalla nykyistä laaja-alaisemmat ja velvoittavammat puitteet seuraamusten täytäntöönpanon siirtämiselle tuomiovaltiosta tuomitun asuinvaltioon pyritään ennen muuta edistämään tuomitun mahdollisuuksia sopeutua yhteiskuntaan.

8. Muut tiedot

OM 8/41/2009

14.14 EUROOPAN UNIONIN SEKÄ ISLANNIN JA NORJAN VÄLISTÄ LUOVUTTAMISMENETTELYÄ KOSKEVAN SOPIMUKSEN VOIMAANSAATTAMINEN

1. Tavoite ja tehtävät

Tehtävänä on laatia luonnos hallituksen esitykseksi Euroopan unionin sekä Islannin ja Norjan välistä luovuttamismenettelyä koskevan sopimuksen kansallisesta voimaansaatamisesta.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 292/2, 21.10.2006, s. 1

3. Keskeinen sisältö

Sopimuksen tarkoituksena on helpottaa ja tehostaa EU:n jäsenvaltioiden sekä Islannin ja Norjan välistä yhteistyötä rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa.

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja**6. Aikataulu**

Hallituksen esityksen luonnoksen valmistelu on käynnissä.

7. Vaikutukset

Suomen sekä Islannin ja Norjan välillä tultaisiin sopimuksen voimaantulosta huolimatta soveltamaan 21.12.2007 voimaantullutta lakia rikoksen johdosta tapahtuvassa luovuttamisessa Suomen ja muiden Pohjoismaiden välillä (1383/2007).

8. Muut tiedot

3/891/2008

14.15 EUROJUSTIN VAHVISTAMISTA KOSKEVAN NEUVOSTON PÄÄTÖKSEN VOIMAANSAATTAMINEN**1. Tavoite ja tehtävät**

Euroopan unionin neuvosto on 16.12.2008 hyväksynyt neuvoston päätöksen Eurojustin vahvistamisesta ja Eurojust-yksikön perustamisesta vakavan rikollisuuden torjunnan tehostamiseksi 28 päivänä helmikuuta 2002 tehdyn neuvoston päätöksen 2002/187/YOS, sellaisena kuin se on muutettuna neuvoston päätöksellä 2003/659/YOS, muuttamisesta.

Tarkoituksena on laatia ehdotus siitä, miten päätös Eurojustin vahvistamisesta tulisi saattaa voimaan Suomessa siltä osin kuin voimaansaattaminen edellyttää lainsäädännön muuttamista.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 138/14, 4.6.2009

Työryhmän mietintö (oikeusministeriö, työryhmämietintö 2009:6)

Lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Päätöksen tavoitteena on vahvistaa Eurojustia muun muassa luomalla kansallisia jäseniä koskevat yhteiset vähimmäistoimivaltuudet, luomalla kiireellisten tilanteiden koordinaatimekanismi, parantamalla tietojen välitystä Eurojustille, velvoittamalla jäsenvaltiot perustamaan kansallinen koordinaatiojärjestelmä ja vahvistamalla oikeudellista yhteistyötä muiden organisaatioiden ja verkostojen sekä kolmansien maiden kanssa.

4. Organisointi

Valmistelijat

Lainsäädäntöneuvos Katariina Jahkola, oikeusministeriö, puh. (09) 160 67705

5. Taustatietoja

Päätös perustuu 14 jäsenvaltion aloitteeseen.

6. Aikataulu

Päätös on hyväksytty 16.12.2009. Jäsenvaltioiden on saatettava lainsäädäntönsä päätöksen mukaiseksi 4.6.2011 mennessä. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa maaliskuussa 2010.

7. Vaikutukset

Päätös tehostaisi Eurojustin toimintaa vakavia ja rajat ylittäviä rikosasioita koskevien tutkinta- ja syytetoimien avustamisessa ja koordinoinnissa.

8. Muut tiedot

OM 14/41/2008

OM035:00/2008

14.16 EUROOPPALAISTA TODISTEIDEN LUOVUTTAMISMÄÄRÄYSTÄ KOSKEVAN PUITEPÄÄTÖKSEN TÄYTÄNTÖÖNPANO

1. Tavoite ja tehtävät

Eurooppalaista todisteiden luovuttamismääräystä koskevan puitepäätöksen täytäntöönpano.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

EUVL L 350/72 30.12.2008 (2008/978/YOS)

Työryhmämietintö 2009:4

Lausuntotiivistelmä

3. Keskeinen sisältö

Puitepäätös sisältää säännöksiä EU:n jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosasioiden käsittelyyn liittyvien todisteiden hankkimiseksi. Puitepäätös on osa EU:n rikosoikeudellisen yhteistyön alalla toteutettavaa vastavuoroisen tunnustamisen toimenpideohjelmää.

4. Organisointi

Valmistelijat:

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

Mikkola, Sanna, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7709

5. Taustatietoja

Puitepäätös on hyväksytty 18.12.2008. Puitepäätös on pantava täytäntöön kahden vuoden kuluessa sen voimaantulosta.

6. Aikataulu

Työryhmän mietintö on valmistunut 16.3.2009. Hallituksen esitys (HE 268/2009 vp) on annettu eduskunnalle 22.12.2009.

7. Vaikutukset

Puitepäättöksen tavoitteena on rajat ylittävissä tilanteissa helpottaa ja nopeuttaa rikosasiain käsittelyyn liittyvää yhteistyötä EU:n jäsenvaltioiden välillä.

8. Muut tiedot

OM 15/41/2008

OM036:00/2008

14.17 EU:N PUITEPÄÄTÖS RIKOSOIKEUDELLISIA MENETTELYJÄ KOSKEVIEN TOIMIVALTARISTIRIITOJEN EHKÄISEMISESTÄ JA RATKAISEMISESTA

1. Tavoite ja tehtävät

EU:n neuvosto on tehnyt 30 päivänä marraskuuta 2009 puitepäättöksen 2009/948/YOS rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta. Puitepäättöksen päätarkoituksena on ehkäistä ja ratkaista toimivaltaristiriitoja ja siten välttää tarpeettomia päällekkäisiä rikosprosesseja ja tuomioita.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

Puitepäättö 2009/948/YOS, julkaistu Euroopan unionin virallisen lehden numerossa L 328, 15.12.2009, s. 42-47.

3. Keskeinen sisältö

Puitepäättöehdotus koskee tilanteita, joissa kahdella tai useammalla jäsenvaltiolla on toimivalta käsitellä samaa henkilöä koskevia samoja tosiseikkoja rikosoikeudellisessa menettelyssä. Puitepäättöehdotus sisältää säännöksiä tietojenvaihtomenettelystä mahdollisten toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseksi ja havaitsemiseksi. Lisäksi ehdotuksessa on säännöksiä siitä, kuinka jäsenvaltioiden tulisi menetellä sopiakseen parhaiten soveltuvasta oikeuspaikasta, kun toimivaltaristiriita havaitaan.

4. Organisointi

Kiriakos, Sami, lainsäädäntösihteeri, oikeusministeriö, puh. 1606 7696

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7705

5. Taustatietoja

Puitepäättöehdotus perustuu Eurooppa-neuvoston kokouksessa marraskuussa 2004 hyväksytyyn Haagin ohjelmaan, jossa mainitaan, että mahdollisuuksiin keskittää syyte-toimia yhteen jäsenvaltioon rajatylittävissä asioissa tulisi kiinnittää huomiota.

Puitepääätösehdotuksen taustalla on myös komission vihreä kirja toimivaltaristiriidoista ja ne bis in idem -periaatteen soveltamisesta rikosoikeudellisissa menettelyissä, KOM(2005) 696 lopullinen.

6. Aikataulu

Jäsenvaltioiden on 15 päivään kesäkuuta 2012 mennessä toteutettava tarvittavat toimenpiteet puitepääätöksen säännösten noudattamiseksi.

7. Vaikutukset

Puitepääätöksellä vahvistetaan jäsenvaltioiden välisiä menettelyjä päällekkäisten rikosoikeudellisten menettelyjen ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi. Tämä edistää rikosasioiden nopeaa ja tehokasta käsittelyä, mikä säästää viranomaisten resursseja ja parantaa yksilön oikeusturvaa.

8. Muut tiedot

EU/2009/0550

14.18 HAAGIN YLEISSOPIMUS OIKEUSPAIKKASOPIMUKSISTA

1. Tavoite ja tehtävät

Hankkeen tavoite on Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskevaan yleissopimukseen tekeminen ja sen saattaminen voimaan yhteisön jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

E 45/16.5.2001, jatkokirjeet 8.3.2002, 28.9.2003 ja 9.9.2008

LaVL 7/2001 vp

Convention on Choice of Court Agreements

Komission ehdotus päätökseksi KOM(2008) 538 lopullinen

3. Keskeinen sisältö

Oikeuspaikkasopimuksia koskeva yleissopimus on hyväksytty Haagissa kesäkuussa 2005 järjestetyssä diplomaattikonferenssissa ja avattu allekirjoittamista varten 30 päivänä kesäkuuta. Yleissopimus koskee tuomioistuimen oikeuspaikkasopimuksen (ns. pro-rogaatiosopimuksen) perusteella määräytyvää kansainvälistä toimivaltaa sekä tällaisen sopimuksen perusteella annetun tuomion tunnustamista ja täytäntöönpanoa.

4. Organisointi

Suomen edustajat

Leppänen, Maarit, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, puh. 1606 7704

5. Taustatietoja

Yleissopimuksen tekeminen kuuluu yhteisön yksinomaisen toimivallan piiriin.

6. Aikataulu

Euroopan yhteisöjen komissio on 5 päivänä syyskuuta 2008 antanut ehdotuksen Euroopan unionin neuvoston päätökseksi oikeuspaikkasopimuksista tehdyn yleissopimuksen allekirjoittamisesta Euroopan yhteisön puolesta. Allekirjoituspäätös on hyväksytty OSA-neuvostossa marraskuussa 2008. Komissio ei vielä ole tehnyt ehdotusta sopimuksen ratifioimiseksi.

7. Vaikutukset

Tullessaan voimaan Haagin oikeuspaikkasopimuksia koskeva sopimus tulisi ensisijaisesti sovellettavaksi suhteessa sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole unionin jäseniä eivätkä Luganon yleissopimuksen sopimusvaltioita. Tällaisia valtioita voisivat olla esimerkiksi Yhdysvallat, Kiina ja Japani. Sopimuksen voimaantulo voisi johtaa siihen, että prorogaatiosopimuksen perusteella toimivaltaisen yhdysvaltalaisen tuomioistuimen antama tuomio olisi Suomessa täytäntöönpanokelpoinen ja vastaavasti suomalaisen tuomioistuimen antama yleissopimuksen soveltamisalaan kuuluva ratkaisu olisi Yhdysvalloissa täytäntöönpanokelpoinen. Tämä olisi merkittävä muutos nykytilaan. Oikeudenkäynnistä tulisi vartenotettava vaihtoehto välimiesmenettelylle riita-asioissa, joissa on liittyviä sellaisiin valtioihin, jotka eivät ole EU:n tai EFTA:n jäseniä. Yleissopimus lisäisi myös oikeusvarmuutta kansainvälisissä kaupallisissa suhteissa. Oikeuspaikkayleissopimusta voidaan myös pitää ensimmäisenä askeleena kohti maailmanlaajuisia tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomion täytäntöönpanoa koskevaa yleissopimusta.

8. Muut tiedot

EU/2008/1367

14.19 EHDOTUS EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVIKSI EUROOPPALAISESTA SUOJELUMÄÄRÄYKSESTÄ

1. Tavoitteet ja tehtävät

Direktiiviehdotuksen tarkoituksena on luoda säännökset yhdessä EU:n jäsenvaltiossa annetun suojelumääräyksen (lähestymiskiello) tunnustamiseksi muissa EU:n jäsenvaltioissa.

2. Hankkeeseen liittyvät asiakirjat

17513/09 COPEN 247

E 151/2009 vp

U-kirje annettiin 28.1.2010

3. Keskeinen sisältö

Direktiiviehdotus sisältää säännöksiä siitä, millä edellytyksin yhdessä jäsenvaltiossa annettu suojelumääräys voidaan lähettää tunnustettavaksi ja täytäntöön pantavaksi siihen jäsenvaltioon, johon suojattava henkilö on mennyt tai aikoo mennä. Suojelumääräys perustuu kansalliseen lähestymiskiellopätökseen. Direktiiviehdotuksessa on myös menettelyllisiä säännöksiä viranomaisten välisestä yhteistyöstä sekä säännöksiä suojelu-

määräyksen vaikutuksista määräyksen antaneessa valtiossa ja täytäntöönpanovaltiossa sekä valtioiden toimivallasta..

4. Organisointi

Valmistelija

Jahkola, Katariina, lainsäädäntöneuvos, oikeusministeriö, p. 16067705

5. Taustatietoja

Direktiiviehdotus perustuu Espanjan ja 11 muun jäsenvaltion (mukaan lukien Suomi) aloitteeseen.

6. Aikataulu

Direktiiviehdotuksen käsittely on aloitettu neuvoston työryhmässä 4.-5.1.2010.

7. Vaikutukset

Direktiivin voimaantulo voisi osaltaan parantaa jäsenvaltioiden välisen yhteistyön mahdollisuuksia usein lähisuhdeväkivaltaan liittyvien rikosten torjumiseksi. Voidaan kuitenkin arvioida, että direktiivin vaikutukset jäävät vähäisiksi, koska direktiivin soveltamisalaan tulevia tapauksia tulisi oletettavasti olemaan vähän.

8. Muut tiedot

OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

ISSN-L 1798-7075
ISBN 978-952-466-842-2 (nid.)
ISBN 978-952-466-843-9 (PDF)

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUSVOSTO
www.om.fi

Justitieministeriet
PB 25
00023 STATSRÅDET
www.jm.fi